

ŽELEZAR

TEDNIK - GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SŽ ŽELEZARNE JESENICE

ŠTEVILKA: 19. LETO: XXVII

JESENICE, DNE 18. MAJA 1978

Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glavni in odgovorni urednik Joža Varl - Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številki internih telefonov: urednik 483, administracija 484. Tisk: GP Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72

RUDNIK S POVRŠINSKIM KOPOM V ŽELEZARNI

Od meseca marca lanskega leta se je v Železarni, v okviru temeljne organizacije združenega dela Transport, oblikoval nov obrat za predelavo talilniških odpadkov. Motiva za oblikovanje tega obrata sta bila v pomanjkanju prostora za odlaganje odpadkov (plavška in jeklarska žlindra, rabljena opeka, peski, malta in razne mase) in v racionalizaciji, to je izločanje jeklenih odpadkov iz nasipa za ponovno uporabo v jeklarni in ob tem pridobivanje sekundarnega proizvoda, to je žlindre odsejanice, za katere je veliko zanimanje. Tako je pod nasipom Železarne ob Savi zrasel pravi rudnik s površinskim kopom.

V petmesečnem poskusnem obratovanju je bila osvojena tehnologija predelave talilniških odpadkov in potrjena z rezultati, preizkušeni pa so bili tudi delovni stroji in naprave.

Do konca aprila je bilo tako iz nasipa pridobljenih:

- 4.100 ton jeklenih odpadkov (velikost nad 250 mm in »svinj« - zalitkov iz jeklarne),

- 720 ton jeklenih odpadkov (frakcija 12 do 250 mm),

- 480 ton jeklenih odpadkov (frakcija 3 do 12 mm z vsebnostjo 40 % železa za aglomeracijo),

- 3.000 ton žlindre odsejanice (frakcija 0 do 3 in 3 do 12 za cementarno Anhovo in druge kupce),

- 62.000 ton žlindre odsejanice nad 12 mm in neodsejani nasip za HC Moste in druge kupce.

Ti spodbudni rezultati, ki v vsakem pogledu upravičujejo investicijo, so bili povod, da smo obiskali delavce v tem obratu, lahko bi tudi rekli naše rudarje, ki iz nasipa kopljejo novo vrednost, hkrati pa zmanjšujejo problem odlaganja žlindre. Trenutno jih je trinajst in iz njihovih obrazov smo razbrali zadovoljstvo in skrit ponos nad prvimi spodbudnimi rezultati. Nadvse pa sta navdušena vodja - Cveto VELIKAJNE in delovodja Srečo PESTOTNIK, ki sta kar malo zaljubljena v svoj obrat in s katerima smo se pogovarjali. Iz pogovora z njima povzemamo naslednje misli: Trenutno nas je trinajst, ki delamo na predelavi talilniških odpad-

SKUPNA PROIZVODNJA V APRILU SKORAJ STOODSTOTNA

V mesecu aprilu je bila skupna proizvodnja glede na družbeni plan dosežena z 99,6 odstotka, blagovna proizvodnja pa s 95,4 odstotka. Sicer pa je bilo stanje po posameznih TOZD naslednje:

TOZD PLAVŽ

Oba plavža sta v aprilu obratovala dobro in je bila zato z družbenim planom predvidena proizvodnja tudi dosežena. Poraba vsipnega koksa je bila 667 kg na tono grodja, kar je za tri kg na tono manj, kot je predvideval plan in za 14 kg na tono manj, kot je bila dosežena poraba v mesecu marcu.

TOZD JEKLARNA

Martinarna je od 1. do 25. aprila obratovala s petimi Sm pečmi, nato pa do konca meseca zaradi premajhnega števila delavcev s štirimi. Ob dobrem delu je z družbenim planom predvideno proizvodnjo močno presegla.

POSKUSNO VALJANJE NA TRETJI ŽILI VALJARNE ŽICE

Kakor je bralcem Železarja znano že iz prejšnjih člankov o rekonstrukciji valjarne žice na Beli, je bila postavljena v valjarni tako imenovana tretja žila, ki naj bi omogočila valjanje žice v debelinah od 15 do 32 mm, navite v svitkih težkih do 550 kg.

Linijo sestavljajo: dva nova valjčna ogrodja z valji premera 350 mm, škarje za odrez koncev in poskusnih vzorcev, dva navijalca, transporter, naprava za počasno ohlajanje, vezalni stroji in zbiralni križ z napravo za kompaktiranje.

Strojno opremo je dobavila firma Morgardshammar iz Švedske, elek-

tro opremo pa delovna organizacija Rade Končar iz Zagreba.

Celotna naprava je bila pripravljena za poizkusno obratovanje v

(Nadaljevanje na 2. strani)

III. DRUŽBENA KONVENCIJA O DELU DOHODKA ZA POTREBNO DELO (I. nadaljevanje)

V temeljih plana moramo seveda opredeliti količinsko razmerje med vloženim delom, dohodkom in sredstvi za osebne dohodek (proporcija plana). Drugače povedano, opredeliti moramo, kolikšen del dohodka (pri določenem ravni dohodka na enoto proizvoda) je možno izločiti za sredstva za osebne dohodek na enoto vloženega dela (živega in minulega). Pri oblikovanju te družbene konvencije o količini sredstev za osebne do-

(Nadaljevanje na 9. strani)

KAKO RACIONALIZIRATI PROIZVODNE STROŠKE?

Takšno vprašanje se kot refren ponavlja pri vsakem periodičnem obračunu oziroma pregledu poslovnih rezultatov. Temu vprašanju sledi obravnava najbolj kritičnih področij, kjer so se stroški zvišali in kjer naj bi jih znižali s konkretnim akcijskim programom. Tak način »racionalizacije« proizvodnih stroškov pa ne more zagotoviti trajnih in optimalnih rezultatov, s katerimi bi dosegali željeni cilj.

Kot pripomoček za racionalizacijo proizvodnih stroškov je znanih več sistematičnih pristopov, med katerimi pa je najbolj poznana vrednostna analiza. Razvila se je kot sistematična metoda za zniževanje stroškov v izdelavi najprej v Ameriki že ob koncu druge svetovne vojne in sicer v začetku kot inženirska tehnika, danes pa se vse bolj uveljavlja na področju poslovnih sistemov (upravljanje, administracija, informacij, sistematizacij delovnih mest itd.)

Predvsem po letu 1970 se je vrednostna analiza hitro razširila s področja direktnih na indirektno stroške. To je povsem razumljivo, saj prav indirektni stroški vrtoglavo naraščajo in grozijo še z večjimi obremenitvami dohodka.

V Jugoslaviji smo z uvajanjem vrednostne analize začeli v letu 1969 in sicer najprej v Meblu in kasneje še v nekaterih večjih podjetjih. Žal pa ni prišlo do sistematičnega uvajanja v ostalih delovnih organizacijah,

za kar je več vzrokov, glavni pa so verjetno naslednji:

1) Visoka stopnja inflacije sili bolj k povečevanju cen izdelkov kot k prizadevanju za zniževanje poslovnih in proizvodnih stroškov.

2) Relativno nizka stopnja odgovornosti vodstev OZD za rentabilno poslovanje.

3) Nizka stopnja vzgoje vodilnih in strokovnih struktur za umno gospodarjenje.

UVAJANJE VREDNOSTNE ANALIZE

Za uvajanje vrednostne analize so možnosti in potrebe povsod, ne glede na velikost ali usmeritev OZD. Osnovni kriterij za uvajanje in uporabo te metode je razmerje med stroški vrednostne analize in možnimi prihranki.

Uvajanje se vrši postopoma skozi naslednje faze:

(Nadaljevanje na 7. strani)

Sodelavec - voznik samohodnega bagerja na gosenicah v novem obratu za predelavo talilniških odpadkov

DRUŽBENI PLAN PRODAJE ZA MESEC APRIL PRESEŽEN

V aprilu je Železarna dosegla s prodajo 36.108 ton svojih osnovnih proizvodov realizacijo 381 milij. din. S prodajo energije in ostalih stranskih proizvodov smo dobili še nadaljnjih 8,5 milij. din, tako da je bila dosežena realizacija v aprilu za 1,5 % boljša od mesečnega plana. Presežek gre predvsem na račun višje prodajne cene (10.786 din/t, medtem ko je bila planirana 10.195 din/t), dočim je prodaja po količini zaostala za planirano za 4 %. Primerjava teh rezultatov z izvršitvijo prodaje v mesecu aprilu lanskega leta pokaže, da je prinesla letos za 6,7 % višja prodaja za 23,2 % višjo realizacijo. Pri tem se je dosežena prodajna cena povprečno povečala za 1439 din pri toni.

Pregled kumulativnih podatkov v prvih štirih mesecih letošnjega leta kaže, da smo s skupno realizacijo 1.580,2 milij. din v tem času presegli plan za 2,8 %. To je predvsem zasluga boljšega asortimenta ter višjih prodajnih cen, ki so 5,8 % višje od planskih, medtem ko prodana količina zaostaja za planom za 3 %. Kumulativni letos in lani se razlikujeta pri količini prodanih proizvodov za 21.307 ton ali 16,7 %, pri doseženi realizaciji pa za 375 milij. din ali 31 %. Pri tem se je dvignila prodajna cena v povprečju za 12 %.

Primerjava po posameznih temeljnih organizacijah združenega dela kaže največje preseganje planirane prodaje v aprilu v valjarni bluming (131 %), pri diskah (22 %) in ognje-vzdržnem materialu (145 %). Postavljenega planskega cilja niso dosegli TOZD Valjarna žice (15 % zaostanka), HV Bela (21 %), Profilarna (18 %) in Vratni podboji (15 %). Vrednost planirane prodaje so občutno presegle TOZD Valjarna bluming-štelci (za 16 %), Valjarna debele pločevine (22 %) in Želbarna (39 %). Zaostanek pri doseženi realizaciji pa izkazuje zaradi prenizke prodaje Valjarna žice in profilov (10 %) in HV Bela (29 %), kjer tudi dosežena prodajna cena ne dosega planirane. Nizja od planirane je tudi prodaja TOZD Profilarne (11 %) in Vratni podboji (9 %).

Indeksi kumulativnega doseganja planirane prodaje kažejo preseganje pri količini v Valjarni bluming - štelci, Valjarni debele pločevine in malenkov v Livarni, medtem ko je bilo ostalih izdelkov v štirih mesecih prodanih za 3 % manj. Kljub temu so zvišane prodajne cene prinesle v povprečju za 3 % višjo zunanjo realizacijo.

(Glejte razpredelnico na 7. strani.)

L.

DRUGA SEJA ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Predsednik Janko Burnik sklicuje v torek, 23. maja, drugo sejo družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice, predsednika Valentin Črv in Vera Dulmin pa prav tako drugi ločeni seji zborov združenega dela in zbora krajevnih skupnosti v četrtek, 25. maja. Na vseh treh sejah zborov bodo ločeno obravnavali, sklepali in odločali o naslednjih vprašanjih:

PRIZNANJA OBČINE JESENICE

Vsem trem zborom se predlaga v razpravo in sprejem predlog odloka o ustanovitvi priznanja občine Jesenice, ki bi se imenovalo OBČINSKO PRIZNANJE 1. AV-GUST in bi se podeljevalo kot priznanje z denarno nagrado posameznim zaslužnim delavcem ali skupinam delavcev in kot priznanje s plaketo organizacijam združenega dela, delovnim in drugim organizacijam in skupnostim, družbenim in drugim organizacijam ter društvom. Podeljevala naj bi se vsako leto ob občinskem prazniku - 1. avgustu po

predhodnem razpisu in izboru, ki ga bo opravil osemčlanski odbor.

Skupščina občine Jesenice od leta 1969 vsako leto podeljuje Čufarjeve in Gregorčičeve plakete posameznikom in organizacijam za dosežke na kulturno-prosvetnem in umetniškem ter telesnokulturnem področju. V občini pa nismo imeli priznanja, ki bi ga podeljevali za priza devanja in uspehe pri razvijanju ustvarjalnih sil na vseh področjih delovanja, posebne uspehe pri uveljavljanju socialističnega samo upravljanja in družbenoekonomskih odnosov in podobno. Tako je bil

(Nadaljevanje na 12. strani)

Zadnja štiri leta, to je po sprejemu ustave leta 1974, še bolj pa po sprejemu zakona o združenem delu novembra 1976, lahko smatramo kot izjemno aktivna v našem družbenem in političnem dogajanju. Ta izjemna aktivnost, ki ni angažirala le delegate in člane različnih samoupravnih organov, družbenopolitične organizacije ter strokovne službe, temveč zaradi pomembnosti dogajanj in preobrazbe tudi vse delavce v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih skupnih služb Železarn, je imela poleg velikih razvojnih dosežkov, tudi nekaj negativnih posledic. Le-te se po iskustvenih ugotovitvah kažejo v upadanju interesa pri delavcih ob obravnavanju posameznih vprašanj, tudi takih, ki so še posebno neposredni interes njih samih. Nedvomno je to posledica neracionalnosti v samoupravnem dogajanju, v prepogostnosti in preobsežnosti obravnavanih gradiv na zborih delavcev, oziroma na sestankih samoupravnih delovnih skupin, pa najsibo gradiv, ki se nanašajo na notranja vprašanja temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ali gradiv, ki smo jih prejeli iz celotnega skupščinskega sistema.

Zaradi prepogostnosti in preobsežnosti obravnavanih gradiv ali različnih vprašanj in s tem pogojenim formalnim obravnavanjem in sprejemanjem, se je zmanjševal interes delavcev. K temu pa bi lahko dodali še nezrelost in neusposobljenost dela delavcev pri obravnavanju posameznih dovolj zahtevnih in zapletenih gradiv in vprašanj ali dokumentov, ki jih morda tudi nismo znali dovolj poljudno napisati ali obrazložiti.

Kako naj si sicer razlagamo to, da je, na primer, do večjih reakcij na posamezne člene samoupravnega sporazuma o združevanju delavcev v temeljne organizacije združenega dela, ki smo ga sprejemali z osebnim izjavljanjem, oziroma na referendumu po dolgotrajni pripravi in razpravi, prišlo šele po sprejemu, to je pri začetku uresničevanja posameznih členov v praksi. Nekaj podobnega bi lahko ugotovili pri sprejemanju pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka in dela sklada skupne porabe, ki ga nekaj temeljnih organizacij združenega dela ni sprejelo, ostale pa z minimalno večino. Zataknilo se je pri deležu osebnega dohodka, ki izhaja iz ocene delovnega prispevka, ki smo jo opredelili in z referendumom sprejeli v samoupravnem sporazumu o skupnih merilih in osnovah za delitev osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji železarna Jesenice. Morda bi tudi pravilnik »šel skozi«, če ne bi v tem času začeli v praksi izvajati ocenjevanja delovnega prispevka.

DELATI BOMO MORALI BOLJ RACIONALNO IN PAMETNO

Vse to nam mora biti bogata šola pri nadaljnjem razvoju samoupravljanja v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih skupnih služb. Iz tega lahko povzamemo nekaj neodložljivih nalog. Politično in strokovno bi se morali lotiti vprašanja racionalizacije samoupravnega delovanja, kritično oceniti ustreznost informiranja, od gradiv, ki jih posredujemo delavcem in delegatom v pisni obliki, neposrednega informiranja delavcev na zborih delavcev, oziroma sestankih samoupravnih delovnih skupin in v drugih neposrednih oblikah ter oglasnih deskah, do glasila Železar. Začeti pa bi morali v okviru lastnih izobraževalnih zmogljivosti uresničevati program izobraževanja in usposabljanja delegatov ter vseh delavcev.

Vsa ta prepogostnost in preobsežnost v samoupravnem delovanju v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih pa sta pogojeni tudi s tem, da je na zborih delavcev, oziroma sestankih samoupravnih delovnih skupin in na sejah samoupravnih organov mnogo manj tistih obravnav, ki se neposredno vežejo na celotni prihodek, iz katerega izhaja dohodek in čisti dohodek ter iz tega naši osebni dohodki. Večkrat slišimo v različnih razpravah »najprej je treba ustvariti, ker šele potem lahko delimo« in taki razpravljalci imajo še kako prav. Ne mislimo tu, da samoupravni akti, ki smo jih že sprejeli in pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka, o katerem razpravljamo ta čas, nimajo teh intencij. Prav gotovo jih imajo, vendar so še premalo prodrlje v našo zavest, pa tudi po naravi smo običajno bolj zavzeti pri delitvi kot pri ustvarjanju. Še prav posebno osnove in merila v pravilniku, o katerem tačas razpravljamo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih, morajo imeti ekonomsko motivacijsko moč, ki bodo spodbujala k boljšemu upravljanju in gospodarjenju ter večji produktivnosti dela. Verjetno tudi premalo poudarjamo to razlago ob obravnavi pravilnika.

Ravno ta čas bi morali še kako izkoristiti za razlago družbenoekonomske vsebine dohodka, oblikovanja dohodka iz celotnega prihodka temeljne organizacije, ugotavljanje in razporejanje dohodka ter razporejanje čistega dohodka. Le na ta način bodo v naši zavesti ponovno zaživele premnogi elementi, ki vplivajo na večji prihodek in so bili, ponekod so tudi še danes, dnevno prisotni in katere smo tudi vgrajevali v naše delovne cilje.

Ekonomski motivacijski elementi, ki jih vgrajujemo v naš pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka bodo resnično zaživele le, če bodo jasno občuteni v našem osebnem dohodku. Bistvene sestavine teh elementov pa so gospodarjenje s sredstvi družbene reprodukcije, uporaba sredstev za delo in predmetov dela ter ustvarjalnost v delu z družbenimi sredstvi. Ti elementi pa doslej niso bili dovolj prisotni v naših osebnih dohodkih, ki so se preveč avtomatno oblikovali v odnosu na dosežen dohodek. S tem namreč lahko tudi povezujemo domnevo, da je ekonomsko motivacijska moč osebnega dohodka upadala, čemur lahko pripisujemo to, da je zavzetost pa tudi prisotnost nekaterih ekonomskih motivov zbledela. To so, na primer, vprašanja odnosa do sredstev za delo in predmetov dela, s čimer se povezuje nezavidljiv odstotek zastojev in popravil, štednja z materiali in energijo, izplen, racionalizacije in inovacije ter podobno.

Sedanjí trenutek, ko obravnavamo osnove in merila za delitev osebnega dohodka, je pravišnji, da spregovorimo o vsem tem, predvsem pa o ekonomsko motivacijskih elementih osebnega dohodka in o boljšem upravljanju in gospodarjenju.

»PRIČAKOVAL SEM VEČJO PLAČO«

Ni tako poredko, da ob vrčku piva beseda nanese na »plače«, da se delavec pritožuje, kot oni dan nekdo, češ da je dobil manj kot je pričakoval, da manj kot prejšnji mesec, ob tem, da je dobil za svoje delo skorajda najvišjo možno oceno (19 %) in da je bila, menda, tudi proizvodnja boljša.

Ne, res ni tako poredko. Vsaj jeza, če so vprašanja druga. Toda ni namen tega zapisa, da bi sodili o upravičenosti, vzrokih in krivcih. Govorimo o občutku delavca, ki je dobil manj, kot je pričakoval, razmišljamo: če je trditve resnična, zakaj ne išče odgovora tam, kjer ga je treba iskati itd. V gostilniških debatah se stvari res ne morejo razreševati.

Delavec ima namreč vso pravico postaviti vprašanje v zvezi s svojim osebnim dohodkom in v zvezi z obračunavanjem svojega osebnega dohodka in dobiti, kot je zapisano v statutu TOZD, odgovor v 24 urah. V statutu je prav tako zapisano, kako teče, v primeru da delavec ni zadovoljen z odgovorom, postopek dalje. Vprašanje lahko zastavi tudi širše. Širok je namreč sklop njegovih pravic, pa tudi vprašanj, ki so povezana z vprašanjem ustvarjanja in delitve dohodka. In navsezadnje je v tej družbi delavec tisti, ki postavlja, v dogovoru z drugimi, s katerimi ga povezuje delo, pravila ponašanja in jih tudi spreminja.

No, ob zadnji trditvi se kaže nekoliko zaustaviti. Podatki, ki jih povzemamo iz evidenc centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje (CPSI), govore, da bi se morali lani delavci Železarn na zborih samoupravnih delovnih skupin (SDS) z osebnim izjavljanjem opredeliti do 14 zadev in da se, v celoti vzeto, do posameznih zadev ni opredelilo kar 525 SDS. Tudi določilo statuta, da naj bi se vsaka SDS sestala vsaj enkrat na mesec, se v praksi ne izvaja dosledno. Kaže tudi, da je prej izjema kot pravilo, da bi se o določenih skupni zadevi opredeljevali delavski sveti vseh TOZD in delovnih skupnosti Železarn.

Podatki torej nakazujejo, da določen del procesov odločanja poteka mimo dela delavcev. Tu ni tako pomembno, če je ta del (danes) večji ali manjši; glede na to, kar smo zapisali v normativne akte, ob ugotovitvah ne gre preprosto odmahovati z roko.

Zaustaviti se kaže tudi ob nekaterih opozorilih in ugotovitvah iz novih študij Edvarda Kardelja »Svobodno združeno delo« (posamezna poglavja je nedavno tega objavljalo naše časopisje). Namreč, da pri nas zelo pogosto pozabljamo, da delavec — čeprav ima vse samoupravne pravice, ki mu pripadajo po zakonu o združenem delu — včasih tudi subjektivno, predvsem pa objektivno ni v položaju, da bi te pravice uveljavljal. Za sprejemanje določenih odločitev, predvsem odločitev o gospodarjenju z družbenim kapitalom, je namreč potrebno ustrezno znanje, ki ga danes veliko delavcev nima in se zato v bistvu dogaja, da odločitve, za katere je potrebno več znanja, sprejema manjše število ljudi iz kroga tako imenovane tehnokracije ali pa inteligence — mimo delavcev in ne glede na to, da tudi delavci glasujejo za take odločitve. Zato je pomembno, pravi Kardelj, da pri prihodnjem razvoju samoupravnega družbeno ekonomskega sistema pomagamo delavcu, da bi se laže znašel, kadar gre za takšne odločitve, oziroma, da ne bo odvisen predvsem od odločitev vodilnega aparata v svoji organizaciji združenega dela. Kardelj meni, da ni razloga, ne verjeti v smisel in interes delavcev za racionalno gospodarjenje z družbenim kapitalom, vendar samo v razmerah, ko se delavec dejansko zaveda te potrebe. V bistvu je torej potrebno, da so kazalci ekonomskega poslovanja na vseh področjih družbenega dela izraženi v najbolj enostavnih ekonomskih oblikah, ki jih bo delavec tudi razumel. Biti mora v položaju proizvajalca, ki zavestno in racionalno razpolaga z družbenim kapitalom. V polni meri se mora zave-

dati odločitev, ki jih sprejema glede dela dohodka, ki se dosega z združevanjem dela in sredstev, še zlasti pa odločitev s področja razporejanja čistega dohodka na akumulacijo in sredstva za osebne dohodke in skupno porabo, kakor tudi v zvezi s konkretno uporabo akumulacije, torej s politiko investiranja. Bistveno je, da se delavec otrese miselnosti meznega delavca, ko gleda le na svojo plačo, na to, da si v obliki osebnega dohodka prilasti kar največji del doseženega dohodka, ko ni z ničemer niti materialno niti moralno zainteresiran, da bi iz dohodka, ustvarjenega z živim delom, izločil najnujno potrebni del akumulacije za širitev materialne osnove svojega in družbenega dela in za potrebe družbene reprodukcije sploh.

Gre torej za procese samoupravnega odločanja (ki mora biti naravnano tako, da bo današnjemu dnevu

POSKUSNO VALJANJE NA TRETJI ŽILI VALJARNE ŽICE

(Nadaljevanje s 1. strani)

oktobru lanskega leta, ko je bil opravljen najprej hladen preizkus posameznih naprav, nato pa tudi prvo toplo valjanje žice v debelinah 15, 16 in 18 mm ter v različnih kvalitetah, katere bo zahteval bodoči program valjanja, oziroma naročila TOZD Jeklovlek, ker je tretja žila namenjena predvsem za preskrbovanje tega obrata z vložkom.

Prvo preizkusno valjanje je pokazalo, da sicer celotna proga ustreza, ugotovili smo pa lahko tudi, da je potrebno izvesti še določene dopolnitve, da bi končni izdelek popolnoma ustrežal zahtevam.

Medtem ko so valjčna ogrodja in navijalci obratovali zadovoljivo, so se pokazale slabosti na transporterju svitkov, ki se ni zaustavljav v pravilni legi. Tudi širina transporterja ni ustrezala svitkom z zunanjim premerom 1400 mm, ker sta se obe strani svitka pobesili in otežkočili manipulacijo na naslednjih napravah. Tudi vezalni stroji, tehnična in nakladač svitkov na zbiralni križ so povzročali težave in s tem zastoj v ritmu valjanja.

Poizkusna valjanja so bila zaradi omenjenih težav kratkotrajna, da ne bi preveč ovirali valjarne žice pri izpolnjevanju planskih obveznosti.

S težavami in problemi so bili seznanjeni tudi dobavitelji opreme in sklenjeno je bilo, da je potrebno izvesti preizkusno valjanje v večjem obsegu in istočasno odpraviti vse slabosti, ki bi ovirale normalno proizvodnjo na tretji žili.

Prilika se je ponudila v času letnega remonta valjarne bluming, ko valjarne žice ni imela na razpolago dovolj vložka za normalno obratovanje.

Tako smo dneve od 11. do 13. aprila določili izključno za valjanje na tretji žili ob prisotnosti monterja firme Morgardshammar in predstavnikov delovne organizacije Rade Končar.

Valjana žica je bila namenjena TOZD Jeklovlek, ki je medtem že poizkusno vlekla žico iz prejšnjih testiranj tretje žile in ugotovil zadovoljivo kvaliteto, razen za površino, ki je bila tu in tam močno luskava.

Program preizkusnega valjanja je obsegal valjanje najmanjših dimenzij, to je 15 in 16 mm, kakor tudi največje možne dimenzije, 32 mm. Kvalitetni program je predvideval valjanje nizkoogljičnih, viskoogljičnih, legiranih in avtomatnih jekel, skupno 19 različnih kvalitiet. Skupno je bilo izvaljano 275 ton žice.

sledil še lepši jutri), v katerih imajo obveščanje in komunikacijske povezave posebno vlogo. Kakšno je konkretno stanje v posameznih TOZD (ki so temelj odločanja)? Kakšen je razkorak med formalno normativno opredelitvijo in prakso? Kje so vzroki?

Na ta vprašanja bo v kratkem poskušal poiskati odgovore CPSI. V ta namen se bo dogovoril s posameznimi vodji TOZD za organiziranje pogovorov o problematiki informiranja in pretoku informacij v Železarni, ki bodo zajeli celotno problematiko obveščanja, kakor jo opredeljujejo normativni akti. Poleg vodij TOZD in dveh sodelavcev centra naj bi v pogovorih sodelovali tudi predsedniki delavskih svetov TOZD ter predsedniki odborov samoupravne delavske kontrole in predsedniki izvršnih odborov osnovne organizacije sindikata, skratka organov, ki jim normativni akti nalagajo določene obveznosti v zvezi z izvajanjem obveščanja delavcev.

Stojimo pred vrsto nalog. Tudi na področju obveščanja. Tudi tu se mora uveljavljati nadzor delavcev, predvsem pa pobude, ki bodo prispevale k razumnemu odločanju, uveljavljanju pravic, svobode, sreče.

S kvalitetnega vidika bodo končni rezultati valjanja znani šele pozneje, ko bo TOZD Jeklovlek te količine predelal. Poskusni vzorci, vzeti med valjanjem, so pokazali zadovoljive rezultate. Tudi dimenzija je bila v predpisanih odstopanjih.

Odstranjene so bile tudi glavne pomanjkljivosti, ki so povzročale težave pri prejšnjih preizkušnjah, in sicer:

- transporter so predstavniki tovarne Rade Končar programirali tako, da se ustavlja po vsakih 1680 mm, da je možen prevoz kolobarjev žice z zunanjim premerom 1250 mm in 1400 mm. Ustavljanje transporterjev v pravi legi je doseženo z mehansko zavoro, kar je začasna rešitev. Končno rešitev, to je električno zaviranje elektromotorja, mora izvesti tovarna Rade Končar.

- vezanje kolobarjev žice je bilo dobro, vendar še vedno ni možno vezanje z obema strojema naenkrat. Problem je v električni povezavi obeh strojev s fotocelico. Po znižanju vezalnih strojev za 30 mm, bo prišel monter fa Sund in to uredil.

- prevračalec kolobarjev žice na zbiralni križ dela sedaj dobro. Na ročico križa naloži pet kolobarjev težkih 230 kg in tri kolobarje žice po 550 kg.

- komprimiranje pri tem preizkušanju ni bilo izvedeno.

Prvi smo preizkusili tudi valjanje dimenzije 32 mm, to je največje možne dimenzije, ki se valja na tej žili. Kot vložek smo porabili gredice kv 135 kom v teži 550 kg.

Rezultate, dobljene pri zadnjem poizkusnem valjanju, bi lahko strnili v naslednje zaključke:

1. V dimenzijskem pogledu je tretja žila sposobna zagotoviti ustrezno proizvodnjo za potrebe jeklovleka in prodaje.

2. Z gredicami kv 135 in težo 230 kg ni mogoče doseči na tretji žili v količinskem pogledu sedanje normalne proizvodnje valjarne (enožilno valjanje). Zato bo v bodoče nujno zagotoviti vložek kv 135 v teži 550 kg.

3. Da bi tretja žila v celoti ustrezala postavljanim zahtevam, bo potrebno še:

- izboljšati kolibracijo na predprogi, da bo možno valjanje določenih kvalitiet, predvsem avtomatskega jekla, brez navaritve kalibra.

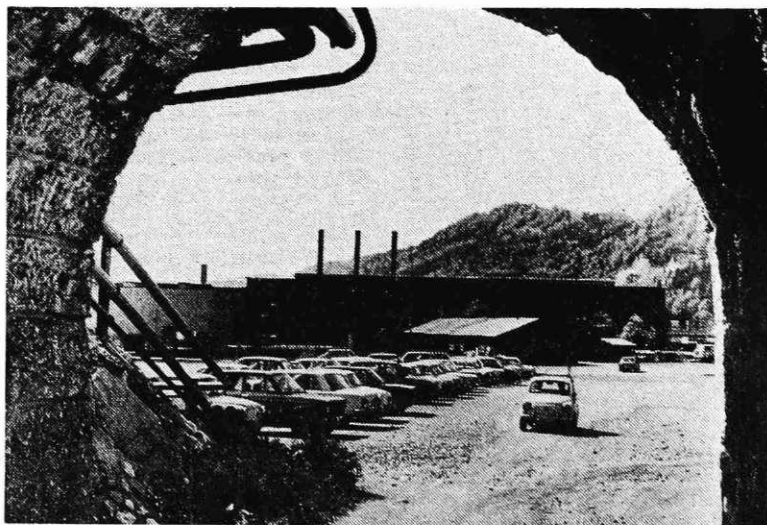
- usposobiti transportni trak za prevoz svitkov z zunanjim premerom 1400 mm.

S ciljem racionalizacije proizvodnje v valjarni žice je predvidena še postavitev transportnega traku med obstoječo žičnico in adjustažnimi napravami tretje žile. S tem bi odpravili ročno delo vezanja svitkov v starem delu valjarne žice ter omogočili sodobno vezanje svitkov v pakete.

Za izboljšanje površine valjanja bodo kupili napravo za odbrižgovanje okujne pred pričetkom valjanja neposredno po izvlačenju gredice iz ogrevane peči.

Doslej doseženi rezultati dajejo dobre izglede, da bo tretja žila že v bližnji prihodnosti dala pričakovane rezultate in tako omogočila ustavitve zastarelih profilnih valjarn in dobro osnovo za delo in nadaljnji razvoj perspektivne proizvodnje vlečenega, lučenega in brušenega jekla v TOZD Jeklovlek.

Janko Perne

Valjarna Bela z drugega zornega kota

IZVRŠITEV PROGRAMA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER ODPREME V APRILU

SKUPNA PROIZVODNJA				GOT. PROIZVODNJA ZA PROD.				Odprema
1	2	3	3/2	4	5	5/4	6	
Plavž	13.200	13.817,5	104,7					
Jeklarne	42.200	42.351,8	100,4					
— SM jeklarne	26.500	28.087,8	106,0					
— El jeklarne	15.700	14.264,0	90,9					
Livarne	145	115,3	79,5	50	62,0	124,0	62,0	
Valj. bluming- štel	32.000	34.307,2	107,2	4.610	5.439,5	118,0	5.161,5	
— bluming	19.000	22.813,4	120,1	150	385,0	256,7	345,9	
— štel razr.	10.300	8.456,4	82,1	1.760	2.134,3	121,3	1.892,2	
— štel ter.								
obdelava	2.700	3.037,4	112,5	2.700	2.920,2	108,2	2.923,4	
Valj. žice in pr.	11.670	10.203,6	87,4	3.760	3.086,0	82,1	3.417,3	
— žice	9.430	7.857,0	83,3	3.760	3.076,0	81,8	3.407,2	
— profilov	2.240	2.346,6	104,8		10,0		10,1	
Valj. deb. ploč.	7.950	8.213,6	103,3	7.860	8.066,9	102,6	8.603,2	
Hl. valj. Bela	7.500	6.091,7	81,2	7.500	6.019,1	80,3	5.891,3	
Hl. valj. Jes.	2.460	2.349,6	95,5	2.230	2.249,8	100,9	2.309,7	
Žičarna	5.600	5.604,3	100,1	4.150	4.051,3	97,6	3.915,8	
Profilarna	2.150	2.005,8	93,3	2.010	1.776,0	88,4	1.651,3	
Skladišče 38	150	117,7	78,5	150	117,7	78,5		
Vratni podboji	80	108,2	135,3	80	108,2	135,3	68,1	
Jeklovlek	1.560	1.674,6	107,3	1.560	1.674,6	107,3	1.727,7	
Elektrode	2.000	2.229,3	111,5	1.825	2.019,5	110,7	2.085,9	
— elektr. + var. ž.	1.460	1.416,8	97,0	1.455	1.407,8	96,8	1.458,5	
— varilni prašek	70	46,3	66,1	70	43,4	62,0	59,1	
— suha masa	100	78,0	78,0	100	78,0	78,0	78,0	
— ognjevd. mat.	370	688,2	186,0	200	490,3	245,2	490,3	
Želblarna	940	940,7	100,1	940	940,6	100,1	911,7	
Skupaj	129.605	130.130,9	100,4	36.725	35.611,2	97,0	35.805,5	
Elektr. Zagreb				250	301,2	120,5	301,2	
VSE SKUPAJ	129.605	130.130,9	100,4	36.975	35.912,4	97,1	36.106,7	

SKUPNA PROIZVODNJA V APRILU SKORAJ STOODSTOTNA

(Nadaljevanje s 1. strani)

zastaja zaradi puščanja vode skozi streho, trije šarži so bili izmeček. Izpolnjevanje kvalitetnega asortimenta je bilo v aprilu slabše kot v marcu. Od skupno 653 šarž je bilo 213 ali 33 % menjav, zgrešenih in rezervnih. V marcu je bilo takih šarž 27 %. Šarž kvalitete Dinamo je bilo naročenih v aprilu 88 (v marcu 112), izdelanih pa 63 ali 71,6 %. Podatki kažejo, da se je situacija pri izpolnjevanju programa izdelave Dinamo kvalitete v obeh jeklarnah v primerjavi z marcem znatno poslabšala.

TOZD LIVARNA

Vzrok, da aprila planirana proizvodnja ni bila dosežena, je bil asortiment odlitkov. Ti so bili sorazmerno lahki, zahtevali pa so veliko izdelovalnih ur (odvode, tekalna kolesa in podobno). Zunanji naročnikom so oddali 62 ton jeklenih odlitkov, oziroma 12 ton več kot je predvideval družbeni plan.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V mesecu aprilu je bil v tej valjarni izveden večji remont, ki je trajal na bluming ogrodju štiri dni in na štel ogrodju 7,5 dni. V dnevi od 27. do 30. aprila štel ogrodje ni obratovalo zaradi okvare naprave za odbrizgovanje okujine na ogrodju bluming.

Zaradi remonta je bila z družbenim planom predvidena skupna proizvodnja valjarne bluming in štel postavljena ustrezno nižje in je bila v valjarni bluming presežena, v valjarni štel pa iz navedenih razlogov ni bila dosežena. V valjarni bluming je bilo skupnih zastojev 31,78 % na obratovalni čas. To je v primerjavi z mesecem marcem za 0,92 % manj, vendar še vedno preveč.

Potisna peč je obratovala v času od 2. do 14. aprila in je v tem času prevajala 7.460 ton domačih in tujih slabov. To je za 13 dni približno ista poprečna dnevna količina, kot je bila dosežena v enajstih dneh v mesecu marcu. Med obratovanjem potisne peči je bilo izvaljanih 347 kosov TVT Dinamo kvalitete, kar je za 85 manj, kot smo planirali in 48 več, kot v obratovalni kampanji meseca marca.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

V valjarni žice je bila v aprilu večja okvara na zaganjaču pogonskih elektro motorjev Jumping valjavniškega ogrodja. Zato valjarna ni obratovala 60 ur. Razen tega je bilo v tem mesecu izvedeno tudi testiranje tretje žile, kar je povzročilo 41 ur raznih zastojev. Zato planirana skupna in gotova proizvodnja ni bila dosežena.

Valjarna profilov je z dobrim delom planirano skupno proizvodnjo za 106 ton presežla.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Ta valjarna je v aprilu delala dobro in je z družbenim planom predvideno skupno in gotovo proizvodnjo presežla. Nekaj težav je bilo, ker se je zaradi slabe površine in ostalih napak nabrala v zadnjih mesecih večja količina pločevine, ki zaostaja in se ne brusi zaradi pomanjkanja delavcev. Kvalitetni asortiment je bil izpolnjen v okviru naročil.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Na Sendzimir valjavskem ogrodju so precej narastli tehnološki zastoji zaradi pomanjkanja brušenih valjev. Razen tega je tudi primanjkovalo

toplo valjanih trakov debeline 5 in 6 mm. Zato je bila tudi skupna in gotova proizvodnja nižja, kot je predvideval družbeni plan. Proizvedenih je bilo 2.153 ton Dinamo kvalitete, kar je za 247 ton manj, kot smo planirali in za 202 toni več, kot v marcu. Proizvedeno je bilo tudi 108 ton nerjavnih kvalitete.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Skupna in gotova proizvodnja, predvidena z družbenim planom, ni bila dosežena, kar se ni zgodilo že od leta 1976. Vzrok za to je desetdnevni zastoj valjavskega ogrodja V. Demag v mesecu marcu in nato štiridnevni zastoj istega ogrodja ter štiridnevni zastoj valjavskega orodja V. Müller v mesecu aprilu. Nekaj težav je bilo tudi z vložkom, ker je zmanjkalo uvoženih širokih toplo valjanih trakov.

Pri kvalitetnem asortimentu je bil dosežen pri proizvodnji nizkolegiranih in visokolegiranih kvalitete z 296 tonami rekordni dosežek in 77 ton več kot v mesecu marcu. Dinamo kvalitete je bilo proizvedenih 398 ton, kar je 61 ton manj kot v mesecu marcu.

TOZD ŽIČARNA

Planirana skupna proizvodnja je bila dosežena, gotova proizvodnja pa 99 ton pod planom. Nekaj težav je bilo zaradi nenormalno visoke bolezenske odsotnosti delavcev.

Pri kvalitetnem asortimentu je bilo proizvedenih 1.082 ton patentirane žice (v marcu 1.120 ton), 358 ton VAC žice (v marcu 401 ton), in 75 ton EPP žice (v marcu 99 ton).

TOZD PROFILARNA

Družbeni plan skupne in gotove proizvodnje ni bil dosežen predvsem zaradi težav z vložkom in pogostih menjav orodja. Vzrok za to je bila omenjena situacija v valjarni štel in nepravčasna dobava TVT ustrezne asortimenta iz železarne Sisak.

TOZD VRATNI PODBOJI

Skupna proizvodnja, ki je v aprilu znašala 108 ton, je bila doslej največja. Slabša pa je bila oddaja zaradi pomanjkanja naročil.

TOZD JEKLOVLEK

V skladu s predvideno dobavo vložka je bil postavljen operativni plan nekoliko nižje kot družbeni. Vendar je bil z dobrim delom tudi družbeni plan presežen.

TOZD ELEKTRODE

Celotni plan skupne in gotove proizvodnje je bil presežen. Znatno pa je zaostala za planom proizvodnja varilnih praškov, ker se je 22. aprila pokvaril transformator na peči in zato do konca meseca peč ni več obratovala.

TOZD ŽELBLARNA

Popravljeni družbeni plan skupne proizvodnje 940 ton (v letnem planu navedeno 970 ton zaradi napake pri razdelitvi po mesecih) je bil praktično dosežen (99,59 %). K temu je znatno pripomoglo dodatno delo v treh prostih sobotah. S tem je bil nadomeščen izpad proizvodnje zaradi remontov strojev in mehanskih zastojev, ki nastajajo med obratovanjem na dotrajanih strojnih delih želblarskih strojev.

A. Karba

OBVESTILA KOLEKTIVU – OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK – 22. 5.	MLAKAR FLORIJAN	RAVNIK JOŽE
TOREK – 23. 5.	PETERNEL JANEZ	BRUMAT MARTIN
SREDA – 24. 5.	BURJA ANTON, st.	NOVAK FRANCI
ČETRTEK – 25. 5.	ISKRA BRANE	LEBAN IVO
PETEK – 26. 5.	PIKON JANEZ	SLAMNIK IVAN
SOBOTA – 27. 5.	CEJ JOŽE	POGAČAR KAREL
NEDELJA – 28. 5.	LOGAR IGOR	ZIDAR JOŽE

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 358

vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure

nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela:

dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure

nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 22. do 27. maja bodo delale naslednje obratne ambulante: dopoldan: III. obratna ambulanta – dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh.

Popoldan: I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan – Zidar.

V soboto, 27. maja, samo dopoldan I. obratna ambulanta – dr. med. Branimir Čeh in II. obratna ambulanta – dr. med. Vesna Furlan – Zidar.

V zobni ambulanti:

Dopoldan: II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Popoldan: I. zobna ambulanta – v. den. Viktor Stražišar.

V soboto, 27. maja, samo dopoldan II. zobna ambulanta – dr. stom. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13., popoldan od 13. do 19.30. V soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

Učenci in delavci železarskega izobraževalnega centra vas

V A B I M O

na ogled dejavnosti in prostorov našega centra, in sicer 22. maja ob 11., 12., 16., 17. in 18. uri. Ogled prostorov bo pod strokovnim vodstvom.

Učenci in kolektiv ŽIC

RAZPIS IZBIRNEGA TEKMOVANJA KOVINARJEV V ŽELEZARNI JESENICE

ZA II. DELOVNO TEKMOVANJE KOVINARJEV SLOVENIJE

Za II. tekmovalce Slovenije razpisujemo izbirno tekmovalstvo za delavce vseh TOZD in DS v naslednjih tekmovalnih disciplinah:

1. Plamensko varjenje
2. Ročno elektroobložno varjenje
3. Polavtomatsko varjenje v zaščiti CO₂
4. Varjenje v zaščiti argona po TIG postopku
5. Orodjarji
6. Strugarji
7. Rezkalci
8. Brusilci.

Izbirno tekmovalstvo bo v Železarni od 22. maja do 10. junija.

Najboljši tekmovalci si na izbirnem tekmovalstvu pridobijo pravico za nastop na republiškem tekmovalstvu, ki bo v Ljubljani, dne 15. in 16. junija.

Pravico sodelovanja v vseh stopnjah tekmovalstva imajo delavci, ki delajo v poklicu, v katerem tekmujejo.

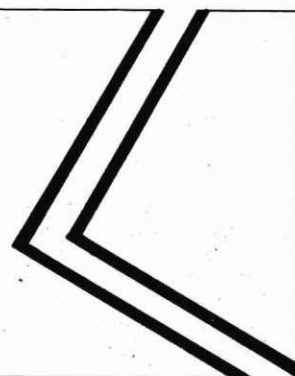
– Za tekmovalce se prijavite na personalo TOZD STROJNE DELAVNICE, VZDRŽEVANJE ALI REMONTNE DELAVNICE.

– Strokovne komisije bodo izdelke – delo tekmovalcev in znanje ocenjevale po kriterijih republiškega tekmovalstva.

– Rezultati tekmovalstva bodo razglašeni 12. junija. Vsi tekmovalci dobe diplome za sodelovanje, prvi trije pa denarne nagrade.

Pozivamo vse kovinarje v Železarni, varilce in strojne delavce, da se udeležijo razpisane tekmovalnosti in s tem doprinesejo k afirmaciji in uveljavljanju kovinarskih poklicev.

TEKMOVALNI ODBOR ŽELEZARNE JESENICE

ČLOVEK – DELO – KULTURA

Pod tem naslovom TOZD Remontne delavnice pripravljajo razstavo izdelkov svojih delavcev, ki bo odprta v petek, 19. maja. Razstava bo zajemala dela iz področja tehničnih inovacij, likovnosti in ročnih spretnosti (gobelinov). V preteklem obdobju so bili na področju tehničnih inovacij doseženi zavidljivi uspehi, ki zaslužijo javni prikaz.

Slikarji so v glavnem člani likovnega kluba DOLIK, ki že vrsto let uspešno delujejo na področju likovne umetnosti, zlasti pri slikanju motivov iz našega lepega okolja.

Fotografija je bila vedno ena izmed dejavnosti, ki je privlačila. Še posebno pa umetniška fotografija, s katero se bodo predstavili delavci TOZD.

Gobelinari in prti so zlasti spretnost ženskih rok. Naše sodelavke ob svojem rednem delu in delu doma najdejo še vedno toliko časa, da spretnost rok izrabijo za estetsko dovršene izdelke s tega področja.

Oglejte si razstavo vaših sodelavcev, novatorjev, slikarjev, fotografov, ki bo odprta vsak dan dopoldne od 10. do 12. ure in popoldan od 16. do 19. ure, v domu Julke in Albina Pičnika na Javorniku, do konca maja.

T. I.

RAZPIS ŠTUDIJSKIH UGODNOSTI

SŽ – ŽELEZARNA JESENICE
CESTA ŽELEZARJEV – 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1978/79 naslednje ŠTUDIJSKE UGODNOSTI za izobraževanje ob delu:

II. stopnja	
metalurška smer	5
strojna smer	5
elektro smer	2
ekonomska smer	2
VŠ O D	2

I. stopnja	
strojna smer	3
elektro smer	2
gradbena smer	1

Srednje šole	
TSS metalurški oddelek	20
TSS strojni oddelek	3
TSS elektro oddelek	3
Š M D	30

Prošnja, ki ji mora biti priloženo priporočilo vodstva in družbenopolitičnih organizacij, mora poleg imena in priimka vsebovati:

- rojstne podatke
- TOZD
- delovne naloge in opravila, ki jih delavec opravlja in
- delovno dobo v Železarni.

Prošnje z ustreznimi prilogami je treba poslati do 30. junija na kadrovski sektor.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Elektrode

14. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Delavski svet TOZD Elektrode je imel 8. maja 14. redno sejo, na kateri je obravnaval devet točk dnevnega reda. Sejo je sklical in vodil predsednik Janez Kosmač.

Sprejeli so poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje. Ugotovljeno je bilo, da so sklepi v glavnem izvršeni, za izvršitev nekaterih sklepov pa je potrebno daljše časovno obdobje.

Obravnavali so dopolnila in spremembe samoupravnega sporazuma SIS za železniški in luški promet SRS. Predlagali so, naj se popravi čl. 6, ki določa število delegatov za skupščino na osnovi doseženih točk, ki so izračunane iz prevožene količine. Železnica ima 1000 točk in je največji uporabnik. Delegira pa lahko le enega delegata, enako kakor ostale delovne organizacije, ki imajo le 100–200 točk. To razmerje ni pravilno, zato se predlaga korektura navedenega člena, in sicer tako, da bi delovne organizacije na vsakih 200 doseženih točk delegirale v skupščino enega delegata. Za delegata skupščine SIS za železniški in luški promet SRS je delavski svet TOZD imenoval Maksa Klinarja iz delovne skupnosti za komercialne in finančne zadeve.

Nadalje so obravnavali osnutek samoupravnega sporazuma o ustanovitvi temeljne skupnosti za železniški in luški promet, prometnega središča Kranj. Na predloženi osnutek niso imeli pripomb. Za delegate v zboru uporabnikov te skupnosti so imenovali tri delegate iz Železnice. Delavski svet je obravnaval pri-

pombe TOZD in delovnih skupnosti na predlog samoupravnega sporazuma o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD in delovnimi skupnostmi. Z vnešenimi spremembami in dopolnitvami je soglašal. Sprejel je samoupravne sporazume o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med TOZD in naslednjimi delovnimi skupnostmi:

- za komercialno finančne zadeve,
- za ekonomiko, tehnično kontrolo in raziskave ter novogradnje,
- za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje.

Soglašali so s programom skupnih nalog ljudske obrambe občine Jesenice in s predlagano prispevno stopnjo združevanja sredstev za realizacijo teh nalog. Prispevna stopnja za leto 1977 je znašala 0,18 % od doseženega dohodka delovnih organizacij, za leto 1978 pa 0,15 %.

Razpravljali so o analizi pripomb in ugotovitvah, ki so jih dale TOZD

na samoupravni sporazum o osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka, predvsem pa na pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnega dohodka.

Obravnavali so tudi predlog sprememb, ki zadevajo ocenjevanje delovne uspešnosti. Menili so, da je potrebno postopek ocenjevanja in izračun še bolj poenostaviti.

Obravnavali so tudi predlog ocenjevanja delovne uspešnosti, ki ga je predložil Slavko Bizilj. Delavski svet je s predlogom soglašal, ker je postopek ocenjevanja in izračun enostaven in skladen, da se posreduje ustreznim službam.

Potrdili so program sredstev amortizacijskih zamenjav za drobne investicije in program sredstev investicijskega vzdrževanja za leto 1978.

Sprejeli so samoupravni sporazum črne in barvaste metalurgije SR Slovenije o skupnih osnovah in merilih razporejanja čistega dohodka in delitev sredstev za osebno in skupno porabo.

Ob sklepu seje so obravnavali pripombe osnovne organizacije sindikata TOZD v zvezi s kadrovanjem skupinovodij oploščevalnih linij. Zaradi pomanjkanja časa so sklenili, da bodo to problematiko ponovno obravnavali in sprejeli dokončno odločitev na izredni seji delavskega sveta, ki je bila 10. maja. M. S.

TOZD Strojne delavnice

17. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

V ponedeljek, 24. aprila, je predsednik odbora za delovna razmerja sklical 17. redno sejo.

Pri pregledu sklepov, o čemer je poročal vodja TOZD Strojne delavnice, je bilo ugotovljeno, da so bili vsi sklepi realizirani, razen sklepa, ki se nanaša na nezasedenost delovnega mesta tehnik na pripravi dela. Nerešen je tudi sklep, ki se nanaša na preimenovanje četrtega ključavničarja v četrtega varilca v konstrukcijski delavnici.

Člani odbora so obravnavali sklep odbora TOZD Vzdrževanje, ki se nanaša na prestopanje delavcev v druge TOZD, ki ga je posredoval vodja TOZD Vzdrževanje. Ker sklepa ni možno posplošiti, so se dogovorili, da bodo v posameznih primerih ukrepali samostojno.

Odbor je obravnaval sklep o priznanju invalidnosti prve kategorije delavcu TOZD. To delovno mesto, ki je ostalo prazno, bo, v kolikor mu bo odbor prestop omogočil, zasedel sodelavec iz TOZD Remontne delavnice.

Enemu sodelavcu so omogočili prestop v TOZD Remontne delavnice. Delavca, ki je prišel iz JLA, so razporedili na delovno mesto tretji ključavničar, delavca pod žerjavom pa so premostili na delovno mesto skladišni delavec. Sprejeli so tudi novo delavko in jo razporedili na delovno mesto drugi skoblar. Dvema sodelavcema so podaljšali odločbi, v strugarno valjev pa so sprejeli pripravnika.

Odbor je obravnaval prošnjo delavke TOZD za premostitev na drugo ustrežno delovno mesto, vendar pa zaenkrat drugega primerne delovnega mesta ni. Na odbor sta prišli tudi dve prošnji za sprejem v TOZD. Sklenili so, da je treba oba kandidata povabiti na razgovor k vodju TOZD in vodju strojne obdelave. Dva delavca sta prošila za prestop v drugo TOZD, kar jima je odbor omogočil v rednem odpovednem roku. En delavec je dal samovoljno odpoved in zapustil TOZD.

Odbor je ponovno razpravljal o prostih delovnih mestih, ki so v orodnem skladišču in v orodjarni na stiskalnici. Člani odbora so bili mneneja, da naj ta delovna mesta zasedejo delavci TOZD Strojne delavnice, ki jim bo priznana invalidnost, v kolikor bo dogovor z zdravnikom in vodjem TOZD sprejemljiv, v nasprotnem primeru pa naj vodja TOZD pripravi ustrezen predlog. JM

Železarski globus

TUNIZIJA

V tunizijskem mesu Gabes bodo zgradili napravo za direktno redukcijo železove rude po postopku Midrex. Njena letna proizvodnja zmogljivost bo 800.000 ton peletov. Polovico te količine bodo izvažali v Grčijo železarni v Solunu, ki pripada družbi Hellenic Steel Co.

BELGIJA

Po podatkih mednarodnega instituta za železo in jeklo je vrstni red desetih največjih železarskih družb na svetu za leto 1977 v milijonih ton proizvodnje surovega jekla in v primerjavi z letom 1976 sledeč:

Družba	1976	1977
1. Nippon Steel (Japonska)	34,0	32,4
2. US Steel (ZDA)	25,7	26,1
3. British Steel (Vel. Brit.)	19,1	17,2
4. Nippon Kokan (Japonska)	14,7	13,8
5. Finsider (Italija)	13,4	12,9
6. Sumitomo (Jap.)	13,3	12,5
7. Kawasaki (Jap.)	13,3	12,5
8. Thyssen (ZRN)	12,8	11,5
9. National Steel (ZDA)	9,8	8,5
10. Republic Steel (ZDA)	8,7	8,4

ČESTITAMO

V preteklih mesecih so s študijem ob delu diplomirali naslednji naši sodelavci:

Ivanka PETRIČ iz sektorja za ekonomiko in Marta ZUPANČIČ iz prodajnega sektorja na ekonomski fakulteti in si pridobili naziv EKONOMIST.

Ernest ZUPAN iz TOZD Energetika je diplomiral na ekonomski srednji šoli in si pridobil naziv EKONOMSKI TEHNIK.

Sodelavcem za vztrajnost in pridnost iskreno čestitamo in jim želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

KONSTITUANTNE SEJE SKUPŠČIN SIS

Nove, delegatsko sestavljene skupščine samoupravnih interesnih skupnosti imajo sedaj prve seje, na katerih delegati volijo vodilne funkcije in organe skupščin posameznih skupnosti. Doslej so se v jeseniški občini tako na novo konstituirale: zdravstvena skupnost, skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja, skupnost za zaposlovanje ter kulturna skupnost. Do konca maja pa so že sklicane še skupščine telesnokulturne skupnosti, izobraževalne skupnosti ter skupnosti socialnega skrbstva.

Dan pred prvo sejo vsake skupščine bo v Železnici tudi konferenca delegacij temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Na tej konferenci bodo delegati uskladili stališča vseh delegacij ter delegirali delegate na sejo ustrezne skupščine. Gradivo za sejo so vodje delegacij že prejeli. Zato se morajo pred konferenco delegacij sestati delegacije v TOZD in delovnih skupnostih, obravnavati gradivo ter delegirati delegata na konferenco.

Konstituantna seja skupščine telesnokulturne skupnosti bo 23. maja 1978. Na tej seji bodo delegati izvolili organe telesnokulturne skupnosti, vendar predloga za oblikovanje teh organov ni v gradivu. Pač pa je priložen samoupravni sporazum o določitvi delegatskih mest, oblikovanju konferenc delegacij in skupnih delegacij za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Po tem sporazumu imajo delegacije temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v Železnici deset delegatskih mest v skupščini telesnokulturne skupnosti, torej pet delegatskih mest več kot v prejšnjem mandatsnem obdobju. Na seji skupščine bodo delegati tudi ugotavljali, kako so delavci ter delovni ljudje in občani v jeseniški občini obravnavali in sprejemali anekse k samoupravnim sporazumom o temeljnih planov samoupravnih interesnih skupnosti za obdobje 1976–1980 v letu 1978. V Železnici so te anekse obravnavali in sprejeli delavski svet TOZD in delovnih skupnosti.

26. maja 1978 bo prvič zasedala nova skupščina izobraževalne skupnosti. Tudi za organe te skupnosti v gradivu za delegacije ni bilo predloga.

9. točka dnevnega reda je informacija o ustanavljanju enot izobraževalne skupnosti pri šolah. V tej informaciji je opisana organizacija samoupravne interesne skupnosti za vzgojo in izobraževanje občinskih izobraževalnih skupnosti. V navodilih za konstituiranje izobraževalnih skupnosti sta poudarjena vloga in pomen enot izobraževalne skupnosti pri šolah.

Prva seja skupščine skupnosti socialnega skrbstva pa bo 31. maja 1978. Predlog kandidatov za vodilne funkcije in organe skupščine, ki jih bodo delegati izvolili na tej seji, je bil priložen h gradivu za delegacije. Delegati pa bodo obravnavali tudi program dela in finančni načrt skupnosti socialnega skrbstva za leto 1978. Predlog je skupnost pripravila na osnovi sprejetega samoupravnega sporazuma o temeljnih plana socialnega skrbstva v občini Jesenice in SR Sloveniji za obdobje 1976–1980 ter aneksa k temu sporazumu za leto 1978. Obrazložitev porasta sredstev za leto 1978 v primerjavi z letom 1977 so delegacije prejele z gradivom.

Doslej je bila skupščina skupnosti socialnega skrbstva oblikovana tako, da so bili v njej le delegati delovnih ljudi in občanov v krajevnih skupnostih ter delegati delavcev, ki so opravljali dejavnost socialnega skrbstva na območju občine Jesenice. Sedaj, v novem mandatsnem obdobju, pa bodo v skupščini tudi delegati delavcev temeljnih in drugih organizacij združenega dela, ki združujejo sredstva za opravljanje nalog s področja socialnega skrbstva. 50-članska skupščina je sedaj sestavljena takole: v zboru izvajalcev je 14 delegatov, v zboru uporabnikov pa 36 delegatov, med katerimi je 11 delegatov iz krajevnih skupnosti, 10 pa iz temeljnih organizacij in delovnih skupnosti v Železnici. Ostali delegati so seveda iz drugih organizacij združenega dela.

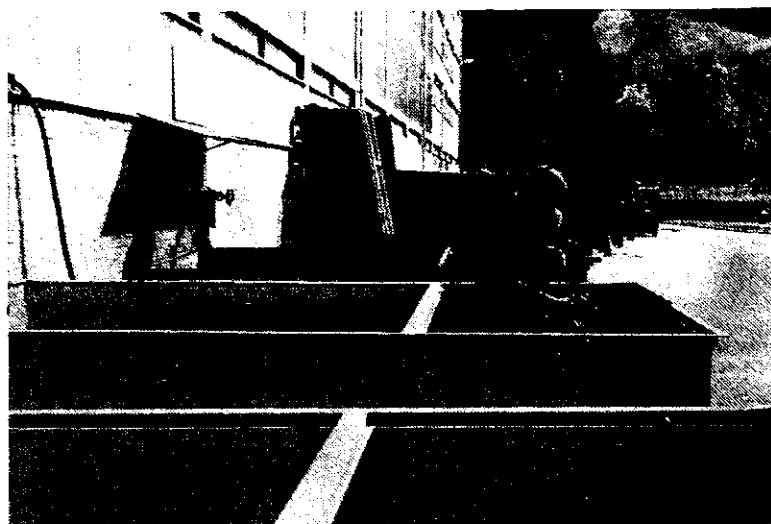
Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje
Nada DEJAK

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo prejele le dva zapisnika sej samoupravnih delovnih skupin. Oba sta iz žebljarnice in se nanašata na obratno problematiko.

Na sestanku SDS žebljarna 1 so govorili o skrbnejšem vzdrževanju strojev. Zastoj v proizvodnji, do katerih prihaja zaradi slabega mazanja, neodgovornega ravnanja z napravami, loma strojnih delov, nepritrjevanja vijakov, praznega teka itd., je treba preprečevati. Nadzorovanje naprav mora biti skrbnejše. Čistilci žičnikov morajo vzdrževanju posvečati večjo pozornost, delavci pa nadzorovati naprave in takoj ukrepati, posebno še v času čiščenja strojev zaradi vdora krilcev in nesnage v ležaje. Posebno pozornost je potrebno posvetiti žičnikom »Box« na II. strojni grupi ter paziti, da bo ravnanje in ravnanje naprave vedno v redu. Vodja proizvodnje je delavce te SDS opozoril, da so bile reklamacije na kvaliteto izdelkov.

Tudi na sestanku SDS žebljarna 3 so govorili o pomanjkljivosti pri čiščenju in mazanju strojev. Žebjarji pa ob pripombah ugotavljajo, da mazalnice, oziroma da so slabe ter da se črpalke hitro pokvarijo. Pripominjajo tudi, da bi moral imeti vsak žebjar svojo omaro za orodje, ker se dogaja, da kdo ostane brez kakšnega orodja, kar otežkoča delo. Dalje, da žlebove, ki so pri večjem številu strojev potrebni popravila, sedaj mažejo z nafto, kar pa po drugi strani povzroča težave pri čiščenju žičnikov. Izrazili so tudi željo, da bi asistent delovnih naprav Thaler vsak dan obšel stroje in se z njimi posvetoval. Mogoče bi s tem preprečili kakšno okvaro, menijo žebjarji. Vodja SDS je žebjarje opozoril, da morajo vsako, tudi manjšo okvaro javiti takoj, ko se zgodi, ob večji pa stroj tudi očistiti.

Lakiranje vratnih podbojev

KRONOLOGIJA MLADINSKEGA GIBANJA V JUGOSLAVIJI — MLADINSKI KONGRESI

USTANOVNA KONFERENCA SKOJ

Ustanovna konferenca Zveze komunistične mladine Jugoslavije je bila 10. oktobra 1919. leta v Zagrebu. Do oktobra tega leta je bilo v Zagrebu ustanovljenih več mladinskih komunističnih organizacij, ki so si prizadevale, da bi bilo njihovo delo enotno. Tako je prišlo do konference 10. oktobra, ko je bil osnovan SKOJ. Sklep ustanovne konference je bil, da Zveza komunistične mladine Jugoslavije deluje vzporedno s Socialistično delavsko partijo Jugoslavije (komunistov), vendar naj bi bila v svojem delu popolnoma samostojna in neodvisna organizacija. Sklenjeno je bilo, da se poveže s Socialistično delavsko partijo Jugoslavije preko delegatov, ki jih mladinska organizacija pošilja v partijske svete. Konferenca je izbrala Centralni odbor Zveze komunistične mladine Jugoslavije s sedežem v Zagrebu. Od 1. decembra istega leta organizacija izdaja tudi svoje glasilo, ki ima naslov »Rdeča zastava«.

PRVI KONGRES SKOJ

Taka orientacija mladih in urejanje organizacije sta bila popolnoma pravilna. To potrjuje dejstvo, da je že aprila 1920. leta Zveza komunistične mladine Jugoslavije štela 25 skupin z okrog 3.000 člani.

Prvi kongres ZKMJ je bil v Beogradu od 10. do 14. junija 1920. leta. Prisotnih je bilo 32 delegatov, ki so že tedaj predstavljali preko 8.000 članov SKOJ-a v državi. Kongres je sprejel program SKOJ-a, ki sprejema in osvaja cilje in akcije Socialistične delavske partije Jugoslavije. Kongres je izbral tudi CK-SKOJ-a, z Dragoslavom Gajevićem na čelu. Kongres je odločil, da Zveza komunistične mladine Jugoslavije pristopi h Komunistični mladinski internacionali, ki je bila osnovana na ilegalnem mladinskem kongresu od 10. do 20. novembra 1919. leta v Berlinu.

PRVA KONFERENCA SKOJ-a

Ko je uvidela organizirano delovanje naprednih sil, je oblast bivše Jugoslavije začela z vrsto ukrepov, da bi onemogočili delavski razred in mladino pri nadaljnjem naprednem delu. Zato je 2. avgusta 1921. leta sprejelo zakon o zaščiti države, s katerim je prepovedala delovanje komunistične partije Jugoslavije in vseh ostalih komunističnih aktivnosti. SKOJ je bil prisiljen, da skupaj s Komunistično partijo preide v ilegalne pogoje dela. Ob prehodu v ilegalno išče SKOJ poti in načine za delo v takih pogojih. Do avgusta 1922. leta obnavlja pokrajinske sekretariate SKOJ-a v nekaterih naših mestih (Zagreb, Sarajevo, Ljubljana, Beograd) in uspe organizirati določeno število mestnih organizacij, organizira tudi legalne organizacije v pokrajinah.

Nekako v tem času je bil v Beogradu ustanovljen tudi akcijski odbor, ki je imel nalogo, da poskuša z ustanovitvijo Zveze delavske mladine v Jugoslaviji, legalizirati delo mladih. Na iniciativo odbora je sklicana ustanovna skupščina 30 delegatov. Zveza delavske mladine Jugoslavije hitro formira v sedmih jugoslovanskih mestih svoje podružnice (Bitola, Niš, Smederevo, Čačak, Valjevo, Užice, Kruševac). V takih pogojih je sklicana prva konferenca SKOJ-a, ki je bila od 2. do 22. avgusta 1922. leta v Ljubljani. Konferenca se je udeležilo 17 delegatov in predstavnik izvršnega odbora komunistične partije Jugoslavije. Konferenca se je predvsem ukvarjala s problemom SKOJ-a v množicah delavske mladine. Zato je poudarila boj SKOJ-a za izboljšanje ekonomskega položaja delavske mladine in njene politične pravice. Konferenca je pokazala potrebo po organiziranem boju proletarske obrambe proti fašistični »Orjunici«, kot tudi proti ostalim profašističnim organizacijam v naši državi. Konferenca je dala navodilo za delo SKOJ-a v legalni mladinski organizaciji. Prva konferenca SKOJ-a je sprejela nov statut SKOJ-a, ki zahteva ustanavljanje pokrajinskih sekretariatov SKOJ-a.

DRUGI KONGRES SKOJ-a

Drugi kongres SKOJ-a je bil od 24. do 26. junija 1923. leta v Šoštanj v Sloveniji. V SKOJ-u ni bilo frakcijskih bojev, vendar je kongres ugotovil, da taki boji v KPJ škodujejo tudi nadaljnjemu razvoju SKOJ-a in je odločil, da SKOJ ostane izven teh frakcijskih bojev znotraj partije. Kongres je sprejel resolucije: o delu mladih na vasi, o prosvetnem delu SKOJ-a, o ekonomskem boju delavske mladine itd. Na drugem kongresu SKOJ-a je sprejet tudi sklep, da se organizirajo delav-

ške športne zveze. Kongres je zahteval od mladine, naj se vključi v delo sekcij kulturno-prosvetne dejavnosti kot tudi v delo amaterskih skupin, da tudi v njih z akcijo predstavi ideje svoje politične opredeljenosti. Kongres je izvolil novo vodstvo SKOJ-a, v katero so bili izvoljeni poleg ostalih še Zlatko Šnajder, Janko Mišič in drugi.

PRVI KONGRES ZVEZE DELAVSKE MLADINE

Kot smo že povedali je bila 23. avgusta 1922. leta ustanovljena Zveza delavske mladine Jugoslavije kot legalna organizacija mladih. Takoj po ustanovitvi je ta Zveza začela izdati svoja glasila, kot »Mladi delavec«, ki je izhajal v Beogradu v nakladi 3.000 izvodov, »Proletarska mladina« v Ljubljani, nekaj kasneje še »Mladi mesta« in »Iskra«. Svoj prvi kongres je imela Zveza delavske mladine Jugoslavije 1. aprila 1923. leta v Beogradu. Kongres je sprejel program in statut organizacije, idejno in akcijsko podlago nadaljnje aktivnosti, sklep o tem, da se SKOJ loči od sindikatov in sklep o reorganizaciji SKOJ-a po sistemu celic po podjetjih.

Taka Zveza delavske mladine Jugoslavije ni odgovarjala buržoaziji, zato je 12. julija 1924. leta vlada Pešič-Pribičević prepovedala delo Zveze delavske mladine Jugoslavije, policija je aretirala okrog 200 voditeljev, članov SKOJ-a. Vlada je tudi zaplenila njeno imetje in prepovedala izhajanje njenih glasil.

TRETJI KONGRES SKOJ-a

Tretji kongres SKOJ-a je bil 30. junija 1926. leta na Ravnah na Koroškem v Sloveniji. Na kongresu je sodelovalo 32 delegatov iz vseh krajev države, razen Bosne. Kongres je kritiziral dosedanje delo Zveze komunistične mladine Jugoslavije. Največji del kongresa je bil posvečen

V SOBOTO POHOD MLADIH PO PARTIZANSKIH POTEH NA PRISTAVO

Občinska konferenca ZSMS Jesenice bo v soboto, 20. maja, izvedla tradicionalne pohode mladih po partizanskih poteh z zaključno slovesnostjo na Pristavi. Tako bodo mladi Jeseničani ponovno slovesno in veselo proslavili dan mladosti in 86. rojstni dan tovariša Tita, razen tega pa tudi letošnji kongres zveze komunistov, zveze socialistične mladine in zveze sindikatov.

Letos, tako kot običajno, bodo jeseniški mladinci odšli na pohod po partizanskih poteh v devetih pohodnih enotah. Z mladimi bodo na pohod spominov odšli tudi starejši tovariši — borci, ki bodo ob spominskih obeležjih z živo besedo obudili čase iz naše revolucionarne preteklosti, prav tako pa bodo borci skupaj s člani ZRVS predstavili del nalog in prizadevanj pri krepitvi obrambne sposobnosti naše domovine, v kateri ima pomembno mesto in nalogo prav mlada generacija.

Člani osnovnih organizacij ZSMS iz TOZD in OZD, šol, krajevnih skupnosti ter specializiranih organizacij in društev bodo krenili na pohod v naslednjih bataljonih in odredih: Jeseniško-bohinjski odred, bataljon VOS, bataljon Viktorja Kežarja, bataljon Jožeta Gregorčiča, bataljon Ivanke Krničar, Cankarjev bataljon, Ježkov odred, Kokrški odred in Gorenjski odred.

MLADINA JEKLOVLEKA NA PROSTOVOLJNI DELOVNI AKCIJI

Mladina v TOZD Jeklovlek je zadnje nedeljo organizirala prostovoljno delovno akcijo čiščenja asfaltirane ceste do jeklovleka in ob južnem delu nasipa. Pred leti so namreč asfaltirali del ceste, ker je prah povzročal škodo na delovnih napravah, na materialu ter škodoval zdravju zaposlenih delavcev.

Onesnaženje tega dela ceste so povzročali nekateri šoferji Gradisa, ki naključno prepovedi vozijo odpadni material s starim železom vred na nasip jeklovleka. Nasip pod jeklovlekom ni javno odlagališče odpadnega materiala. Cesta ob hali pa ni za javni promet!

BE

vprašanju, kako pridobiti vaško mladino za boj. SKOJ je bil kritiziran, ker ni postal resen faktor življenja mladih v državi. Kongres je postavil nekaj važnih nalog za organizacijsko krepitev SKOJ-a in v zvezi z njegovim večjim angažiranjem v delu legalnih organizacij delavske in vaše mladine. Zadal si je cilje: krepiti sodelovanje med mestno in vaško mladino, organizirati SKOJ v boju proti nevarnosti vojne, ideološka graditev članstva itd. Vse to je kongres izrazil v sprejeti resoluciji. Na koncu so izvolili novo vodstvo SKOJ-a.

Med tem in četrtnim kongresom SKOJ-a je minilo 22 let. V tem času sta bili dve konferenci SKOJ-a in trije kongresi Združene antifašistične mladine Jugoslavije (USAOJ-a). Nekaj še o njih:

ČETRTA KONFERENCA SKOJ-a

Konferenca je bila v začetku septembra 1935. leta v Zagrebu, organiziral pa jo je tedanji sekretar CK SKOJ Boris Kidrič. Konferenca se je udeležilo 30 delegatov iz Slovenije, Hrvaške, Srbije in Črne gore. Na konferenci so bila pregledana stališča plenuma CK KPJ, ki je bil junija istega leta. Konferenca je hkrati SKOJ, naj izdrži ponoven val napada buržoazije.

PETA KONFERENCA SKOJ-a

Peta konferenca SKOJ-a je bila v začetku avgusta 1936. leta ilegalno na Veliki planini nad Kamnikom v Sloveniji. Na konferenci je bilo 20 delegatov in tov. Edvard Kardelj in Franc Leskošek (niso prišli delegati iz Bosne in Hercegovine in Makedonije). Referat o »Osnovnih organizacijskih vprašanjih« je podal Ivo Lola Ribar sekretar CK SKOJ-a. Konferenca je ugotovila, da se njihovo delo ne razvija enakomerno po vsej državi ter da je treba okrepiti njeno delo v BiH in Sloveniji. Konferenca je izvolila nov CK SKOJ z Ivo Lolo Ribarjem na čelu.

(nadalj. prihodnjič)

Mladi bodo slavnostno vkorakali na prireditveni prostor na Pristavi, kjer se bo ob 11.30 začela osrednja prireditev v okviru praznovanja letošnjega meseca mladosti v jeseniški občini. Zbranim pohodnikom in ostalim delovnim ljudem in občanom, ki se bodo v soboto zbrali na Pristavi, bo spregovoril predsednik občinske konference ZSMS Jesenice Franjo Kragolnik, v kulturnem programu pa bodo sodelovali člani pihalnega orkestra Jeseniških železarjev, šolski pevski zbor in recitatorji.

Občinska konferenca ZSMS opozarja vse, da bo pohod po partizanskih poteh izveden ob vsakem vremenu, zato naj se mladi primerno oblečejo in obujejo.

J. R.

Železarski globus

ALŽIRIJA

Proizvodnjo surovega jekla v alžirski železarni El Hadjar bodo z izgradnjo nove jeklarne s tremi kisikovimi konvertorji in napravo za kontinuirno vlivanje povečali za dva milij. ton letno. Projektiranje in dobavo opreme je prevzel zahodnonemškojaponski konzorcij Demag/Kawasaki. Celotni investicijski stroški so predvideni v višini okoli 250 milij. dolarjev.

BRAZILIJA

V brazilskem pristaniškem mestu Tubarao bodo pričeli z gradnjo nove integralne železarne, ki bo imela v prvi fazi proizvodno zmogljivost tri milij. ton surovega jekla letno in v drugi fazi 12 milij. ton. Stroški v prvi fazi izgradnje so predvideni v višini 2,2 milijarde dolarjev. Projektiranje in dobavo potrebne opreme bosta na osnovi pogodbe, ki je bila pred kratkim podpisana, izvedla in dobavila italijansko državno podjetje Italimpianti in japonska železarska družba Kawasaki Steel Co.

JAPONSKA

V letu 1977 so proizvedli japonski plavži 102 milij. ton grodla. Japonske železarske družbe so uvozile 120 milij. ton železove rude ter 12,4 milij. ton sintra, peletov ter briketov. Železovo rudo so kupovale v 17 državah, največji dobavitelji so bili: Avstralija s 54,8 milij. ton, Brazilija z 22,6 milij. ton, Indija s 17,4 milij. ton, Čile s 6,7 milij. ton ter Južnoafriška republika s 5,5 milij. ton.

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje ...

Tito

VIZUALNE OPAZOVALNICE CZ

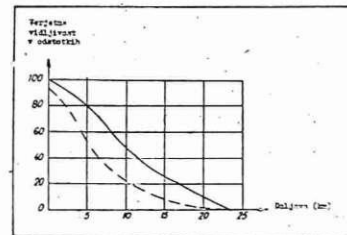
Značilnosti tega pasu se kažejo deloma tudi v dolini Vardarja. Za ta pas je značilna najugodnejša optična vidljivost v vsem našem prostoru.

Tablica 1

Področje	Ravninski pas		Osrednji pas		Primorski pas	
	Stanje vremena					
Letni čas	Jasno	Oblačno, megla	Jasno	Oblačno, megla	Jasno	Oblačno, megla
	Odstotek dneva					
Pomlad	12 – 17	13 – 19	8 – 12	22 – 29	12 – 17	12 – 17
Poletje	21 – 25	4 – 10	17 – 21	15 – 25	29 – 33	0 – 5
Jesen	21 – 25	17 – 25	12 – 17	25 – 37	21 – 25	9 – 14
Zima	4 – 8	37 – 46	4 – 8	37 – 58	12 – 17	22 – 27

Osrednji pas je po površini največji in obsega prostor med ravninskim in primorskim pasom. V tem pasu so razmere optične vidljivosti najugodnejše.

V tabeli številka 1 je prikazan odstotek vedrih dni (dni z dobro optično vidljivostjo), oblačnih in meglenih dni (dnevi s slabo optično vidljivostjo) za vse tri navedene pasove, in sicer po posameznih letnih časih. Pri izdelavi te tabele smo med vedre dneve uvrstili tiste, ko je oblačnost manjša kot 2/8, med oblačne dneve pa, ko je oblačnost večja od 6/8. Upoštevati je treba tudi to, da so za prostor naše države značilne precej pogoste dnevne spremembe meteoroloških razmer (ki se dogajajo več ali manj v vseh letnih časih), tako da se optična vidljivost spreminja tudi v enem samem dnevu.

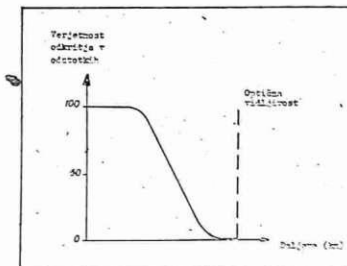
Slika 1

Na sliki številka 1 je prikazan t.i. »graf« odvisnosti verjetnosti optične vidljivosti od daljave za meteorološke razmere celinskega dela Evrope (polna črta — za pomlad in poletje, črtkana — za jesen in zimo). Za naše meteorološke razmere lahko vzamemo 10-20 % večjo verjetnost optične vidljivosti, kot je v kontinentalnem delu Evrope (10 % za ravninski in za osrednji pas, 20 % pa za primorski pas).

Z uporabo omenjenega grafa lahko približno določimo meje optične vidljivosti v naših razmerah. Tako je na primer verjetnost optične vidljivosti na 10 km spomladi in poleti približno 50 %, jeseni in pozimi pa le približno 20 %. Optična vidljivost pri nas, povečana za 10 % do 20 %, bi znašala: v ravninskem pasu in v osrednjem pasu spomladi in poleti približno 60 %, jeseni in pozimi pa približno 30 %, v primorskem pasu spomladi in poleti 70 %, jeseni in pozimi pa približno 40 %.

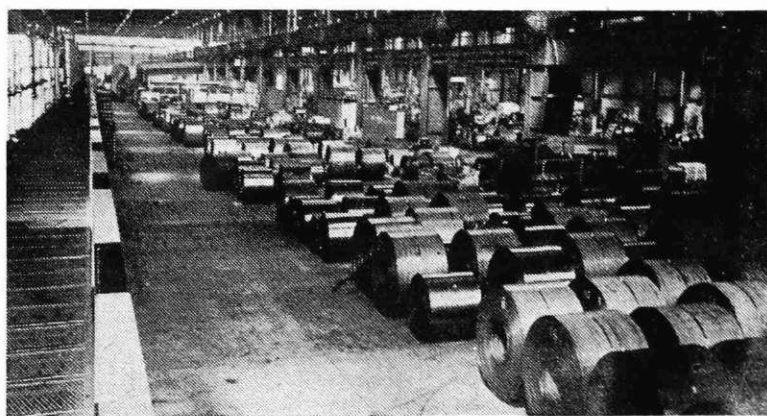
V naših razmerah bi lahko sprejeli mejo optične vidljivosti na 10 km kot optimalno, če upoštevamo, da je tudi delovanje letalstva na majhnih višinah v razmerah slabše optične vidljivosti (jeseni in pozimi) omejeno. Kot že rečeno, je ena izmed nalog VOP, da opazujejo zračni prostor na majhnih višinah, oziroma da dopolnjujejo radarsko opazovanje na takšnih višinah.

Povsem jasno je, da opazovalec na vizualni opazovalni postaji ne bo mogel odkriti cilja v trenutku, ko se ta pojavi na meji optične vidljivosti. Minilo bo torej še nekaj časa, dokler cilj ne bo odkrit. Kolikšna pa bo ta zamuda (izražena časovno ali v razdalji), bo odvisno od vrste dejavnikov, kot so:

slika 2

- značilnost cilja — hitrost, višina, velikost, kontrastnost, položaj glede na opazovalca,
- pogoji opazovanja — osvetlitev, vidljivost, položaj cilja glede na sonce, jakost vetra.

V hladni valjarni Bela

ŽELEZAR

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

HLADNA VALJARNA JESENICE

V torek, 18. aprila, je bila 22. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Navzočih je bilo 15 članov izvršnega odbora.

Obravnavali so plan letovanja v počitniških domovih za leto 1978. Prednost bodo imeli člani kolektiva, ki že dve leti niso letovali v počitniških domovih. Sindikalne skupine so ob obravnavi predlogov za brezplačno letovanje ugotovile, da posebno socialno ogroženih članov ni in sprejele stališče, da je treba upoštevati sodelavce, ki so že več let zaposleni v hladni valjarni ter so vestni pri delu in imajo pravičen odnos do sodelavcev.

V drugem delu se je obravnavala rezultate referenduma v Železarni. Predlagajo imenovanje desetčlanskega odbora, ki naj ponovno pregleda pravilnik o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov. Hkrati je treba predlagati delavskemu svetu TOZD Hladna valjarina, da imenuje odbor, ki bo pripravil pripombe in jih posredoval pristojnim organom v Železarni. Razpravljali so še o tromesečnem poslovanju TOZD Hladna valjarina Jesenice. Ugotavljajo, da so kljub razdrobljenosti naročil in zahtevam po kvalitativnih jeklih uspešno delali.

VRATNI PODBOJI

V aprilu in maju se je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata sestel na dveh sejah. Dvanajsto sejo so imeli v torek, 25. aprila. Dnevni red se je bil obširen. Najprej so analizirali sklepe 8. kongresa Zveze sindikatov Slovenije. Pripomb niso imeli.

Sodelavec Pavel Dimitrov je izvršni odbor osnovne organizacije sindikata seznanil z akcijskim programom aktivnosti sindikata pri uresničevanju zakona o združenem delu v občini Jesenice. Program je bil sprejet brez pripomb.

V tretji točki dnevnega reda so bile našteje naloge in zadolžitve ob aktivnosti sindikatov pri uresničevanju zakona o združenem delu v TOZD Vratni podboji. Tako naj bi spremljali delo vseh samoupravnih organov in delegatov. V odboru samoupravne delavske kontrole mora sodelovati en član. Treba bo skrbeti za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev delavcev. Mladi v TOZD Vratni podboji naj bi se uveljavili na vseh področjih dela, prav tako pa bo treba organizirati rekreativno dejavnost ter letovanje v počitniških domovih. Popostrili naj bi še kulturno prosvetno dejavnost ter razvijali družbene odnose izven delovnega časa.

Na seji so pregledali rokovnik priprav za redno skupščino občinskega sindikalnega sveta Jesenice ter za deveti kongres Zveze sindikatov Slovenije. K predlaganemu rokovniku pripomb ni bilo.

V peti točki dnevnega reda so obravnavali vlogo sindikatov kot je določeno v zakonu o združenem delu. O tem je obširneje spregovoril Pavel Dimitrov.

Ob sklepu seje so imenovali Srečka Mežnarja za delegata v skupščino samoupravne interesne skupnosti luškega in železniskega prometa.

V petek, 5. maja, je bila 13. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Na seji so razpravljali o kandidaturi Teodorja Kreuzerja za predsednika občinskega sindikalnega sveta in jo sprejeli brez pripomb.

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

V torek, 25. aprila, je bila tretja seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Sodelavec Milan Sulc je navzočim seznanil s sklepi komisije, ki pripravlja predlog popravkov pravilnika o osnovah in merilih za delitev osebnih dohodkov in dela skupne porabe. Vzroki za neuspeli referendum so v tem, da ocenjevalcem samim, ni bilo dovolj razumljivo ocenjevanje. Prevelik je razpon in preveč očitov je bil osebnostni faktor pri ocenjevanju. Neustrežno je bilo tudi sovpadanje referenduma z izplačilom osebnih dohodkov. Analiza vzrokov neuspelega referenduma je približno enaka kot v ostalih TOZD Železarn. Dodaten vzrok je tudi v tem, da se sodelavci dveh izmen niso strinjali z oceno delovnega prispevka, ker je bila narejena brez ocenjevalcev in ni bila obrazložena na sestanku.

Menijo da je treba ocenjevalce in vodje SDS opozoriti, da v prihodnje niso sprejemljivi popravki, ki so želja posameznikov. Delavce je treba realno ocenjevati in sprejeti oceno tudi zagovarjati. Ob pregledu ocen so ugotovili, da od mladincev ni bil nihče dobro ocenjen, kar kaže na to, da so vodje — ocenjevalci — ocenjevali bolj po letih službe kot pa prizadevnost posameznika. Prav tako niso upoštevali, da je nekaj članov kolektiva izgubilo stimulacijski dodatek in tako niso bili ocenjeni. Tega pa ni pri ocenjevanju vodil TOZD. Osnovna organizacija sindikata meni, da je treba zaradi teh nepravilnosti ustrezno ukrepati.

Razpravljali so tudi o organizaciji izleta. V letošnjem letu naj bi organizirali dva izleta in sicer enodnevni v naravo in dvodnevni izlet na morje. Izleta naj bosta na prosti soboto v juniju. Organizacijo izletov so zaupali predsedniku OOS Francu Justinu.

Razpravljali so tudi o predlogu razporeditve članov kolektiva za letovanje na morju. Nekaj terminov je ostalo praznih in bodo na voljo izvršnemu odboru sindikata, po drugi strani pa je bilo za nekatere termine prijavljenih preveč interesentov. Prednost naj imajo člani kolektiva, ki ugodnosti letovanja doslej še niso koristili. Omenjeno problematiko naj ureja referent za oddihe s predsednikom komisije pri izvršnem odboru sindikata.

Ob sklepu seje so razpravljali še o praznovanju 1. maja ter o očiščevalni akciji v valjarni debele pločvine in v okolici, ki jo organizira mladinska organizacija. Izvršni odbor OO je aktivne mladince pohvalil.

ELEKTRODNI

V petek, 5. maja, je bila izredna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. Člani izvršnega odbora so bili seznanjeni s predlogom za izvolitev novega predsednika občinskega sindikalnega sveta Jesenice in so soglasili s kandidaturo Teodorja Kreuzerja.

V nadaljevanju seje so pregledali prijave za letovanje v Crikvenici in Biogradu na morju. Za brezplačno letovanje na morju so predlagali tri sodelavce.

Ob sklepu seje so se dogovorili, da bodo delovni organizaciji Elektrodne v Zagrebu poslali zahvalno pismo za gostoljubje ob ekskurziji naših sodelavcev v njihovi tovarni.

DELOVNA SKUPNOST ZA KOMERCIALNE IN FINANČNE ZADEVE

V ponedeljek, 8. maja, je bila 4. seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata. O poteku seminarja za predsednike OO sindikata je izčrpo poročal Bojan Svetlin, govoril je o akcijskem programu za 11. kongres zveze sindikatov Slovenije in o spremembah statuta ter o nadaljnjih nalogah sindikata. Navzoči člani izvršnega odbora so bili seznanjeni z nekaterimi kadrovskimi spremembami. Namesto Franca Kobentarja, ki je bil izvoljen za sekretarja Občinskega komiteja ZKS Jesenice, kandidira Teodor Kreuzer za predsednika občinskega sindikalnega sveta. S predlagano kandidaturo so se strinjali.

Metka Urbanec, predsednica komisije za oddihe in izlete, je poročala o letovanju v Crikvenici in Biogradu na morju. Prednost imajo člani, ki v petih letih niso letovali, pred tistimi, ki so letovali enkrat, dvakrat itd. Brezplačna mesta za letovanje na morju so odobrili dvema sodelavkama. Mesta, ki niso bila oddana v predsezoni in posezoni, bodo na voljo konferenci osnovnih organizacij sindikata Železarn. Sestavili bodo tudi seznam prijavljenih članov, ki jim niso odobrili mest za letovanje v sezoni. Tovarišica Urbančeva je izvršni odbor OO sindikata obvestila tudi s ponudbami turističnih agencij za izlet po poteh AVNOJ. Zaradi finančnih težav so izlet preložili do jeseni.

V skupnem delu seje so se seznanili s predlogom referenta za šport in rekreacijo tov. Gubanca za izlet na Vogel. Postavljeno je bilo še vprašanje glede dotacij za množično športno dejavnost.

PRVI KORAK DO NOVEGA DELAVSKEGA KULTURNEGA DOMA NA JESENICAH

Oba zbora skupščine kulturne skupnosti sta že lansko leto, zbor združenega dela skupščine občine Jesenice pa na zadnji seji prejšnjega mandata, potrdili predlog samoupravnega sporazuma o združevanju sredstev za izgradnjo novega osrednjega delavskega kulturnega doma na Jesenicah kot zrelega za javno razpravo v združenem delu in v krajevnih skupnostih.

Te dni so organizacije združenega dela in krajevne skupnosti predlog sporazuma že prejele in do začetka junija naj bi se delavci odločili o združevanju sredstev v prihodnjih osmih letih, oziroma o tem, ali bomo na Jesenicah pričeli v naslednjem srednjeročnem obdobju graditi prepotrebni delavski kulturni dom.

Cepprav so delavci, predvsem v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnosti skupnih služb Železarn, močno podpirali akcijo združevanja sredstev, je potrebno zaradi širše informiranosti in nekaterih pomislekov opozoriti na naslednja dejstva.

Ker je nemogoče tolikšna investicijska sredstva (58.520.000 din) zbrati v okviru svobodne menjave dela za redno dejavnost kulturne skupnosti, razen tega pa v dogovorjeni prispevni stopnji niso zajeta sredstva za razširjeno reprodukcijo, to je novogradnjo in modernizacijo kulturnega prostora v občini, je združevanje sredstev predvideno tako v planu kulturne skupnosti, kakor v družbenem planu razvoja občine Jesenice za obdobje 1976 — 1980, v katerem je poudarjeno:

»Za daleč največjo investicijo, novogradnjo delavskega doma na Jesenicah (59 milij. din), ki bo s svojimi večnamenskimi prostori (osrednja prireditvena dvorana, kinodvorana, koncertna dvorana, predavalnica in podobno) nudil dobre pogoje za kulturno delovanje celotne občine, moramo predvsem v tem petletnem obdobju, s posebnim družbenim dogovorom z organizacijami združenega dela, pričeti z zbiranjem potrebnih finančnih sredstev ter izvesti vsa pripravljala dela, da se prične z gradnjo v naslednjem srednjeročnem obdobju.«

K uresničevanju tega dela plana pristopamo v času, ko se to srednjeročno obdobje prevesa v drugo polovico in je skrajni čas, če želimo v naslednjem srednjeročnem obdobju konkurirati za sredstva pri republiški kulturni skupnosti, kjer bomo morali nastopiti z zelo konkretno vsoto lastne udeležbe.

Skupščina kulturne skupnosti in zbor združenega dela skupščine občine Jesenice predlagata sporazum v času, ko je združeno delo v občini zaključilo svojo dogovorjeno obveznost, oziroma izplačalo svoje prispevke za izgradnjo mrliških vežic. Torej ne gre za novo obremenitev združenega dela, temveč za podaljšanje nekoliko valoriziranega prispevka, vendar v druge namene — za gradnjo delavskega doma.

Najbrž ni potrebno posebej poudarjati, da imamo predvsem na področju mesta največje pomanjkanje prostora za kulturno dejavnost. Čeprav se je prebivalstvo v mestu skoraj podvojilo, imamo na voljo dva kulturna domova, ki smo ju podedovali od stare Jugoslavije. Od teh je Delavski dom na Jesenicah le delno še uporaben za kulturno dejavnost, Titov dom pa ja za vsa dejavnost premajhen in tudi funkcionalno skrajno neustrezen. Tudi kinodvorana je zapuščina stare Jugoslavije in prav tako več ne ustreza namenu. Osrednja knjižnica že danes dela v zelo tesnih in neustreznih prostorih in ji še sedaj primanjkuje prostora za nov knjižni

fond, potrebno pa bi bilo odpreti že nove oddelke. Podobno je z glasbeno šolo in delavsko univerzo. Seveda je tu še vprašanje galerijsko-razstavnih prostorov, delovnih prostorov za lokalno radijsko postajo Triglav, delovnih prostorov za samoupravne interesne skupnosti, ker je stavba, kjer danes domujejo (nasproti gasilskega doma), predvidena za rušenje. Gre tudi za prepotrebne klubske prostore za mladino pa tudi za tako funkcionalno ureditev prostorov, v katerih se bodo občani ob različnih družabnih prireditvah lahko zbirali.

Predlog sporazuma predvideva, da bi prva tri leta, to je od vključno letos do leta 1980, organizacije združenega dela prispevale po 400,00 din na zaposlenega, v naslednjem petletnem obdobju pa po 450,00 din. Enak prispevek je predlagan za zasebne obrtnike. Delavci v javni razpravi se bodo morali opredeliti, ali bodo organizacije združenega dela plačevale svoj prispevek za vse delavce ali samo za tiste, ki stanujejo v jeseniški občini.

Predlagatelji pričakujejo tudi konkretne pripombe in predloge na predlagani program gradnje, oziroma predlagano razporeditev prostorov v novem delavskem domu, ki za zajema:

- veliko dvorano za 450 do 500 obiskovalcev, namenjeno za scensko dejavnost in politične manifestacije. Dvorana naj bi bila zgrajena in opremljena tako, da bi bila programsko večnamembna in akustična.

- kinodvorano za 400 do 500 obiskovalcev,

- malo dvorano za koncertno dejavnost za 100 do 150 obiskovalcev,

- malo dvorano za 120 do 150 obiskovalcev za različne kulturne dejavnosti in delo družbenopolitičnih organizacij,

- osrednjo občinsko knjižnico s čitalnico s površino okrog 450 kv. metrov,

- učilnice za glasbeno šolo in glasbeno sobo s klubskimi prostori s skupno 500 kv. metrov površine,

- razstavnih prostorov z depoji in slikarskimi ateljeji (200 kv. m.),

- predavalnice za široko porabo (250 kv. m.),

- prostore za lokalno radijsko postajo (400 kv. m.),

- sprejemno dvorano (predverje) pred vhodi v veliko dvorano, z gostiščem, ki bi omogočala sprejem za približno 500 do 600 gostov,

- prostore za skupne službe SIS (150 kv. m.).

To je seveda predlog, ki bo nedvomno še izpopolnjen in bo osnova za izdelavo idejnih načrtov, ki bodo prav tako predloženi v javno razpravo.

V sprejem samoupravnega sporazuma v združenem delu skoraj ne bi mogli podvomiti, saj delavci sami zahtevajo delavski dom, razen tega pa bo nedvomno sporazum dobil močno podporo tudi v sindikalni organizaciji. Prav sindikat je bil tisti, ki je na svojem osmem kongresu decembra 1974 naročil občinskim organizacijam, da morajo začeti z akcijami, da se v industrijskih središčih in v novih stanovanjskih naseljih gradijo delavski domovi.

Sodelavki pri pakiranju žičnikov

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

SONČNI GENERATORJI ZA UPORABO NA ZEMLJI

Uporaba sončne energije po naftni krizi v letu 1973 postaja vedno bolj zanimiva. Zato je tudi pogosto predmet javnih razprav, ki so povezane z energetsko problematiko. Na novo vzpodbujeno zanimanje za ta najstarejši energetski vir ima vzroke v njegovi neizčrpnosti, ker ne onesnažuje okolja in v splošni razpoložljivosti. Na drugi strani pa so njegove slabe točke: majhna energetska gostota na zemeljski površini, ki lahko doseže največjo vrednost okoli 1 kW/kvadratni meter, atmosferski vplivi in nihanje zaradi dnevnega ter nočnega ritma. Vendar kaže, da je sodobna tehnologija delno že in še bo našla odgovarjajoče tehnične in ekonomske rešitve za premostitev teh pomanjkljivosti.

Indirektno pretvarjanje sončne energije v električno energijo preko toplotnega postopka pripravlja evropska gospodarska skupnost za področje Južne Evrope. Vendar je za posamezne naprave, ki potrebujejo moč od nekaj vatov do nekaj kilovatov, znatno bolj primeren direkten fotovoltni postopek za spreminjanje sončne v električno energijo. Fotovoltni sončni generatorji ne rabijo vzdrževanja, ne ropotajo in obratujejo brez hladilnega sredstva.

Z razvojem zemeljskih sončnih generatorjev je pričelo zahodnonemško podjetje AEG-Telefunken že ob koncu šestdesetih let, zato ker so nove telekomunikacijske in prometne naprave potrebovale odgovarjajoče sisteme za preskrbo z električno energijo. V tem času se je to podjetje ukvarjalo tudi s sončnimi generatorji za potrebe vesoljskih vozil, ker so lahko samo ti zadostili ekstremnim zahtevam vesoljskih misij s človeško posadko ali brez nje. Na osnovi teh razvojnih rezultatov so lahko leta 1976 pričeli z razvojem sončnih celic, ki so pri izkoristku okoli 10 % nakazale smer ekonomske proizvodnje zemeljskih sončnih generatorjev.

Razne naprave in predvsem elektronske aparature so, z ozirom na stopnjo izkoriščanja, velikost, zanesljivost in potrebo po vzdrževanju, doživele nadaljnje izpopolnitve oziroma razvoj. Zato se je morala tudi odgovarjajoča preskrba z električno energijo prilagoditi novim zahtevam. Poleg tega je v zadnjih letih tudi močno narasel izvoz teh naprav v nerazvite dežele, ki potrebujejo čim bolj enostavne sisteme za preskrbo z električno energijo. Tržišče v teh deželah je zelo zanimivo za uporabo sončnih generatorjev, predvsem za vaške skupnosti, telekomunikacijske zveze, vremenslovske postaje in podobno.

V severnih zemeljskih širinah pride na sončni generator v najslabšem mesecu, decembru, le 10 % izžarjene sončne energije najboljšega meseca, maja. To razmerje postaja s premikom proti ekvatorju vedno bolj ugodno. V južni Španiji 30 % in na samem ekvatorju celo 90 %. Letna gostota sončnega žarčenja je z 2300 kWh/kvadratni meter na ekvatorju dvakrat večja kot v srednji Evropi. Zato je zanimanje za izkoriščanje sončne energije v južnih deželah ekonomsko najbolj upravičeno.

Dosedanji praktični preizkusi sončnih generatorjev so pokazali, da je celična konstrukcija, sestavljena iz velikega števila enakih in enostavnih enot, posebno ugodna. S tem je tudi podan odgovarjajoči predpogoj za ozirom na posebne obratovalne prednosti fotovoltnih sončnih generatorjev. Tako je bila ugotovljena tudi najugodnejša velikost posameznih naprav glede na čim bolj ekonomično montažo ter vzdrževanje. Upoštevati je bil tudi pogoj, da je ob izpadu posameznih celic možno njihovo popravilo ob istočasnem nemotenem obratovanju ostalega dela generatorja. Naprava, sestavljena iz posameznih celic, omogoča tudi enostavno prilagajanje naraščanju potreb za večjo zmogljivost. S tem je zagotovljeno dobro izkoriščanje vloženih investicijskih sredstev, kar je še posebej važno za prvo fazo uvajanja sončnih generatorjev, ko želi kupec s sorazmerno majhnim investicijskim vlaganjem preizkusiti uporabnost in prednost sončne energije.

Življenjska doba takšnega statičnega pretvornika sončne energije je skoraj neomejena. Predpogoj za to je primerna ureditev kovinskih kontaktov in zaščita sončnih celic pred vlago. Potrebna je tudi določena zaščita površine celic pred mehansko obrabo. V nasprotju s konvencionalnim sistemom je vzdrževanje omejeno na občasno čiščenje in za to niso potrebni niti izučeni delavci niti posebne naprave.

MOŽNOSTI UPORABE

Posebne lastnosti fotovoltnih sončnih generatorjev omogočajo njihovo uporabo za merilne postaje na kopnem in morju, telekomunikacijske in prometne signalne naprave, v vojaške namene in samostojne sisteme za preskrbo z električno energijo.

Nadaljevanje

KAKO RACIONALIZIRATI PROIZVODNE STROŠKE?

(Nadaljevanje s 1. strani)

- 1) informiranje vodstva OZD,
- 2) izbor koordinatorskega tima,
- 3) oblikovanje ekip,
- 4) osvojitve principov in metode pri vseh kadrih, ki bodo uporabljali vrednostno analizo,
- 5) oblikovanje specifične metodologije.

Vsaka od navedenih faz je izredno pomembna za uspešno uvajanje metode, saj prav neizpolnitev katere od njih lahko onemogoči uveljavitev metode, ki poleg sistematičnosti pospešuje skupinsko delo pri zniževanju stroškov.

FAZE VREDNOSTNE ANALIZE

Metoda vrednostne analize delimo v več faz, pri čemer oblikovanje programa smatramo kot pripravo ali orientacijo, kar nam omogoča usmeritev pozornosti na najpomembnejše stroške, oziroma možnosti največjih prihrankov.

Faze vrednostne analize pa delimo na naslednje sekvence:

1. faza — zbiranje informacij,
2. faza — zbiranje idej,
3. faza — ocenjevanje in selekcija zbranih idej ter predlogov,
4. faza — proučevanje in razvijanje najboljših rešitev,
5. faza — priporočanje osvojenih rešitev,
6. faza — uvajanje rezultatov.

Vsaka od faz je pomembna, ker od izvršitve predhodne zavisi nadaljnji uspešen potek vrednostne analize vsakega projekta.

V fazi zbiranja informacij sodelujejo poleg koordinatorskega tima običajno še referent prodaje in priprave dela. Takšna ekipa najlažje opredeli funkcije izdelka ali storitve, stroške za posamezne funkcije, zbere tržno-tehnično dokumentacijo, podatke o vzorcih in patentih.

Naslednja faza zbiranja idej zahteva sodelovanje čim večjega šte-

vila ljudi (5 do 12), ki na tako imenovanem »brainstorming« sestanek kreativno razmišljajo o posredovanem problemu. Tako zbrane ideje se v naslednji fazi temeljito pretrijejo z različnih vidikov. Predvsem je treba ideje prečistiti, oceniti možnost realizacije, določiti stroške, primerjalno oceniti prednosti in slabosti ter izločiti najslabše.

Proučevanje in razvijanje idej kot naslednja faza ima za predmet obravnave le najboljše rešitve in rezultati bodo odvisni predvsem od sposobnosti sodelujočih, kako najti najboljše socialne, ekonomske in tehnične rešitve združene na enem objektu.

V tej fazi pride do izraza ne samo sposobnost koordinatorskega tima, temveč tudi njegova vztrajnost, saj niti služba niti posameznik ne želi priznati, da doslej ni napravil vsega, kar bi lahko za doseganje dobrih rezultatov.

Zato je zaželeno, da se ob zaključku te faze dela angažira še neodvisne ocenjevalce, ki bodo neprizadeto lahko pretestirali vse nove rešitve.

S priporočanjem prehajamo v zadnjo fazo vrednostne analize, pri kateri bi morali doseči odločitev in uvajanje sprememb, ki izhajajo iz rezultatov. Priporočilo naj bo predvsem jedrnat, vsebuje pa naj:

- primerjalno kalkulacijo med obstoječo in priporočeno rešitvijo,
- primerjavo realizacije funkcij in kvalitete,
- risbe in teste,
- katere so potrebne investicije,
- količine, ki jih planiramo proizvesti še v bodoče,
- predvideni prihranki.

Kot zadnja faza vrednostne analize je uvajanje rezultatov. To naloge običajno poverimo operativnemu vodstvu proizvodnje ali vodstvu ustrezne službe. Lahko pa nastopa kot operativni vodja tudi sam koordinatorski tim, v vsakem slučaju pa nastopa v vlogi svetovalca.

PRIMER UPORABE VREDNOSTNE ANALIZE

Uporabnost vrednostne analize kot sistematične metode za zniževanje stroškov je vsestranska. Primerja je za posamezni izdelek, določeni obseg proizvodnje, pri organizaciji dela, sistematizaciji delovnih mest itd.

Preizkus vrednostne analize je bil izdelan na proizvodnem procesu za elektrodo žico VAC v TOZD Žičarna. Že pred tremi leti smo s poenostavljeno obliko vrednostne analize uspeli znižati stroške proizvodnje za okrog tri milij. dinarjev, kar pomeni 15 % vrednosti izdelka.

Ti uspehi so nas spodbudili, da smo metodologijo vrednostne analize uporabili za celotni proizvodni proces od TVŽ do končnega proizvoda.

PRIPRAVA PODATKOV

Pri zbiranju informacij smo prišli do zanimivih podatkov, ki so korigirali marsikatero zmotno mišljenje o tem, kaj je v strukturi stroškov najpomembnejše.

Tako smo ugotovili, da je VAC žica udeležena le s 5 % v celotni blagovni proizvodnji žičarne, vendar s 10 % v finančni realizaciji. Proizvodnja te žice zaseda 20 % strojnih kapacitet in 12 % neposredno zaposlenih. Iz tega izhaja, da so direktni stroški nadpovprečni in sicer so za 6 % višji od povprečnih, vendar stopnje pokritja, ki je za 175 % višja od stopnje pokritja vseh proizvodov skupaj, kaže na smotrnost nadaljnje vlaganja in razširjanja tovrstne proizvodnje.

Podatki analize tržišča govorijo le o 60 odstotnem pokrivanju potreb, medtem pa proizvajalci varilnih aparatov napovedujejo najmanj 10 odstotno rast potrošnje elektrode žice.

DEFINIRANJE STROŠKOV

V strukturni delitvi direktnih stroškov ugotovimo, da odpade na jeklo 88 % in na embalažo 12 %. Stroški osnovnega materiala se delijo in sicer 44,6 % na jeklo in 43,4 % na predelavne stroške. V stroških embalaže pa samo plastična kolot pomeni 9,1 %, zato je vredna podrobne analize.

INFORMACIJA O POMANJKLJIVOSTIH SEDANJEGA PROCESA

V proizvodnji elektrode žice so prisotni pretežno kvalitetni problemi, ki izhajajo že iz valjane žice (nenakomerne mehanske lastnosti, površinske napake, struktura).

Zaradi nečiste površine se zmanjšuje oprijemljivost bakra in poveča obraba vrtlic. Pri navijanju žice se na začetku kolobarja en del žice odreže in gre v izmeček. Kvaliteta navijanja ni enakomerna, saj žice ni mogoče navijati »navoj do navoja«. Žica se zateguje in pri varenju povzroča motnje. Veliko je pripomb kupcev zaradi lomljenja plastičnih kolot. Ločeni proces vlečenja in navijanja žice zahteva veliko delavcev in od tod zelo nizka proizvodnost.

ZBIranJE IDEJ O IZBOLJŠAVAH

Na osnovi zbranih informacij in nekaterih znanih rešitev tujih in domačih proizvajalcev žice, smo na sestanku imenovanem »brainstorming« začeli z zbiranjem idej o znižanju stroškov v proizvodnem procesu elektrode žice.

Prisotni tehnologi, vodja proizvodnje in asistent za vzdrževanje smo v kratkem času zbrali 21 idej. Po izvršenem ocenjevanju na osnovi prednosti in hibi, ki jih je imela vsaka od zbranih idej ter končni selekciji, smo dobili pet idej z oznako »najboljša«.

PROUČEVANJE IDEJ

Za vsako od petih idej je bilo treba v naslednji fazi ugotoviti, kaj pomeni v proizvodnem procesu, kakšni so stroški za realizacijo in kakšni prihranki bodo predvidoma zagotovljeni po uvedbi v proizvodni proces. Pri tem so bili izvedeni aproksimativni izračuni, ki bazirajo na podatkih iz preteklosti, oziroma nekaterih novejših ponudb.

PRIPOROČANJE

Ker smo ugotovili, da je vseh pet idej koristnih in primernih za realizacijo je bilo priporočeno, da se uve-

dejo. Izboljšave, ki se priporočajo, pa so naslednje:

1) V fazi žarenja žice v globinskih pečeh se v začetku namesto zaščitnega plina vpihava zrak, kar zagotavlja čisto površino žice in s tem boljše kvaliteto žice.

2) Združitev vlečno-bakrilne naprave z navijalnim strojem v eno celoto s pomočjo dodatne vlečne naprave in manjšimi konstrukcijskimi spremembami. Ta izboljšava pomeni izboljšanje izplena za okrog 2 %, zmanjšanje izmečka zaradi pokanja koloti in povečanje proizvodnosti, saj bo namesto sedanjih 24 delavcev zaposlenih le še devet delavcev.

3) Nabava naprave za izdelavo žičnih kolot, ki bi zamenjale plastične, bo zmanjšala izmeček žice zaradi pokanja koloti, omogočila predelavo domače žice, zmanjšala zalogo embalaže in zmanjšala onesnaževanje okolja z odpadki. Največji prihranek pa pričakujemo od nižje cene koloti, saj bo žična kolot vsaj za 50 % cenejša od plastične.

4) Nabava navijalnega stroja za navijanje predvlečene žice bo zmanjšala izmeček žice, povečala proizvodnost, olajšala transport, zmanjšala možnost zamešnjav.

5) Nabava dotiskovalnega aparata za tiskanje samolepilnih etiket bo zmanjšala možnost zamešnjav, enostavnejše bo etiketiranje in omogočala bo uporabo cenejših etiket.

Zaradi znatnih prihrankov, ki naj bi predvidoma znižali direktne stroške proizvodnje kar za 30 %, smo začeli takoj z zadnjo fazo vrednostne analize, to je z uvajanjem. Pri tem so trenutno posamezni predlogi šele v pripravi, nekateri tik pred realizacijo in žarenje žice po novi tehnologiji se že nekaj časa uspešno uporabljajo.

Večje investicije, kot je nabava naprave za izdelavo žičnih kolot, bodo zahtevale izdelavo projekta in ekonomsko-tehnične utemeljitve na osnovi katere bi se odločili za nabavo novih strojev, vendar že groba vrednostna analiza izkazuje tolikšne prihranke, da odločitev ne bo težka.

Seveda pa je končno zelo pomembno spremljanje in ugotavljanje ekonomskih učinkov, ki naj potrdijo smotrnost vrednostne analize in stimulirajo uvajanje te metode tudi na druga področja v TOZD Žičarna, kot tudi v drugih TOZD v okviru Železarne.

Komel

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE V APRILU

TOZD	IZVRŠENJE APRIL 1978			DRUŽBENI PLAN APRIL 1978			IZVRŠENJE APRIL 1978			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
Jeklarina							7.9	9.900	78.408						
Livarna	30.3	23.891	723.398	50	25.000	1.250.000	62.0	21.375	1.326.286	204.6	89.5	183.3	124.0	85.5	106.1
Valj. bluming-Stek.	6.003.2	8.405	50.457.523	4.810	9.677	46.546.370	5.154.8	10.501	54.128.674	85.9	124.9	107.3	107.2	108.5	116.3
- bluming				150	7.897	1.184.550	345.8	9.347	3.232.746				230.5	118.4	272.9
- Stekel				4.660	9.736	45.361.820	4.809.0	10.584	50.895.928				103.2	108.7	112.2
Valj. žice in prof.	2.381.9	6.932	16.510.233	4.030	6.824	27.502.440	3.417.3	7.221	24.676.328	143.5	104.2	149.5	84.8	105.8	89.7
Valj. debele ploč.	8.551.4	8.076	69.062.181	7.860	8.367	65.765.276	8.603.2	9.352	80.459.742	100.6	115.8	116.5	109.5	111.8	122.3
Hlad. valj. Bela	3.496.8	8.124	28.408.181	7.500	11.687	87.650.905	5.891.4	10.576	62.307.870	168.5	130.2	219.3	78.6	90.5	71.1
Hlad. valj. Jes.	2.433.2	10.151	24.699.686	2.320	10.385	24.093.200	2.309.8	10.912	25.203.525	94.9	107.5	102.0	99.6	105.1	104.6
Žičarna	3.731.2	10.220	38.131.678	4.150	11.286	46.836.716	3.915.8	13.158	51.523.663	104.9	128.7	135.1	94.4	116.6	110.0
Profilarna	2.299.8	8.602	19.782.888	2.000	8.547	17.205.335	1.651.3	9.221	15.227.087	71.8	107.2	77.0	82.6	107.9	88.5
- HOP				1.920	8.009	15.377.925	1.571.9	8.625	13.557.924				81.9	107.7	88.2
- rondele				20	26.935	538.700	11.4	29.482	336.414				57.0	109.5	62.4
- stebr. + distanč.				10	19.286	192.860	6.9	18.060	124.938				69.0	93.6	64.8
- diski				50	21.917	1.095.850	61.1	19.748	1.207.811				122.2	90.1	110.2
Skladišče 38				150	18.333	2.749.950									
Vratni podboji	70.1	25.856	1.812.359	80	22.914	1.833.085	68.1	24.425	1.662.444	97.1	94.5	91.7	85.1	106.6	90.7
Jeklovlek	1.601.8	15.783	25.282.094	1.640	15.730	25.797.995	1.727.9	17.228	29.768.017	107.9	109.2	117.7	105.4	109.5	115.4
Elektrode	2.294.2	11.434	26.232.517	2.075	11.371	23.594.099	2.386.9	10.414	24.858.844	104.0	91.1	94.8	115.0	91.6	105.4
- elektrode, prašek,				1.525	13.668	20.843.161	1.896.5	12.989	24.635.463				124.4	95.0	118.2
varilna žica				100	7.000	700.000									
- suha el. masa				250	7.564	1.890.938									
- Emona iz Zgb.				200	800	160.000	490.4	456	223.381	226.5	59.0	133.4	245.2	57.0	139.6
- ognjevdzdrž. mat.	216.5	773	167.409	200	800	160.000	490.4	456	223.381	226.5	59.0	133.4	245.2	57.0	139.6
Žebjarna	935.9	9.496	8.887.808	970	7.153	6.938.893	911.7	10.566	9.632.882	97.4	111.3	108.4	94.0	147.7	138.8
OSNOVNA REALIZAC.	33.829.8	(9.163)	309.990.546	37.635	(10.038)	377.764.264	36.108.1	(10.548)	380.853.770	106.7	115.1	122.9	95.9	105.1	100.8
Realizac. energija						2.073.405			2.068.330						99.3
Ostala realizac.			3.204.881			3.845.744			6.539.457			105.4			170.0
SK. ZUNANJA REALIZAC.	33.829.8	(9.347)	316.195.427	37.635	(10.195)	383.683.413	36.108.1	10.786	389.451.557	106.7	115.4	123.2	95.9	105.8	101.5

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA PRODAJE JANUAR — APRIL

TOZD	IZVRŠENJE OD I-IV 1977			DRUŽBENI PLAN OD I-IV 1978			IZVRŠENJE OD I-IV 1978			INDEKSI					
	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Količ. t	Cena din/t	Vrednost din	Kol. 8/2	Cena 9/3	Vred. 10/4	Kol. 8/5	Cena 9/6	Vred. 10/7
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Jeklarna							7.9	9.900	78.408						
Livarna	289.7	23.394	6.777.281	200	25.000	5.000.000	204.0	22.874	4.665.856	70.4	97.8	68.8	102.0	91.5	93.3
Valj. bluming-štek.	23.728.5	9.020	214.019.911	20.510	9.677	198.475.270	24.147.9	10.116	244.280.552	101.8	112.2	114.1	117.7	104.5	123.1
- bluming				640	7.897	5.054.080	1.116.2	9.332	10.415.458				174.4	118.2	206.1
- štekel				19.870	9.736	193.421.190	23.031.7	10.154	233.865.094				115.9	104.3	120.9
Valj. žice in prof.	7.469.0	6.436	48.070.905	16.000	6.824	109.190.840	12.007.0	7.234	86.856.158	160.8	112.4	180.7	75.0	106.0	79.5
Valj. debele ploč.	34.990.5	8.131	284.509.167	32.570	8.367	272.515.909	34.052.6	9.243	314.757.845	97.3	113.7	110.6	104.6	110.5	115.5
Hlad. valj. Bela	9.395.0	7.985	75.022.065	30.000	10.748	322.442.705	25.424.8	10.397	264.334.217	270.6	130.2	352.3	84.7	96.7	82.0
Hlad. valj. Jes.	10.034.6	9.875	99.094.677	9.560	10.385	99.280.600	9.410.9	10.612	99.866.677	93.8	107.5	100.8	98.4	102.2	100.6
Žičarna	15.983.6	10.320	164.952.769	17.070	11.286	192.651.265	16.540.8	12.140	200.808.717	103.5	117.6	121.7	96.9	107.6	104.2
Profilarna	8.232.4	8.733	71.890.087	7.860	8.547	67.397.995	7.934.2	9.327	74.002.639	96.4	106.8	102.9	100.9	109.1	109.8
- HOP				7.560	8.009	60.550.565	7.572.0	8.765	66.371.193				100.1	109.4	109.6
- ronđele				70	26.935	1.885.455	34.8	28.803	1.003.399				49.7	106.9	53.2
- stebr. + distanč.				30	19.286	578.580	60.6	19.605	1.186.897				202.0	101.7	205.1
- diski				200	21.917	4.383.400	266.8	20.394	5.441.150				133.4	93.1	124.1
Skladište 38				650	18.333	11.916.450	496.9	16.830	8.363.139				76.4	91.8	70.2
Vratni podboji	202.1	25.650	5.183.914	330	22.914	7.561.470	250.4	24.638	6.168.788	123.9	96.1	119.0	75.9	107.5	81.6
Jeklovček	6.076.7	15.627	94.958.639	6.800	15.730	106.967.285	6.787.1	17.382	117.977.158	111.7	111.2	124.2	99.8	110.5	110.3
Elektrode	7.313.1	11.505	84.140.629	8.035	11.461	92.087.996	7.948.6	11.641	92.526.574	108.7	101.2	109.9	98.9	101.6	100.5
- elektrode, prašek,															
varilna žica				6.035	13.668	82.484.246	6.413.8	14.133	90.649.124				106.3	103.4	109.9
- suha el. masa				200	7.000	1.400.000	136.8	7.000	957.600				68.4	100.0	68.4
- Emona iz Zgb.				1.000	7.564	7.563.750									
- ognjevdrž. mat.			627.970	800	800	640.000	1.398.0	656	919.850	178.3	82.1	146.5	174.8	82.3	143.7
Žehlarna	3.954.5	8.487	33.562.593	3.880	7.153	27.755.572	3.763.9	8.255	31.069.143	95.2	97.3	92.6	97.0	115.4	111.9
OSNOVNA REALIZAC.	127.669.7	(9.260)	1.182.182.637	153.465	(9.861)	1.513.243.357	148.977.0	(10.376)	1.545.755.871	116.7	112.1	130.8	97.1	105.2	102.1
Realizac. energija						9.167.720			9.688.640						105.7
Ostala realizac.			23.962.109			15.932.369			25.247.866			105.4			158.5
SK. ZUNANJA REALIZAC.	127.669.7	(9.447)	1.206.144.746	153.465	(10.024)	1.538.343.446	148.977.0	(10.610)	1.580.692.377	116.7	112.3	131.1	97.1	105.8	102.8

RUDNIK S POVRŠINSKIM KOPOM V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

kov ali kakor na kratko pravimo PTO, pripovedujeta. Predvidevamo, da se nam bodo pridružili še delavci, ki delajo na žilindrnem žerjavu in delavci, ki delajo pri razrezovanju »svinje«, oziroma zalitkov iz jekla. Trenutno razpolagamo z velikim in malim nakladalцем, samohodnim bagerjem na gosenicah — kopačem, samohodnim bagerjem na gosenicah z magnetom in kroglo za razbijanje in desetonskim kamionom — prekusnikom. Računamo, da bomo dobili še dva kamiona in sicer kontejnerski kamion ter kamion za prevoz materiala — prekusnik. Delavci na vseh strojih delajo v zaprtih sabinah, tako da jih slabo vreme nič ne moti pri njihovem delu. Večje ali dalj časa trajajoče padavine zmanjšujejo le rezultate dela, ker je material preveč navlažen in se na separaciji mašijo sejalne mreže.

Seveda je trajalo nekaj mesecev, da so si res lepo uredili svoj delovni prostor za Savo. Urejen imajo tudi vivalni prostor z umivalnicami in sanitarijami ter kantino s kuhinjo, ti pa še ne dela. V pripravljenem obdobju so morali odkopati in prepeljati z nasipa čez 60.000 ton materiala, da so žerjav za stresanje žilindre lahko premestili proti Savi in zgradili obrambni stopničasti nasip. Na terasah nasipa je že posajeno dreve, te dni pa bodo posejali tudi zelenice. S tem bodo seveda zadovoljni tudi prebivalci Borovlj, ki bodo na svoji zahodni strani dobili lepo zaokroženo zeleno površino. Tak premik pomeni tudi zagotovitev večje varnosti naselja in ceste glede eksplozije »svinje«, oziroma zalitkov iz jekla.

V pripravljenem obdobju stroji, ki so pravi velikani, niso mirovali, temveč so z njimi opravljali različne usluge drugim obratom, oziroma temeljnimi organizacijam združenega dela.

Na vpogled smo dobili tudi knjigo z mesečnimi in drugimi poročili, iz katere je razviden ves razvoj in iz katere dobesedno citiramo poročilo za mesec april, ki mnogo pove:

»V mesecu aprilu 1978 so bili dobavljeni vsi delovni stroji za obrat predelave talilniških odpadkov. Tako je obrat lahko pričel z zaključno tehnologijo dela, z odkopavanjem delovnih etaž, grobim odbiranjem in odvozom jeklenih odpadkov na mesto porabe — jeklarnam.

— Iz nasipa je bila pospravljena fina ruda in izdelan temelj za naprave nove separacije.

— Jeklarnam je bilo prepeljeno 1.500 ton jeklenih odpadkov — »svinje«.

— Usposobljeni so bili vozniki lelovnih strojev.

— Izdelana je bila stalna trasa v dolžini 130 metrov za stresanje žilindre iz banj.

— Vodnemu gospodarstvu Kranj, za HC Moste, je bilo odpeljeno 30.000 kub. metrov materiala iz nasipa in odsejancev.

— Cementarni Anhovo je bilo poslanih 300 ton vzorca odsejanca žilindre od 3 do 12 mm za poskus uporabe pri izdelavi cementa.

— Separacija je postavljena, poskusno kar dobro obratuje in daje zadovoljive rezultate, tako po kapaciteti, kakor kakovosti odsejancev.

Trenutni problem za obrat je pomanjkanje prostora za odlaganje jeklenih odpadkov.

Velja poudariti, da je pri tako spodbudnem začetku obratovanja novega obrata za predelavo talilniških odpadkov skoraj nerazumljivo, da TOZD Jeklarne ne prevzema pridobljenih jeklenih odpadkov, zaradi česar je bil obrat prvenstveno ustanovljen. Tako morajo delavci obrata s trdim delom pridobiti jekleni odpadki prevažati v deponijo na nasip, od koder se bo ob uporabi ponovno moral nakladati in prevažati na mesto porabe, to je v jeklarne. To pa seveda pomeni tudi določeno podražitev.

Pogled na novi obrat za predelavo talilniških odpadkov, pod nasipom Železarne ob Savi, lahko bi ga imenovali tudi rudnik s površinskim kopom, s svojimi stroji — velikani, prijetno presenetli. Celotni tehnološki postopek separacije, katere proizvod je jekleni odpadki in zalitki iz jeklarne (»svinje«) ter žilindri odsejanec, je mehaniziran. Načrtujejo še

dopolnitev tehnologije dodatne predelave. To bo mlin, ki bo zmlel debelejšo frakcijo žilindrnega odsejanca v debelino do 12 milimetrov. S to pridobitvijo bo možnost prodaje žilindrnega odsejanca še večja.

Uporaba žilindrnega odsejanca ima veliko perspektivo. V velikih količinah se že uporablja pri izdelavi cementa, možnost uporabe je tudi za opore pri spodnjem ustroju cest, za podbijanje železniških pragov, za dodatek pri betoniranju betonskih kvadrov in podobno. Tečejo že raziskave, da bi se žilindri odsejanec uporabljal tudi pri izdelavi umetnih gnojil.

Za letošnje leto je že sklenjena pogodba s cementarno Anhovo za 50.000 ton žilindrnega odsejanca v debelini do 12 mm za izdelavo cementa. Če pa bi imeli tega odsejanca več, bi ga vzeli tudi večje količine. To bo mogoče, kot že rečeno, ko bo obrat dobil predviden mlin za mletje debelejšo frakcijo žilindrnega odsejanca.

Takega uspeha delavcev v novem obratu za predelavo talilniških odpadkov v temeljni organizaciji združenega dela Transport se veselimo vsi, saj nas navdajajo z občutkom zadovoljstva, da so bila sredstva, ki smo jih združevali med TOZD za to investicijo, uspešno naložena.

Del separacije, oziroma novega obrata z bivalnim prostorom v ozadju

Pogled na novi obrat za predelavo talilniških odpadkov

V TOZD HVB SE ŠE SPOPRIJEMAJO S TEŽAVAMI

Proizvodnja v TOZD Hladna valjarna Bela je v mesecu aprilu znašala 6092 ton hladno valjanih trakov, od tega 2153 ton dinamo in 109 ton nerjavnih jekel. Skupna končna proizvodnja znaša 81,2 % družbenega plana.

Najbolj kritična je bila situacija na Sendzimir ogrođju, ki je ključna naprava hladne valjarne Bela. Število zastojev je naraslo na 35,5 % obratovalnega časa, kar je največji obseg zastojev od septembra lanskega leta in za 10,9 % več kot v mesecu marcu.

Največ zastojev je nastalo zaradi pomanjkanja valjev in brusilnih kapacitet.

Primanjkuje predvsem prvih vmesnih valjev in brusilnih delovnih valjev. V uporabi imamo še pet garnitur prvih vmesnih valjev, ki so že precej poškodovani in je povprečna izrabljenost 84 %. Ker je premer teh valjev že precej zmanjšan, je velik problem dobiti primerno kombinacijo valjev za valjanje takih dimenzij.

Od pričetka obratovanja do danes smo povprečno izvaljali na en prvi vmesni valj 1567 ton trakov. V primerjavi z razpoložljivimi podatki valjarne Huta im Lenina — Krakow na Poljskem, je vzdržnost valjev na našem Sendzimirju manjša, vendar moramo pri tem upoštevati, da oni praktično valjajo vedno isti program nizkoogljičnih jekel.

Pri našem programu, kjer valjamo jekla z najnižjimi in najvišjimi preoblikovalnimi trdnostmi ter zelo zahtevno kvaliteto površine, je razumljivo poraba valjev večja. Poraba je večja tudi zaradi tega, ker je v obtoku premajhno število valjev.

Dogaja se, da valje po valjanju brusimo in takoj ponovno vgradimo v stroj, kar je za vzdržnost valjev zelo slabo. Med enim in drugim valjanjem bi morali valji nekaj dni počivati, da bi se odstranile napetosti nastale med valjanjem. Za tako delo pa rabimo neprimerno večjo zalogo valjev. Zaradi pomanjkanja brusilnih kapacitet so večkrat povzročali problem tudi delovni valji, tako da smo morali brusiti v drugih TOZD in pri zunanjih podjetjih. V prvih dneh maja smo pričeli obratovati z novim brusilnim strojem iz Livnice željeza i tempera — Kikinda. Kljub temu, da imamo sedaj še težave s kadri za delo na brusilnih strojih, pa bo s tem problem brušenja rešen.

Razen pomanjkanja valjev so bile resen problem tudi napake v ESP sistemu. Zaradi tega je prišlo do številnih pretrgov traku. Napake so v glavnem odpravljene, opravili pa bodo še dokončne nastavitve sistemov.

Zaradi teh osnovnih problemov, kljub prizadevnosti valjavcev na Sendzimirju, ni bilo mogoče izvaljati zadostnih količin hladno valjanih trakov, predvsem pa smo morali program predelave nerjavnih jekel zmanjšati na minimum.

Janez Jamar

Urednik Železarja v pogovoru z vodjem novega obrata za predelavo talilniških odpadkov Cvetom Velikajne

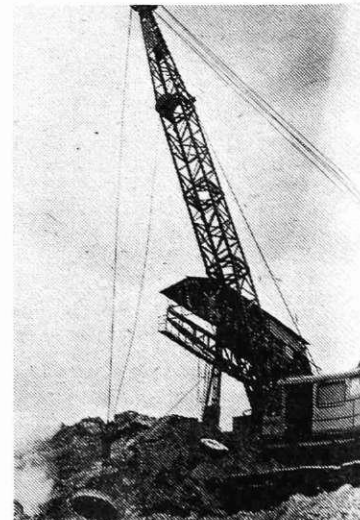
Največji nakladalec, ki teoretično v eni uri lahko naloži sto ton, pri delu

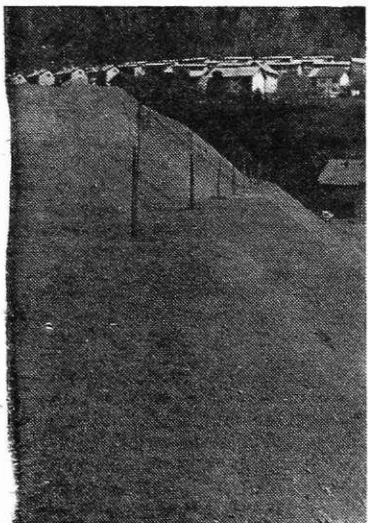
Del separacije novega obrata

Samohodni bager na gosenicah — kopač

Samohodni bager na gosenicah — magnetom in kroglo za razbijanje

zredno lepo urejen nasip proti naselju Borovlje

Del separacije

DOHODEK IN DOHODKOVNI ODNOSI

(Nadaljevanje s 1. strani)

hodka na enoto vloženega dela, je treba izhajati iz dveh opredeljujočih sestavin. Ena je količina dohodka na enoto vloženega dela (objektivni činitelj), druga pa je opredelitev ravni zadovoljevanja delavčevih potreb, ki jih krijemo iz osebnih dohodkov. To je družbena konvencija.

Oblikovanje te družbene konvencije je ena izmed najbolj občutljivih družbenoekonomskih nalog. Ta opredelitev ima v sebi vse najpomembnejše sestavine od opredelitve materialnih in funkcionalno stimulativnih osnov razvoja, do sestavin ekonomske stimulacije za delo in gospodarjenje, smeri in ekonomske učinkovitosti delovanja stimulacije ter opredeljevanja osnov socialno-družbenega položaja posameznih skupin delavcev glede na kvantum in kvaliteto njihovega dela v združenem delu.

Oblikovanje te konvencije ima zelo zahteven nalog, da protislovje med interesom za povečevanje osebnih dohodkov neodvisno od gibanja dohodka, povečanje katerega je materialni pogoj za povečanje osebnih dohodkov, preusmeri v interes za povečevanje osebnih dohodkov na podlagi povečanega dohodka. To družbeno zelo zahtevno opravilo pa terja, da uresničimo dva temeljna pogoja. Eden je, da vzpostavimo ekonomsko soodvisnost med dinamiko vloženega dela, dohodka in sredstev za osebne dohodke. Drugi pa je, da vzpostavimo ekonomsko soodvisnost med delom dohodka, ki ga izločamo v akumulacijo in ga aktiviramo kot dodatna sredstva v reprodukciji, dohodkom, ki ga dosežemo po »zaslugi« teh sredstev v tekočem delu, kjer jih angažiramo, in dohodkom ter sredstvi za osebne dohodke delavcev, ki so ustvarili sredstva akumulacije. Brez te ekonomske soodvisnosti v naših družbenoekonomskih pogojih preprosto objektivno ni mogoče ekonomsko preobraziti delavčev interes, da bo svoj interes za večji osebni dohodek videl v povečevanju dohodka, se pravi v povečevanju družbene produktivnosti svojega in združenega dela.

V ta namen nam je nujno potreben ustrezen ekonomski instrumentarij. Eden takih instrumentov je ekonomski kazalec potrebnega dela, to je sredstev, ki so potrebna za zadovoljevanje delavčevih potreb na enoto živega dela. Ta instrument nam je neizogibno potreben zaradi več vzrokov. Potreben nam je kot ekonomski kazalec ekonomije dela. Le-ta je namreč podlaga za organiziranje dela in proizvodnje, ker opredeljuje ekonomske predpostavke in je podlaga za odločitve o proizvodnih sredstvih, tehnologiji, organizaciji dela itd. Potreben nam je kot aktiven dejavnik, ki opredeljuje kvantum in kvaliteto potrebnega dela združenih delavcev in torej aktivno vpliva na produktivnost dela, ekonomičnost dela, na ekonomično delitev dela ob ustreznem združevanju dela in sredstev. Potreben nam je za vodenje družbene strategije materialno socialnih razmerij v združenem delu in v družbi. Kratko malo, to je eden tistih družbenoekonomskih kriterijev, na podlagi katerih ekonomski presoja, ali je določena proizvodnja, taka kot je, družbeno koristna ali ne? Ali je družbena produktivnost dela v določeni celici združenega dela družbeno koristna ali ne? Ali je živo delo v določeni celici dela ustrezno ekipirano in ustrezno opremljeno s sredstvi in z ustrežno tehnologijo? Ali ustreza obstoječa organizacija dela, obstoječa delitev dela in združenost dela? Proizvodnja je ekonomsko utemeljena, če omogoča pridobivanje tolikšnega dohodka, ki omogoča zadovoljevanje delavčevih potreb na določeni ravni in če omogoča nadaljnji razvoj dejavnikov proizvodnje, ki odpirajo možnosti za nadaljnje kvantitativno in kvalitativno širjenje možnosti za zadovoljevanje delavčevih potreb.

To pa seveda neizogibno terja, da ekonomski kazalec o »količini potrebnih sredstev za zadovoljevanje delavčevih osebnih potreb na enoto delavčevega dela« povežemo s kazalcem o dohodku, ki ga je potrebno ustvariti na enoto delavčevega dela, da bi ustvarili potrebna sredstva za zadovoljevanje delavčevih potreb. Iz teh dveh kazalcev pa moramo potem izpeljati ustrezne »proizvodne« kazalce za vse činitelje proizvodnje (tehnične in ekonomske standarde in standarde o kvantumu dela).

Na tej podlagi bomo predvsem sposobnejši radikalneje prelomiti z usledinami meznega pojmovanja, ki skrb za potreben dohodek in za ustrezno produktivnost dela prepustita nekomu drugemu, nekomu izven združenih delavcev. Iz teh usledin se tudi hrani družbena praksa, ki »rešuje« rastoče potrebe v porabi, ne z ustreznimi ukrepi v proizvodnji, kar bi omogočilo povečanje produktivnosti dela in dohodka, ampak s tem, da povečane potrebe zida v cene in izvaja pritisk na vse, kar se upira takemu voluntarističnemu po-

večevanju cen, ki z izzivanjem reakcij inflacije ne izboljšuje, ampak poslabšuje zadovoljevanje delavčevih potreb.

Na tej podlagi pa bomo tudi lažje ugotavljali, v kateri celici združenega dela ni mogoče, pri trenutnem stanju stvari, izpolniti zahtev ekonomskega kriterija, po katerem je družbena proizvodnja ekonomsko uspešna in utemeljena, če dosega tolikšno družbeno produktivnost in dohodek, ki zagotavlja zadovoljevanje delavčevih potreb na družbeno dogovorjeni ravni (družbenoekonomski kazalec potrebnih sredstev na enoto delavčevega dela) in pogoje za razvoj, ki omogočajo razširjanje možnosti za zadovoljevanje delavčevih potreb (minimalna akumulacija). Kolikor določena celica združenega dela ne dosega ustrezne produktivnosti in dohodka, je potrebno ugotoviti vzroke za neustrezno produktivnost in neustrezni dohodek (v proizvodni sili dela, v stopnji izkoriščanja dejavnikov proizvodnje, v načinu organiziranosti, v proizvodni usmeritvi, v upravljanju, v pogojih poslovanja, v načinu povezovanja v družbeni reprodukciji itd.). Na podlagi spoznanj, do katerih pride mo na ta način, moramo storiti potrebne ukrepe za odpravo kvarnih vzrokov, ne pa pustiti stvari take kot so in preprosto, po načelu zidanja cen, zvišati cene, da bi tako zagotovili potrebno raven zadovoljevanja delavčevih potreb. To je, kot smo že ugotovili, medvedja usluga prav zadovoljevanju delavčevih potreb, ker izziva reakcije inflacije. V zvezi z oblikovanjem ekonomskih instrumentov s področja delavčeve osebnosti porabe oziroma zadovoljevanja delavčevih osebnih potreb, kaže opozoriti še na nekatere pomembne zadeve.

Delavec svojih potreb ne zadovoljuje neposredno (prek razdeljevanja potrebnih potrošnih dobrin), ampak posredno prek denarno blagovne menjave. Zaradi tega je delavčeva realna kupna moč, ki jo pomeni njegov osebni dohodek, podvržena vplivom nihanj na trgu. Tako nastajajo razlike med nominalno in realno vrednostjo njegovega osebnega dohodka, ki seveda neposredno vplivajo na raven zadovoljevanja njegovih potreb.

Taka nihanja pri zadovoljevanju delavčevih osebnih potreb (vključujoč sem tudi zadovoljevanje njihovih družbenih potreb, ki se krijejo iz osebnega dohodka) slabe in trdnost delavčevega življenjskega standarda in ekonomsko stimulativnost osebnih dohodkov. Zaradi tega v sistemu združenega dela blažimo taka nihanja predvsem na dva načina. Zadržujemo rast cen porabnih dobrin (moka, maščobe, sladkor, stanarine itd.), ki pomembneje vplivajo na gibanje življenjskih stroškov. Nominalno povečujemo osebne dohodke z namenom, da bi ohranili doseženo raven delavčeve porabe, ki ustreza doseženi ravni produktivnosti.

V obeh primerih s takšnimi ukrepi spreminjamo strukturo delitve dohodka po namenu porabe. Realna vrednost družbene akumulacije se relativno in dostikrat tudi absolutno zmanjša. S tem pa se seveda zmanjšujejo tudi realne možnosti za povečevanje sredstev za zadovoljevanje osebnih potreb. Ta negativni učinek je mogoče nadoknaditi le na ta način, če ekonomsko povežemo varovanje ravni delavčeve porabe s povečevanjem produktivnosti dela in realnega dohodka. Z drugimi besedami povedano, ekonomski učinek varovanja realne vrednosti osebnega dohodka bi moral biti, da bi v takem razdobju sorazmerno hitreje povečevali družbeno produktivnost in dohodek kot realni standard.

To je ena od zadev, ki jo moramo upoštevati pri opredeljevanju planskega proporcija in njegove dinamike sestavine in pri opredeljevanju instrumentov za uresničevanje plana. To pomeni, da moramo kazalca o potrebnih sredstvih za zadovoljevanje delavčevih osebnih potreb povezati še s pokazateljem o gibanju realnega standarda, ki ga delavec dosega z nominalnim osebnim dohodkom in z ekonomskim instrumentom o soodvisnosti med sredstvi za osebne dohodke v strukturi dohodka v primerjavi s sredstvi za druge namene porabe. Ta instrument naj opredeljuje modalitete gibanja posameznih vrst porabe v odvisnosti od vzrokov, ki povzročajo oziroma izzivajo določene spremembe v gibanju dohodka oziroma v gibanju posameznih vrst porabe.

Količino potrebnih sredstev za zadovoljevanje delavčevih osebnih potreb na enoto delavčevega dela ugotavljamo na podlagi »košarice življenjskih stroškov«, ki zagotavlja družbeno dogovorjeno raven zadovoljevanja delavčevih potreb in na podlagi družbeno dogovorjene strukture (po obsegu in kakovosti) delavčevih družbenih potreb, ki jih krijemo iz osebnih dohodkov.

Košarico življenjskih stroškov ugotavljamo na ta način, da se dogovorimo o vrsti, kakovosti in količini porabnih dobrin, ki zagotavljajo

dogovorjeno raven zadovoljevanja delavčevih potreb (proporcija plana). Tako ugotovljena količina potrebnih dobrin je osnovni kazalec za uravnavanje razmerij med nominalno in realno vrednostjo delavčevega osebnega dohodka. Delavčeve družbene potrebe obsegajo storitev družbenih dejavnosti, ki so v programu svobodne menjave dela opredeljene po vrstah storitev, po količini in kvaliteti, na podlagi delavčevih pravic, ki so ustanovljene z zakonom ali s samoupravnim sporazumom.

Pri količinskem opredeljevanju ustreznih ekonomskih instrumentov moramo upoštevati tudi določilo zakona o združenem delu, ki pravi, da delavci v temeljni organizaciji, poleg načela delitve po delu, uporabljajo tudi načelo solidarnosti, predvsem tako, da s sredstvi za skupno porabo prispevajo h kritju določenih socialnih in drugih potreb delavcev z nižjim osebnim dohodkom in njihovih družinskih članov.

To določilo je zelo pomembno z dveh zornih kotov. Iz njega izhaja, da delavci v združenem delu del osebnega dohodka, ki ga prisvojijo na podlagi svojega delovnega prispevka ponovno združijo, socializirajo, da bi na podlagi svobodne menjave dela prišli do določenih storitev, ki jih, v okviru dogovorjene ravni, uporabljajo po potrebah. Sredstva, ki so potrebna za te storitve, prispevajo delavci tako, da je prispevek delavcev z višjimi dohodki večji, delavcev z nižjimi osebnimi dohodki pa nižji, storitve pa uporabljajo, v programiranem okviru, po potrebah.

Tako zakon o združenem delu tudi povsem nedvomno opredeljuje osnove za oblikovanje osebnih dohodkov, pri katerih se pojavljajo sestavine prisvajanja po potrebah, ki jih v sistemu delitve po delovnem prispevku zagotavljamo po načelu solidarnosti. Gre za tri spletne takih sestavin.

Eden je zajamčen osebni dohodek (zajamčena raven zadovoljevanja osebnih potreb). Drugi so storitve družbenih dejavnosti, do katerih imajo združeni delavci pravico na podlagi zakona oziroma sporazuma s tem, da potrebna sredstva za delo družbenih dejavnosti prispevajo iz osebnih dohodkov v odvisnosti od njihove višine, med tem ko storitve uporabljajo po potrebah. Tretji so delavčeve pravice na podlagi minulega dela, med katerimi je tudi pravica do dela povečanega dohodka, ki je rezultat uporabe združenih sredstev.

Z oblikovanjem takega ekonomskega instrumenta (kazalcev, kriterijev in operacionaliziranih ekonomskih instrumentov itd.) je možno napraviti kvalitativni korak naprej pri oblikovanju osebnih dohodkov, kakršen ustreza zasnovi dohodkovnih odnosov. Ta korak je tem pomembnejši, ker je ključni, odločilni člen v delovanju celotnih dohodkovnih odnosov. Drugače povedano, vse druge razsežnosti dohodkovnih odnosov in njihova praktična uporaba so odvisne od tega kvalitativnega koraka, ki ga moramo napraviti pri oblikovanju sredstev za osebne dohodke. Brez njega uspešno delovanje sestavin dohodkovnih odnosov praktično ni mogoče, tako kot ni mogoče, da bi lahko uporabljali avto z motorjem brez pogonskega sredstva.

Ob tem kaže posebej opozoriti na bistveno razliko med navedenim pristopom h količinskemu opredeljevanju sredstev za osebne dohodke, to je med pristopom, ki ga je možno logično izvesti iz zasnove in opredeljitve dohodkovnih odnosov in med pristopi, ki so bili doslej pretežno v rabi. Doslej je prevladovala praksa, da smo izračunali sredstva za osebne dohodke na ta način, da smo število združenih delavcev pomnožili z višino osebnega dohodka na pogojno nekvantificirane delavca (s tem smo upoštevali dejansko kvalifikacijsko strukturo), o kateri smo se pred tem sporazumeli. Poleg tega ključnega instrumenta smo seveda uporabljali še vrsto drugih, ki pa seveda ekonomskega bistva temeljnega instrumenta niso mogli spreminjati. Po novem pristopu naj bi količino sredstev za osebne dohodke izračunavali na podlagi količine vloženega dela, ki je potrebna, da dosežemo enoto dohodka, pri čemer naj bi seveda upoštevali raven zadovoljevanja delavčevih potreb na enoto dela v skladu z doseženo družbeno konvencijo.

Družbenoekonomska razlika med tema dvema pristopoma pa je v naslednjem.

Pristop, ki je doslej prevladoval, v bistvu ni prelomil s prakso, ki ugotavlja sredstva za osebne dohodke na podlagi cene za delovno silo (tarifna postavka, obračunska postavka itd.). V ekonomskem instrumentariju, ki se je razvil na podlagi takega pristopa v naših družbenoekonomskih razmerah, pa je bila ekonomsko trdno opredeljena samo ena sestavina, to je višina obračunskega osebnega dohodka. Koliko delavcev združi svoje delo za ustvaritev določene količine dohodka, kakšna je njihova kvalifikacijska sestava, kako delajo in uporabljajo sredstva za delo pri ustvarjanju in

pridobivanju dohodka, kar v pogojih meznih odnosov ureja družbeni nosilec kapitala, ki ga motivira profit, je ostalo v spletu razmerij med vloženim delom, dohodkom in sredstvi za osebne dohodke ekonomsko neopredeljeno. Ta razmerja so se zaradi tega začela oblikovati ekonomsko avtonomno in neodvisno od dinamike dohodka. Tako je sam instrument dopuščal možnost, da s povečanjem števila združenih delavcev in s premiki v njihovi kvalifikacijski sestavi povečujemo količino sredstev za osebne dohodke neodvisno od gibanja družbene produktivnosti dela in tako slabimo materialno podlago svojega lastnega dela. Drugače povedano, tako ekonomski instrument v naših družbenoekonomskih razmerah objektivno spodbuja interes za povečevanje števila združenih delavcev, za dejansko pridobivanje večjih kvalifikacij ali celo samo na papirju in s tem za povečanje sredstev za osebne dohodke neodvisno od gibanja dohodka. To niso samo smiselno logične domneve, ampak so realna dejstva, na katera nas že nekaj časa opozarjajo podatki o gospodarskih gibanjih. Hitreje od družbenih predvidevanj in neodvisno od gibanja dohodka se povečuje število delavcev v združenem delu, raste kvalifikacijska struktura ne da bi to ustrezno vplivalo na družbeno produktivnost, povečuje se osebni dohodek na enoto dohodka, počasneje od družbenih predvidevanj pa se povečuje družbena produktivnost in njene sestavine.

Novi instrument za oblikovanje sredstev za osebne dohodke jemlje kot osnovo za izračunavanje sredstev za osebne dohodke kvantum potrebnega dela, ki je opredmeten (proizvod) in vrednostno realiziran v enoti dohodka. Na podlagi tega instrumenta vsaka dosežena enota dohodka vsebuje določeno količino sredstev za osebne dohodke.

IV. DRUŽBENOEKONOMSKI KRITERIJI ZA OBLIKOVANJE OSNOV IN MERIL ZA PRISVAJANJE OSEBNEGA DOHODKA

Zakon o združenem delu uvaja tri skupine osnov, na podlagi katerih smo zavezani ugotavljati in meriti delavčev delovni prispevek, ki je podlaga za prisvajanje osebnega dohodka.

Prva skupina. Kvantom (količina) delavčevega dela. Kvantom delavčevega dela ugotavljamo na podlagi štirih sestavin. Stopnja sestavljenosti delavčevega dela (potencialno delo). Kvaliteta (kakovost) delavčevega dela, ki jo ugotavljamo na podlagi dveh sestavin: delavčeve storilnosti oziroma učinka pri delu (izpolnjevanje delovnih nalog) in gospodarskega učinka, ki ga delavec dosega (ekonomičnosti pri prenašanju vrednosti sredstev za delo na proizvode). Pogoj, v katerih delavec dela in stopnja odgovornosti, ki izvira iz zahtevnosti in pogojev dela.

Druga skupina. Delavčev delovni prispevek k povečanju dohodka temeljne organizacije na podlagi inovacije, racionalizacije ali druge ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi.

Tretja skupina. Delavčev delovni prispevek, ki ga daje povečevanju dohodka temeljne organizacije na podlagi gospodarjenja s sredstvi družbene reprodukcije.

Prva zadeva, ki jo moramo izpeljati je, da izoblikujemo instrumente, na podlagi katerih bomo ugotavljali in merili delavčev delovni prispevek. Pri tem gre za štiri skupine instrumentov. Instrumenti za ugotavljanje in merjenje kvalitete delavčevega dela (delovnega učinka). Instrumenti za ugotavljanje in merjenje prispevka pri gospodarjenju s sredstvi družbene reprodukcije. Instrumenti za ugotavljanje delovnega prispevka, ki ga delavec daje k povečanju dohodka z inovacijo, racionalizacijo ali drugo obliko ustvarjalnosti pri delu z družbenimi sredstvi.

IV. 1. UGOTAVLJANJE IN MERJENJE KOLIČINE DELAVČEVEGA DELA

Prvo skupino tvorijo instrumenti, na podlagi katerih ugotavljamo in merimo kvantum delavčevega dela (stopnjo sestavljenosti delavčeve delovne sile, ki je potrebna za opravljanje določenih del).

Temeljno vprašanje, na katerega moramo odgovoriti, je, na kakšen način, s pomočjo katerih metod bomo ugotavljali sestavljenost delavčevega dela? V družbeni praksi in

strokovnih obdelavah se nam ponujajo tri temeljne metode.

Prva ugotavlja sestavljenost delavčevega dela na podlagi znanja in veščin, ki si jih je delavec pridobil s šolanjem, strokovno prakso in izkušnjami pri delu.

Druga metoda ugotavlja sestavljenost delavčevega dela na podlagi sestavin, ki opredeljuje zahtevnost dela, ki ga delavec opravlja, in pogoje dela, pod katerimi dela.

Tretja metoda uporablja kombinacijo sestavin prvih dveh.

Prva metoda ocenjuje sestavljenost delavčevega dela samo na podlagi prvih, ki kažejo, koliko dela je vloženega v usposabljanje delavca. Ena izmed konkretnih oblik te metode je ugotavljanje sestavljenosti dela na podlagi delavčevih kvalifikacij, ki si jih je pridobil z rednim šolanjem in na podlagi delovnega staža. Ta metoda je pri nas široko v rabi. Njena velika slabost je, da povsem zanemara zahtevnost dela, ki ga delavec dejansko opravlja. Delavci, ki na videz opravljajo dela enake stopnje sestavljenosti (ker so si pridobili enako stopnjo izobrazbe), dejansko opravljajo dela, ki se po zahtevnosti močno razlikujejo med seboj, neredko za več zahtevnostnih stopenj.

Druga metoda ugotavlja sestavljenost delavčevega dela posredno, s pomočjo opredeljevanja zahtevnosti delovnih mest ali delovnih nalog. S pomočjo te metode razvrščamo delovna mesta ali delovne naloge v zahtevnostne skupine (opis delovnih mest ali delovnih nalog). Ta metoda povsem zanemara dejansko sestavljenost delavčeve delovne sile.

Delavčeva dejanska usposobljenost (ne zgolj formalna) pa je nedvomno ena izmed bistvenih sestavin, ki so pogoj, da delavec dejansko obvlada zaupano mu delo in da dosega čimvečjo kvaliteto dela, v najširšem pomenu te besede. Bolj usposobljeni delavci praviloma opravljajo dela enake zahtevnostne stopnje boljše od manj usposobljenih.

Očitno je, da imata obe navedeni skrajni metodi občutne pomanjkljivosti. To govori v prid tretji metodi.

Tretja metoda ugotavlja sestavljenost dela na podlagi delavčeve delovne usposobljenosti, zahtevnosti del, ki so delavcu zaupana, in pogojev dela. Pri tem gre za pogoje dela, ki jih opredeljuje sama zahtevnost dela, ki opredeljuje tudi stopnjo in sestavine delavčeve odgovornosti, in za pogoje dela, ki jih opredeljuje delovno okolje.

Ce stvari presoja mo na podlagi dosedanjih spoznanj, ki jih je dala družbena praksa, in na podlagi ugotovitev, ki jih je možno iz njih povzeti, potem ima med doslej znanimi metodami za ugotavljanje sestavljenosti delavčevega dela absolutno prednost metoda, ki smo jo omenili kot tretjo. Če bi se odločili zanjo (pred leti smo uporabili te metode posvečali precej pozornosti in dosegli tudi določene uspehe ter si pridobili izkušnje, ki jih ne bi kazalo sedaj prezreti), potem bi se morali lotiti dela z vseh koncev. V delovnih organizacijah naj bi izdelali na podlagi danih možnosti, dosedanjih izkušenj in neposrednih potreb temeljne instrumente za opredeljevanje zahtevnosti dela in na tej podlagi razvrstili dela po zahtevnosti. Potem bi morali sistematično spremljati ekonomski in družbeni odraz delovanja teh instrumentov z vidika materialne motivacije in z vidika ekonomsko-socialnega položaja delavcev, ki opravljajo dela posameznih zahtevnostnih skupin. Istočasno pa naj bi organizirali podružbenim vodstvom sindikatov delo, ki bi imelo nalogo, da zasnuje temeljne sestavine modela in izvede iz njega ustrezne instrumente. Na ta način bi ob stalnem izpolnjevanju temeljnih rešitev in njihovih obdelav na podlagi izkušenj iz družbene prakse izoblikovali skupne osnove te metode in iz njih izvedli tiste instrumente, za katere bomo ugotovili, da so lahko skupna podlaga za obdelavo konkretnih instrumentov.

Železarski globus

EGIPT

Japonske železarne bodo dobavile letos Egiptu 200.000 ton paličastega jekla, ki ga ne bo treba plačati. Japonska vlada je namreč namenila določena finančna sredstva, s katerimi bo odkupila del proizvodnje japonskih železarn, ki proizvajajo paličasto jeklo in ga bodo le-te dobavile nekaterim deželam v razvoju, med drugim tudi Egiptu, kot pomoč. Istočasno pa s to akcijo vlada poma-ga japonskim železarnam, ki imajo težave s prodajo svojih proizvodov zaradi slabe konjunktura na svetovnem tržišču.

6 IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

Ker je bilo okoli ugotavljanja datuma tega sestanka že veliko ugibanja, nobeno pa točno, naj trditev, da je bilo to zadnje dni decembra, podprej z naslednjim.

Tone Dvornik-Tonček je bil politkomisar čete težkega orožja v prvem bataljonu do 18. decembra 1944, ko je bil imenovan za politkomisarja bataljona. Takrat je dotedanji politkomisar Ivan Porenta-Večič odšel za politkomisarja jurišnega bataljona, na mesto Toneta Dvornika pa je bil imenovan Alojz Hraš-Tičko. In ker je bil sestanek pred novim letom, Dvornik pa že politkomisar bataljona, je najverjetneje, da je bil zadnje dni v decembru.

Ko je bilo prek Mazovčeve Pavle vse pripravljeno, sta komandant in politkomisar z majhnim spremstvom, v katerem so bili Dorko Zupan, Franc Mulej-Lipa in Janko Knific z mitraljesko trojko, iz Titove vasi odšla tako zgodaj, da so bili pri Mazovcu že nekaj ur pred svitom. Varovalna skupina s strojnico je za vsak primer ostala skrita nad vasjo, pripravljena, da v primeru streljanja pri Mazovcu takoj prihitijo na pomoč. Dorko Zupan in Franc Mulej-Lipa sta se s komandantom in politkomisarjem ustavila pri Mazovcu, kjer so jih že čakali. Prva dva sta — spet zaradi previdnosti — šla v žganjarno blizu hiše, komandant in politkomisarju pa so ponudili zgornjo sobo, iz katere je bil v skrajnem primeru možen umik, primerna pa je bila tudi za zamišljeni sestanek.

Oba voditelja bataljona sta se kljub zanesljivi hiši, dobri obveščeniosti in varovalnemu spremstvu zgoraj v sobi, iz katere sta potem opazovala ljudi, ki so hodili po cesti, počutili kaj neprijetnega, kajti tudi nasprotne obveščevalne službe nista podcenjevala. Razen tega bi se lahko prav ta dan Mazovčevi hiši približali tudi drugi okupatorjevi vojaki, ki jih je bilo v Žirovnici in v Mostah okoli 200, orožnikov pa 15–18. Njena napetost je naraščala zlasti sredi dopoldneva, ko sta na cesti opazila skupino Nemcev z vozom. Pavla jima je hitro prišla povedat, da orožniki peljejo les k sosedu — mizarju.

Med tem pa si je gospodar Mazovec moral omisliti načrt, da bi orožniškega komandirja in njegovega namestnika tudi ta dan zvalil k sebi. Iz gostilne, kamor sta prišla kositi, ju je moral zvabiti v hišo. Da z nemške strani ne bi prišlo do kake izdaje, je sklenil, da bo orožnika razdvojil in da bo k razgovoru nekako prisiljen samo komandir. Zato je v žganjarno, kjer sta bila skrita borca, klical žganje, v hiši pa je bila pripravljena hčerka Pavla s harmoniko, ki naj bi »gostar« privabila k hiši z igranjem.

Vseskozi je seveda oprezal, kdaj bosta orožnika pod gostilno in se bal, da prav ta dan ne bo prišlo kaj umes.

No, vse se je izteklo po zamišljenem načrtu. Ko je Pavlina harmonika orožnika pritegnila k hiši, je gospodar namestnika Hansa, ki ga je rad nagnil kozarec, odpeljal v žganjarno, Pavla pa komandirja v toplo hišo. Kljub dobremu začetku je vznemirjenost v hiši naraščala. Zdal se je pokazala nova Mazovčeva in Pavlina domiselnost. Sam Ma-

zovec je — po Jožetu Vidicu — o tem pripovedoval takole:

»Hčerka Pavla je v sobi sedla na klopi pri peči in povabila komandirja, naj prisede in poizkusi zaigrati na harmoniko. Le-ta je odložil orožje (brzostrelko) na mizo in začel vleči meh.

Resnici na ljubo moram priznati, da komandirju orožnikov nisem povedal, kakšno presenečenje ga čaka v hiši. Z njim sem sicer večkrat govoril o vojni, partizanih, o zločinah nacistov, ker sem vedel, kakšno je njegovo stališče do teh vprašanj. Vedel pa le nisem, ali bi pristal na sestanek, če bi mu to povedal vnaprej.

Kako temeljito sem razmislil, naj pove naslednje: Pavla ni kar tako dala harmonike v komandirjeve roke. To je storila na moj nasvet, ker je komandir pri tem moral odložiti brzostrelko, sicer bi jo lahko uporabil v trenutku, ko bi na vratih zagledal partizana. Ne zato, ker bi partizane sovražil, temveč iz strahu za življenje.

V žganjarni je orožnik Hans hvalil žganje in mi pomagal pri kuhanju. Ko je bil že dobroduh ogret, sta se na vratih pojavila partizana (Dorko in Lipa). Odložila sta orožje in potem so skupaj pili, politizirali in peli.

Medtem je Pavla prišla po komandanta in politkomisarja. Komandant Alojz Bele-Tičko, je o teh trenutkih povedal naslednje:

»Spodaj sva takoj odložila brzostrelki in jih položila h komandirjevi. S tem sva pokazala, da ne gre za obračunavanje.

Za orožnika je bilo to očitno prehujo presenečenje, kajti harmonika mu je v nemočnih rokah ječe zlezla skup. V takem okolju je gotovo prvič uvidel partizane. Strah, ki ga je prevzel prvi trenutek, je popustil, ko sva mu podala roko. Pri tem sta očitno ugodno učinkovali najini novi angleški uniformi in to, da je politkomisar Tonček tekoče govoril nemško. Komandirju je razložil, kaj hočeva od njega. Da bi zaščitila Mazovca in vse skupaj nekako zamaskirala, sva dodala, da sva bila ravno v strmini nad vasjo, ko sva videla njega in spremeljevalca, ko sta šla k Mazovcu. To sva pač izkoristila in prišla za njim, da bi se pogovorili.

Razgovor o naših predlogih je potem res stekel in orožniški komandir je pokazal dosti razumevanja, predvsem pa, da je vojne že zdavnaj sit in da je proti Hitlerju in nacistom sploh.

Med razgovorom, potem, ko je gospodar Mazovec tudi nam postavil na mizo steklenico žganja s kozarci, je Pavla oprezala pred hišo, da ne bi prišel kak nebodiga- treba, Mazovec pa se je vrnil v žganjarno in že okajenega Hansa opil do konca. Komandir Klockner je med razgovorom potrdil, da so nacisti morilci in zločinci, čudil pa se je tudi našim domobrancem, ki so še kar naprej zasledovali, mučili in ubijali svoje lastne brate in služili krvavemu Hitlerju.

Pogovor je bil navduse tehten in orožnik je obljubil, da bo storil toliko, kolikor bo v njegovi moči.

Na koncu razgovora so se ti trije sogovorniki — po Beletovem in Dvornikovem spominu — sporazumeli:

— da bo komandir Klockner partizane obveščal, kdo izdaja ali prijavlja partizane in aktiviste osvobodilnega gibanja;

— prav tako bo komandir orožnikov poskrbel, da ponoči ne bo pošiljal v obhod svojih patrulj, da bodo partizani lahko v miru hodili po okolici in občasno prirejali tudi mitinge;

— poskrbljeno bo, da bodo redne orožniške patrulje krožile le po glavnih cestah in poteh in da ne bodo zasledovale aktivistov OF in partizanskih sodelavcev;

— partizanska stran pa bo vsem tistim orožnikom, ki bodo izpolnjevali ta dogovor in ki bodo s tem slabili okupatorjevo nasilniško oblast, na koncu vojne oskrbela dovoljenja za nemoten umik iz Gorenjske.

Tak dogovor, kot rezultat dolgotrajnega boja in trpljenja, ni bilo nobeno paktiranje z okupatorjem, ki ga je bilo treba uničevati na vsakem koraku, povsod, kjer je bil dosegljiv. Ne le tedaj, že velikokrat poprej bi partizani zlahka ubili tako orožniškega komandirja, kot še marsikatero njegovega orožnika. Toda kaj bi dosegli s tem? Prišel bi nov, vsekakor nevarnejši komandir ali orožnik in razmere bi se spet zaostrele. Nevarni vodja jeseniškega gestapa C. Druschke, katerega tako občutljivi revir je bil prav pod Stolum, kjer so vsak večer letele v zrak železniške tračnice in drugo, bi spet zapiral in mučil prebivalstvo ter ga ubijal. Tako bi bili storjeni dve napaki: padali bi antinacisti tako na nemški kot na slovenski strani.

Ta dogovor je tako prihranil marsikatero življenje in trpljenje ter prispeval k olajšanju razmer pod Stolum. Seveda orožniški komandir ni niti mogel, niti smel vplivati na policijske ali kake druge enote, ki so varovale železniško progo, zato pa je med orožniki storil kolikor je mogel. Tudi kako prijava je zadržal zase. Tako sta komandant in politkomisar prvega bataljona s pomočjo Mazovčeve družine »brez orožja« opravila pomembno diplomatsko misijo. Žirovniški orožniki nas res niso več nadlegovali. Varovali smo se predvsem pred policijo in domobranstvom. Tako je to dejanje ocenil Alojz Bele-Tičko.

Na nobeni strani tudi pozneje, razen udeleženi, nihče ni zvedel za to srečanje in dogovor. Da je bilo res tako, potrjuje tudi razpisanje Josepha Klocknerja, ki so ga gestapovci marca 1945 celo aretirali, oziroma poklicali v Ljubljano. Od tam so ga odvedli v Salzburg in postavili pred vojaško sodišče. Ker so samo sumili, da je imel zveze s partizani, dokazati pa mu tega niso mogli, ga je že razmajana nacistična sodna oblast v Salzburgu kaznovala le na kasarniški pripor. Vendar tam ni čakal konca vojne, ker je prej pobegnil in se odpravil proti domu.

To in še drugo je sporočil v pismu, ki ga je kmalu po vojni pisal Ivanu Zupanu, kot predstavniku Zveze borcev NOV v Žirovnico. Prek Zupana je vzdrževal stike s takojšnjo organizacijo in je bil tudi povabljen na obisk. Obljubil je, a preden je prišel, ga je doletela smrt. Ivan Zupan je bil v času »Titove vasi« član odredne radio-ekipe »Stol-33« in njemu je Klockner med drugim o srečanju, dogovoru in posledicah zanimivo pisal:

»Čeprav sem že prej vedel, da v gozdovih niso »banditi«, sem se šele na sestanku pri Mazovcu prepričal, da se v slovenskih gozdovih poraja nova vojska in nova oblast. Nikdar nisem menil, da je ta vojska proti meni, ker nikdar nisem bil nacist, pač pa proti okupatorju, kar sem bil na žalost tudi jaz.

So pa med njimi tudi resnično talentirani mladi ljudje, ki so hoteli posvetiti vse svoje sile časnikaškemu poklicu, kakršnega so si zamišljali. Imeli so žilico, kakor pravimo. Lahko bi postali resni možje, ko bi jim časopisna tlaka ne popačila duše in sloga... O sebi vam moram povedati, da me je zvalil v časnikaštvo sam poklic. Nisem bil propadel študent niti nisem imel o sebi romantičnih utvar. Po maturi sem se oženil in moral sem misliti na zaslužek. Zanimala me je črna umetnost, tiskarstvo, menil pa sem tudi, da lahko narodu največ koristi pisana beseda, resnica, razmnožena v mnogo tisoč izvodih. Nemstvo, ki sem ga izkusil pri prerivanju s purši na lastni glavi, sem sovražil, prav tako klerikalizem, zato sem se šel naprednjaka...

Potrebin je zvesto poslušal in ni prekinil sobesednika ne z vprašanjem ne z lastno mislijo. Ko mu je stari tovariš odgrinjal svoje življenje.

— Ne rečem, opravljeno je veliko delo. Naj so ljudje v vodstvu želeli ali ne — naše časnikaštvo se je lepo razvilo. Tako je z vsako stvarjo: napredka ni mogoče udušiti, sam iz sebe raste. In naj so še tako nepošteno mislili, naj so širili napredna gesla iz še tako demagoških pobud, množice se oprimejo idej. Narodna svoboda, demokracija nista več le volilnih gesli... Ostal pa sem zmeraj bolj spodaj. Nisem imel ne zmognosti ne veselja do položajev. Pravijo, da sem garač. In tudi sem. Garači nikoli ne prilezejo visoko, ker se ne utegnejo riniti. Ljudje v vodstvu garačev ne cenijo, samo potrebujejo jih. Demokrati so le toliko, kolikor je potrebno za boj proti klerikalizmu, sicer so pa nasilneži in mogočnejši. Bogvaruj, če se komu izmed njih zameriš! Jaz sem se jim večkrat in imeli so me za opozicijo v svojem taboru. Zato me je vzel Bogataj s seboj. Sprva sem verjel, da pomeni njegovo podjetje pomladitev gibanja, nov vzpon napredne misli...

Ni nadaljeval. Potrebin pa je tudi brez besed sledil njegovim mislim: premisljal je o Gobcu, o Čuku, o državni subvenciji.

— Tu ni poti naprej, je povzel Potrebin, ko sta prišla mimo zadnjih dvodružinskih vil in se znašla med polji. — Liberalne, naprednjakarske ideje je življenje prehitelo. Žal so ostale pri nas zelo blede, nedonošene in niso rodile takih sadov, kakor pri razvitejših evropskih narodih. Pa je prepozno, da bi jih znova oživljali. Samo še bolj bi jih popačili. Spet bi se zgodilo, da bi zaostali, ker zgodovino premikajo zdaj že nove ideje.

Košmrlj je razumel. V prid svojemu ljubljenu časnikaštvu je bil voljan zmeraj naprej in ni mu bila težka ločitev od starih zamisli. A že zdaj bi si rad ustvaril v mislih podobo novega častnika, osvobojenega lastništva, častnika, ki bi služil ljudstvu. Načel je svoje najbolj vroče vprašanje, kajti vsakemu dobremu delavcu se zdi njegov lastni ljubljani poklic najvažnejše opravilo na svetu.

Potrebin je menil, da bo treba iz bodočega častnika izločiti vso tisto navlako, ki je za družbo kot celoto nepomembna ali ki množice zavaja od stvarnih vprašanj svetovnega dogajanja, od vprašanj lastnega naroda, domačega mesta, tovarne vasi... Zamišljal si je častnik v docela drugačnih razmerah, ki naj bi nastale potem, ko se bo zgodil v javnem življenju in v življenju vsakega posameznika tisti veliki prelom, po katerem naj bi se začela nova doba, prepored človeštva.

— Današnji časniki so sračja gnezda, je vneto razlagal. — Kar sram me je, da sem v taki službi.

Potegnil je iz žepa častnik in prebral Čukovo poročilo o dvajsetletnem dekletu, ki je rodila na stranišču deklico in jo skozi straniščno luknjo vrgla v greznico. »Gnusen dogodek«, je pisal častnik, »je odjeknil v bližnji in daljni okolici, ljudstvo je ogorčeno ter zahteva najstrožjo kazen za podel zločin brezvestne matere.«

— Takole odpravi novinar človeka s petimi vrsticami, je rekel Potrebin. — Nič ne vemo o dekletu, kako je živela... Ne obojamo morale, ki proglasa nezakonsko mater za zločinko. Strežemo človeški sli po čemerkoli izrednem, čeprav gnusnem ali nizkotnem... Vidite, tako pisanje je zločin! Peče me vest, kakor da sem skrivni zločinca. To ni časnikaštvo, to je kriminal!

I.

Nad Košmrljem in Potrebinom so se zbirali medtem črni oblaki. Po Gobčevem in Čukovem prizadevanju, ki sta prikazala posebno Potrebinu kot največjega sovražnika podjetja, se je odločil Bogataj, da uredništvo temeljito pregradi. Ravno o pravem času se je vrnil njegov sin Marjan, ki je tisto leto dokončal študij v tujini.

— To tvojo branjarijo bo treba malo pomesti, je rekel očetu. Marjan je govoril s tako predrzno lahkoto, da je očeta zabolelo.

ANICA AŽMAN V NAJVEČJEM SNEŽNEM METEŽU NA VELIKO POTOVANJE V DEŽELE OB EKVATORJU

Kar streslo me je, ker je bilo treba plačati v denarju, ki sem ga imela premalo. Po intervenciji prinese natakarn poln kozarec hladnega ananasovega soka, toda z doplačilom. Iz zagate nas je rešil vodič, ki je poravnal račun v rupijah.

Ceylon je tudi znan po žlahtnih in polžlahtnih kamnih. Ratnapura je središče najdišč. Ceylonski rubini in safiri, ametisti, topazi, opali, turmalini in granati so znani daleč po svetu. Malo je žlahtnih kamnov, ki jih ne bi našel na otoku — razen morda diamantov, čeprav legenda trdi, da so jih svojčas našli, skupaj s smaragdi.

Kamne kopljejo še danes zelo primitivno. Najprej si mora človek preskrbeti pravico do kopanja, kajti dokler so še v zemlji, so last vlade. Previden kopalec vpraša tudi astrologa za nasvet, kakšen čas je primeren za kopanje. Za kopanje je potrebno posebno sito, dobro oko, mnogo potrpljenja, predvsem pa sreča. Kopači so že takšni strokovnjaki, da dobro vedo, kaj se plača poslati v Colombo, kjer jih obdelajo in tudi prodajo. Pravijo pa,

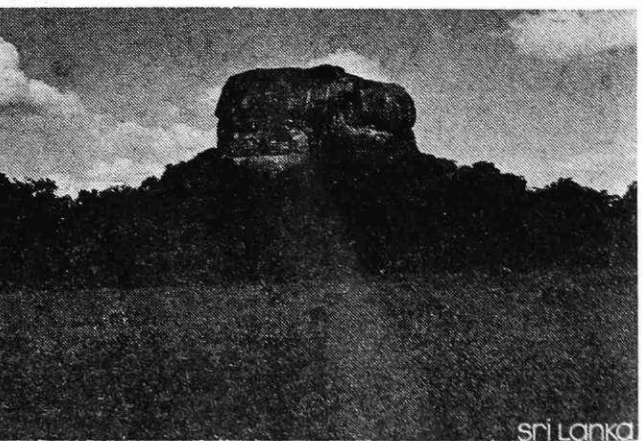
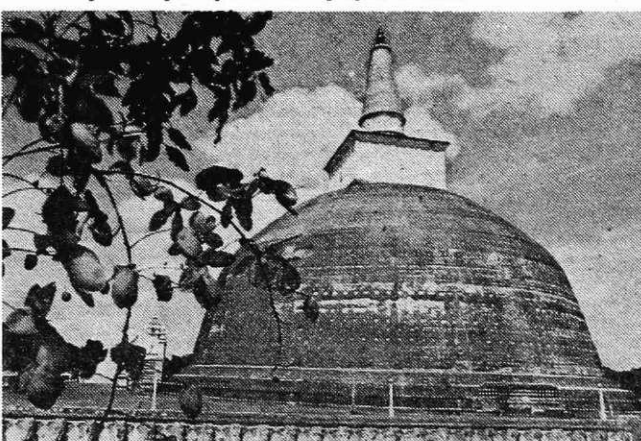
da se v Columbu ne plača prodajati ponarejenih kamnov, ker je uvoz prepovedan in ravno tako drag. Ogledovali smo si prstane in dragih kamnov, toda modeli se nam niso zdeli kaj posebnega.

Kar nas je še prav posebno presenetilo, je to, da v Sri Lanki ni nepismenih. Vsi otroci so šoloobvezni in je šolanje brezplačno. Pri večjih zgodovinskih objektih čakajo otroci na turiste, da bi se z njimi pogovarjali. Sprašujejo te: speak you english, sprechen sie deutsch, parlate italiano, gavarite po ruski, parlez vous francais... samo, da bi izvedeli, odkod si. Tako je mlada 12-letna Ceylončanka govorila tekoče nemško in povedala, da bo študirala medicino.

Hitro, prehitro je minil čas našega bivanja v Sri Lanki. Naslednji dan zjutraj smo se odpeljali na letališče. Ker smo bili

od vodiča že preje informirani, da bomo lahko dobili svetovno znani ceylonski čaj le v letališki trgovini, smo seveda to izkoristili in nekateri so ga nabavili več velikih škatel.

Njihov čaj najbolje uspeva v višjih legah, toda deževje v hribih odplavlja zemljo in je nevarnost, da se plantaže čaja zmanjšajo, zato je potrebno pogozdovanje. Na plantažah čaja delajo vsi, mladi in stari. Z vajenimi prsti ščipljejo nežne mlade liste — dva lističa in en poplek ter jih previdno dajejo v velike košare. Ženske pa jih v dolgih vrstah nosijo v zbirališča ob cesti. Od tu ga odpeljejo na počasno sušenje v sušilnice. Nato ga stisnejo v velike zelene kepe. Potem ga zdrobijo in fermentirajo, da dobi lepo bakreno barvo in značilen vonj. Odtod gre spet v sušilnice, kjer se pod vplivom vročega zraka spremeni v črni prijetno dišeči čaj.

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 3. seji, 8. maja, obravnaval tekoče premoženjsko-pravne, urbanistične, gradbene in komunalne zadeve, med drugim zazidalni načrt Jarše Bled, program in skupinsko lokacijsko dokumentacijo za alpski turistični center Ribčev Laz—Stara Fužina, lokacijo za gradnjo novega objekta Tapetništva v Radovljici in osnutek zakona o Triglavskem narodnem parku. Razprava je tekla še o novih odlokih o organizaciji in poteku pogrebov v občini, o obvezni uporabi in obveznem plačilu storitev in o prispevku zaradi spremembe namembnosti kmetijskega in gozdnega zemljišča. Na dnevnem redu je bila tudi obravnava informacije o primerjalni analizi investicijskih programov za kmetijsko posestvo Bled, informacije o pripravah za posvetovanje Skupnosti slovenskih občin v Radovljici na temo ohranjanja in razvijanja kmetijstva v gorskih predelih, osnutek zakona o kmetijskih zemljiščih, predlog samoupravnega sporazuma o ustanovitvi turistične poslovne skupnosti Bled, o statutu SIS za socialno skrbstvo, o poročilih upravnih organov OS in državnih organov za 1977. leto ter nekaterih stanovanjskih vprašanjih.

Delegacije vseh zborov občinske skupščine Radovljica so v teh dneh že prejele gradivo za druge seje zborov. Družbenopolitični zbor bo imel sejo 23., zbor združenega dela in zbor KS pa 24. maja. Najpomembnejša vprašanja, ki bodo na obravnavi vseh zborov, so vsekakor ocena gospodarjenja v I. četrtletju, ocena dela občinske skupščine, upravnih in pravosodnih organov v preteklem letu, financiranje krajevnih skupnosti in sprejem več odlokov, med katerimi velja posebno omeniti odlok o organizaciji in poteku pogrebov v občini.

Na 57. seji izvršnega odbora OK SZDL Radovljica, 11. aprila, so spregovorili o načrtu usposabljanja delegatov za skupščine družbenopolitičnih skupnosti in SIS družbenih dejavnosti. Določili so predavatelje, ki bodo od 15. do 18. maja sodelovali na republiškem seminarju za predavatelje in izdelali program usposabljanja delegatov v občini v spomladanskem in jesenskem času. Potrdili so tudi kadrovske predloge za vzgojo in izobraževanje in njegov program, analizirali so marčevske volitve ter sklenili, da bodo ocene podali na seji predsedstva OK SZDL, ki bo sklicana 22. maja. Na seji so bili seznanjeni s pripravami na X. zbor gorenjskih aktivistov, ki bo 11. junija v Kranju ter s pripravami na organizacijo letošnjega vlaka bratstva in enotnosti v Srbijo.

V radovljiški občini je bilo konec leta 1977 pri referatu za promet oddelka za notranje zadeve registriranih 7609 motornih vozil, kar pomeni, da ima motorno vozilo že vsak četrti občan. Na novo so lani registrirali 2549 osebnih avtomobilov, 42 tovornjakov, 45 motorjev, 48 mopedov in 5 priklopnikov.

Izvršni odbor kmetijsko zemljiške skupnosti Radovljica je na aprilski seji sprejel osnutek odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o prispevku zaradi spremembe namembnosti kmetijskega ali gozdnega zemljišča, ki ga je posredoval občinski skupščini. Osnutek predvideva povečanje prispevkov za delo skupnosti zaradi bistveno večjih stroškov v zadnjih 4 letih, ko se prispevki niso povečevali. Izvršni odbor tudi predlaga, da se v odlok vnese postavka za vsakoletno valorizacijo prispevkov na osnovi splošnega gibanja cen.

Občinski sodnik za prekrške v Radovljici je lani prejel 1676 predlogov za uvedbo postopka kaznovanja 1998 oseb, kar je nekaj manj kot 1976. leta. Največ predlogov so podali splošna in prometna milica, inšpekcijski organi, gospodarske organizacije, upravni organi za notranje zadeve in organizacije, ki izvajajo javna pooblastila. V tem času je sodnik za prekrške rešil 1738 zadev. Od tega je 1138 kaznovanih odločb, 40 primerov je ustavljenih zaradi pomanjkanja dokazov, za 560 zadev pa je

izdal odločbe o ustavitvi, ker postopek za prekršek po zakonu ni bil mogoč.

V delovni organizaciji Veriga Lesce gradijo trenutno največji industrijski objekt na Gorenjskem. To je 192 m dolga in 48 m široka hala, ki ima z drugimi spremljajočimi prostori nad 10.000 kv. m pokritih površin. Objekt bo namenjen za proizvodne obrate TOZD industrijska oprema, razen tega pa bodo dobili skladiščne prostore tudi za TOZD orodjarna.

Po programu dopolnilnega pouka obrambe in zaščite sveta za LO, varnost in družbeno samozaščito pri OS Radovljica je oddelek za LO 11. maja organiziral v kinodvorani za nerazporejeno prebivalstvo KS Radovljica, ki ni sodelovalo v obrambni vzgoji v delovnih organizacijah, predavanji o organizaciji ljudske obrambe v občini.

Zadnji aprilski teden so se v krajevni organizaciji SZDL Radovljica, ki ima 8 uličnih in 2 vaška odbora SZDL zvrstile delovne konference občanov, na katerih so razpravljali o izvajanju srednjeročnega načrta razvoja KS Radovljica. Občani so imeli največ pripomb na počasno graditev mrliških vež in dostopa na pokopališče, obvozne ceste proti Lancovem, na neurejeni prometni režim v starem delu mesta in v Predtrgu, na pomanjkljivo komunalno dejavnost, na premajhne zmogljivosti vrta in šole, posebno pa na gradbene napake na novi osnovni šoli. V Vrtnjah in v Novi vasi je najbolj pereče stanje kanalizacije in slabih poti, ki se niso asfaltirane. O vseh naštetih in drugih pripombah občanov bo razpravljala v maju skupščina KS Radovljica, ki bo potrdila tudi podaljšanje srednjeročnega programa do 1982. leta.

Delavska univerza Radovljica je od 4. do 6. in od 11. do 13. maja v sodelovanju s komitejem OK ZK Radovljica organizirala letos prvič pripravljani seminar za 40 mladih kandidatov, ki bodo sprejeti v članstvo ZK. Trideseturni program obsega teme o temeljih marksizma, program ZKJ, statut ZKJ in ZKS, lik komunista, odnos socialističnih subjektivnih sil do tujih idejnih tokov ter odnos do religije, cerkve in klerikalizma. Konec maja bo poseben seminar namenjen novospreditim članom ZK.

Po sklepu izvršnega sveta OS Radovljica je bilo 10. maja v Radovljici posvetovanje vseh predsednikov poravnalnih svetov iz krajevnih skupnosti v občini in predsednikov svetov KS, ki še nimajo poravnalnih svetov. Beseda je tekla o dejavnosti in vlogi poravnalnih svetov in o sedanjem stanju, ki je ugotovljeno na osnovi vprašalnikov, ki so jih prejele vse krajevne skupnosti na začetku maja.

Na zvezno delovno akcijo Šamac—Sarajevo je 30. aprila odšla gorenjska brigada Stane Žagar, v kateri je 35 mladincev in mladink iz radovljiške občine ter 45 brigadirjev iz Škofje Loke in Tržiča. Pred odhodom z železniške postaje Lesce so pripravili svečano brigadno konferenco, ki jo je vodil komandant brigade Dušan Mandeljc iz OO ZSMS Elmont z Bleda. Brigada bo ostala na akciji do konca maja.

Na predlog komisije za izume in tehnične izboljšave v TOZD Iskra Otoče je delavski svet na aprilski seji sklenil, da se podelijo nagrade za tehnične izboljšave in avtorstvo patentov Rajku Rozmanu, Darku Skumavcu, Milanu Benčiču, Janezu Trontelnu, Jožetu Jelencu, Francu Lavrenčiču in Jožetu Pogačniku. Del inovacijskih dosežkov avtorjev iz Iskre Otoče je bilo razstavljenih tudi na razstavi v okviru akcije Komunisti v marcu v dvorani radovljiške graščine.

Lani sprejet samoupravni sporazum o trajnem poslovnem sodelovanju na družbeno ekonomskih osnovah skupnega prihodka in skupnega dohodka, ki ga je s Trgovskim podjetjem Murka Lesce podpisalo 23 proizvodnih organizacij, bo 19. maja v hotelu Toplice na Bledu podpisalo še 25 proizvodnih organizacij združenega dela iz Slovenije in drugih republik, ki so naknadno pristopile k sporazumu.

V OZD Elan Begunje, kjer je bilo lani v poprečju zaposleno 868 delavcev, so zabeležili 31 različnih nesreč, kar pomeni, da se je ponesrečil pri delu vsak 28. zaposleni delavec. Zaradi nesreč

je bilo izgubljenih 486 delovnih dni, ali v poprečju 16 dni na nesrečo. Podatki preteklih let kažejo, da v l. 1977 število nesreč in izgubljenih delovnih dni ni naraščalo, kar je pripisati tudi ustreznim varnostnim ukrepom, večji zavzetosti varnostne službe pa tudi boljši usposobljenosti delavcev.

Že nekajkrat v preteklih letih, letos pa že dvakrat, je neugodno presenetilo blejske turistične delavce in vse obiskovalce Bleda tako imenovano cvetenje jezera. Letos se je prvič gladina vode iznenada obarvala z umazano rdečo barvo februarja ob topenju ledu, drugič pa na začetku maja. Ta doslej nedognan naravni pojav, je predmet širokih, manj ali več dobronamernih razprav, vendar nihče ne more ugotoviti točnih vzrokov. Dejstvo je, da umazano jezero močno buri duhove in da bo nujno čimprej dobiti strokovnjake, ki bodo razvozljali to uganko ter pomirili Blejce pa tudi vso slovensko javnost.

Upravni odbor Partizanskega doma Vodiška planina na Jelovici je v začetku maja poslal vsem občinskim organizacijam ZZZ NOV razpis letovanj borcev in njihovih družin ter cenike za prehrano in prenočitve v domu. Prve goste bodo sprejeli 21. maja, dom pa bo odprt do 8. oktobra. V tem času se bo zvrstilo 14 desetdnevni izmen. Oskrbni dan za člana ZZZ NOV in ožje svojce bo znašal od 125 do 132 din, za njihove otroke do 10 let starosti pa 95 din. Za nečlane bo cena oskrbnega dne veljala od 130 do 140 din, za otroke pa 100 din. Prijave za letovanje sprejemajo občinski odbori ZZZ NOV.

Zavod za napredek in razvoj turizma na Bledu tudi v letošnjem sezonskem programu prireditve načrtuje koncerte v cerkvi na Blejskem otoku. Od začetka junija do konca septembra bo osem vokalno glasbenih koncertov. Po dva nastopa bosta imela pevka zbor KUD Bled in A. T. Linhart Radovljica, prav toliko pa tudi Hubert Bergant na orglah in dva tuja glasbena umetnika. V zavodu si močno prizadevajo povečati obisk teh zanimivih koncertov, za kar je dokaz tudi izredno nizka vstopnina, ki znaša vključno s prevozom na otok in nazaj 50 din, vendar pa doslej ni bilo dovolj dobre volje in pripravljenosti turističnih poslovalnic in turističnih delavcev za povečani odziv gostov.

Petčlanska delegacija zveze društev upokojencev radovljiške občine je bila od 11. do 13. maja na prijateljskem obisku pri društvu upokojencev zagrebške občine Trešnjevka, kjer je sodelovala na svečanostih ob obletnici osvoboditve Zagreba. Radovljiški in zagrebški upokojenci so navezali prijateljske stike pred dvema letoma, ko je bila v gosteh v Radovljici zagrebška delegacija.

Muzeji radovljiške občine so s finančno soudeležbo Kulturne skupnosti Slovenije letos pripravili potujočo razstavo panjskih končnic, ki obsega 10 panojev 114 panjskih končnic, 4 panoje fotopovečav grafik različnih vrst slovenskih čebelnjakov, 1 pano barvne slike gorenjskega čebelnjaka in 1 pano z besedilom o slikarstvu na končnicah. V maju in juniju bodo razstave postavili v gorenjskih občinah, nato pa tudi v drugih krajih Slovenije.

V počastitev 200-letnice prvega pristopa na Triglav in 75-letnice gorenjskih planinskih društev sta PD Radovljica in Foto-kino klub Radovljica organizirala planinsko fotografsko razstavo Jake Torkarja z naslovom RAJ POD TRIGLAVOM. Svečana otvoritev razstave v graščinski dvorani je bila v soboto, 6. maja, z nastopom mešanega zbora DPD Svoboda Lesce. Na ogled je bila do 12. maja.

V okviru kulturne akcije za delovne kolektive je v petek, 12. maja, gostovalo v Radovljici Prešernovo gledališče iz Kranja z enodejankama poljskega avtorja Mrožka Carobna noč in Na odprtem morju. V četrtek, 18. maja, ob 20. uri bo Mestno gledališče iz Ljubljane uprizorilo igro Cvetka Golarja Vdova Rožinka v avli osnovne šole v Bohinjski Bistrici, v petek, 19. maja, ob 20. uri pa v kinodvorani v Radovljici.

V nedeljo, 7. maja, so se sklepni prireditve VI. kulturnega festivala Slovenskega kulturnega društva v Globasnici na Koroškem, ki je bil posvečen tudi 75-letnici ustanovitve tega društva, udeležili predstavniki ZKO Radovljica, v programu pa je nastopila tudi godba na pihala iz Gorij.

ŠIROKO ZASTAVLJENI PROGRAM USPOSABLJANJA DELEGATOV

Izobraževanje delegatov za družbeno politične skupnosti in samoupravne interesne skupnosti je ena najpomembnejših nalog, ki so pred družbenopolitičnimi organizacijami v prihodnjem obdobju. Ta naloga je zelo zahtevna in obsežna, ker zahteva usklajeno in poglobljeno aktivnost družbenopolitičnih, samoupravnih in drugih dejavnikov v občini. V tem smislu je potekala tudi seja koordinacijskega odbora za družbeno politično izobraževanje pri občinski konferenci SZDL Jesenice.

Letos smo izvolili skoraj 4.000 delegatov, katerih izobražbeni sestav je različen. Razen tega so v delegacijah ljudje, ki imajo že razmeroma dolg staž družbenopolitičnega dela in ljudje, ki so prvič prevzeli odgovorno družbenopolitično dolžnost. Ta raznolikost nam narekuje skrbno pripravo celotnega programa izobraževanja.

Ker akcija izobraževanja delegatov zajema vso Slovenijo, je okvirno razdelitev tem programa izdelala republiška konferenca SZDL. Seveda je to le okvir, vsaka občinska konferenca SZDL pa bo morala izdelati konkretni, specifični program in ga prilagoditi občinskim potrebam, razmeram in seveda tudi možnostim. Razen tega bo treba pridobiti in usposobiti dovolj predavateljev, ki bodo sposobni izvesti zastavljeni program.

Program, ki ga je sestavila RK SZDL, je razdeljen v osem glavnih tem in zajema:

1. Smeri razvoja političnega sistema socialističnega upravljanja:
 - družbeno ekonomski temelji graditve političnega sistema socialističnega samoupravljanja,
 - artikulacija interesov in politični sistem,
 - socializem in demokracija,

- diktatura proletariata in pluralizem samoupravnih interesov,
- primerjalna analiza političnih sistemov,
- vsebina in narava svoboščin in pravic v naši družbi,
- 2. Utrjevanje družbeno ekonomskega položaja delavcev.

3. Družbenoekonomski razvoj in ekonomska politika:
 - sistem planiranja — temeljne postavke,
 - srednjeročni plan razvoja, njegova realizacija in priprava na novi plan,
 - tekoča gospodarska politika (stabilizacijska in inflacijska gibanja in podobno).

4. Krajevna skupnost in občina.
5. Delovanje delegatskega in skupščinskega sistema v družbenopolitičnih skupnostih:
 - pogoji za njegovo delovanje,
 - proces samoupravljanja in delegatskega odločanja,
 - izvršna in upravna funkcija itd.

6. Samoupravne interesne skupnosti:
 - svobodna menjava dela,
 - osnovne informacije o obstoječih samoupravnih interesnih skupnostih in odnosih med njimi,
 - delegatski sistem v samoupravnih interesnih skupnostih,

- povezava samoupravnih interesnih skupnosti z drugimi subjekti družbenega odločanja,
- sistem dogovarjanja in sporazumevanja o skupni porabi.

7. Vloga subjektivnega faktorja v naši družbi:

- vloga družbenopolitičnih organizacij v družbi, še posebej v delegatskem sistemu,
- ustvarjalnost, znanost in politični sistem.

8. Metode samoupravnega delegatskega in političnega delovanja:
 - oblike neposrednega izjavljanja,
 - informiranje v delegatskem sistemu,
 - metodologija družbenopolitičnega delovanja (vođenje in priprava sestankov ipd.).

Republiška konferenca SZDL bo organizirala tridnevni seminar za nosilce posameznih tem, koordinacijski odbor pa je predložil že imena kandidatov, ki bi se iz naše občine udeležili tega seminarja. Koordinacijski odbor je sprejel tudi priporočilo, da se najkasneje do konca junija izdela vse potrebno, da se septembra začne z izobraževanjem. Razen samega programa je potrebno izdelati tudi finačni plan izobraževanja ter začeti s politično pripravo na izobraževanje. Politična priprava ni prav nič manj važna kot vse ostale priprave. Po predvidenem načrtu naj bi v letu 1978—1979 vključili v izobraževanje približno eno tretjino vseh delegatov. Organizacija izobraževanja bi bila v glavnem poverjena klubu samoupravljalcev in delavski univerzi.

Stane Torkar

OBČANOM, KI SO BILI IZGNANI V SRBIJO

Listina o pobratenu z občinami v SR Srbiji, v katerih so leta 1941 dobili drugi dom izgnanci iz Slovenije, določa, da vsake štiri leta slovenski izgnanci obiščejo svoje nepozabne gostitelje. Zato naj bo letošnji vlak mogočna manifestacija bratstva in edinstva, ki naj še bolj utrdi bratske vezi med našimi narodi in narodnostmi.

Vlak bratstva in edinstva bo odpeljal iz Slovenije 11. povratek pa bo 15. oktobra 1978.

Pozivamo vse občane-izgnance, da najkasneje do 10. junija prijavijo svojo udeležbo na sedežu občinske konference SZDL. Pravico do prijave imajo vsi izgnanci v Srbijo in njihovi najožji družinski člani (otroci), ne glede na to, v kateri občini živijo.

Soudeležba na člana-udeleženca je 200 din.

Izgnanci naj se prijavijo ne glede na to, ali so sprejeli kakršnokoli vabilo od svojih gostiteljev.

Vse druge informacije bodo izgnanci dobivali sproti na sedežih svojih občinskih konferenc SZDL.

Odbor za vlak bratstva in enotnosti Gorenjske

Med podiranjem starih stavb med carinarnico in P-MARKETOM, ki so ta čas že zravnane z zemljo, kjer bodo zgrajene nove stolpnice

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

DRUGA SEJA ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

pristojnih skupščinah že sprejet sklep, da bo od letos dalje Čufarjevo plaketo podeljevala kulturna skupnost, Gregorčičevo pa telesnokulturna skupnost občine Jesenice. S tem je še toliko bolj utemeljen predlog, ki ga podpira tudi občinska konferenca SZDL, da se ustanovi posebno občinsko priznanje za izredne uspehe in dosežke na vseh področjih družbeno-ekonomskega delovanja.

Predlagano je, da bi se vsako leto podelilo največ pet priznanj in sicer največ dve v obliki priznanja s plaketo in tri priznanja z denarno nagrado.

ORGANIZACIJA IN DELOVNO PODROČJE UPRAVNIH ORGANOV SKUPŠČINE OBČINE

S predlogom odloka o organizaciji in delovnem področju upravnih organov občinske skupščine, ki je predložen v razpravo in sprejem delegatov vseh treh zborov, se ustanavlja občinski upravni organi in določajo njihova delovna področja. V skladu s statutom občine je bil tak odlok sprejet že v prvem delegatskem obdobju, to je septembra 1974, v letu 1975 in 1976 pa je bil zaradi potreb, ki jih je pokazala praksa delovanja upravnih organov v delegatskem sistemu, spremenjen in dopolnjen. Štiriletno delovanje delegatske skupščine je pokazalo, da se mora organizacija upravnih organov, oziroma služb hitreje prilagajati resničnim potrebam, nalogam in pristojnostim.

Da bi se dosegla večja smotrnost in učinkovitost, se v razpravo in sprejem predlagajo naslednje spremembe, oziroma organizacijske enote:

1. Oddelek za gospodarstvo, ki ima šest delavcev in oddelek za finance in planiranje, ki ima 13 delavcev, se združita v en oddelek z novim imenom: **ODDELEK ZA GOSPODARSTVO, PLAN IN FINANCE**. Ta oddelek bi imel 19 delavcev, ki bi bili povezani v dveh odsekih in sicer v odseku za plan in analize ter v odseku za finance. Kot notranja organizacijska enota bi se formalno tudi referat za gospodarsko-upravne zadeve.

2. Obstoječi oddelek za urbanizem, gradbene in komunalne zadeve, v katerem dela devet delavcev in geodetska uprava, ki ima šest delavcev, se povežeta v skupni oddelek z imenom: **ODDELEK ZA URBANIZEM, GRADBENE IN GEODETSKE ZADEVE**. V okviru oddelka, ki bi imel 15 delavcev, bi geodetska uprava kot notranja organizacijska enota opravljala vse strokovne naloge samostojno. V organizacijskem, administrativnem in samoupravnem pogledu bi predstavljala oddelek bolj zaokroženo in funkcionalno celoto.

3. Obstoječi oddelek za občno upravo in družbene službe, ki ima 15 delavcev (od tega devet tehničnih kadrov) ter sedanji odsek za inšpekcijske službe z devetimi delavci se združita v en oddelek, v katerega se vključijo še tri upravno-administrativne delavke, ki so sedaj v sestavi sekretariata občinske skupščine, oziroma njenega izvršnega sveta. Ta oddelek bi se imenoval **ODDELEK ZA SPLOŠNE ZADEVE** in bi imel 27 delavcev.

4. Obstoječi **ODDELEK ZA NOTRANJE ZADEVE**, ki ima 12 delavcev, ostane v organizacijskem pogledu nespremenjen, priključijo pa se mu štiri delavke, ki opravljajo svoje delo v okviru krajevnih skupnosti, oziroma krajevnih uradov Kranjska gora, Mojstrana in Zirovnica (prijavna, odjavna služba, matične in državlanske knjige, volilni imeniki ipd.).

5. **ODDELEK ZA LJUDSKO OBRAMBO**, ki ima osem delavcev, ostane glede na specifično opredeljene naloge v organizacijskem pogledu nespremenjen.

6. **DAVČNA UPRAVA**, ki ima 15 delavcev, ostane v organizacijskem pogledu nespremenjena.

7. Obstoječi sekretariat skupščine občine ter sekretariat izvršnega sveta in kadrovska služba skupščine občine v novi organizaciji niso več organizacijske enote. Vsa administrativna, tehnična in druga strokovna opravila bodo organizirana v okviru oddelka za splošne zadeve.

Sekretarja skupščine občine imenuje skupščina občine, sekretarja izvršnega sveta skupščine in druge delavce s posebnimi zadolžitvami pa izvršni svet skupščine občine.

V predlogu odloka so tudi natančno opredeljene naloge in pristojnosti oddelkov.

POROČILO DEVETIH INŠPEKCIJSKIH SLUŽB ZA LETO 1977

Delegatom vseh treh zborov poročajo o svojem delu v letu 1977 tržna,

sanitarna, požarnovarnostna, urbanistična, gradbena, kmetijska, veterinarska in gozdarska inšpekcija ter inšpekcija dela. Prvih pet inšpekcij je organiziranih v odseku za inšpekcijske službe pri skupščini občine Jesenice, kmetijska in veterinarska delujeta kot medobčinski inšpekciji za občini Jesenice in Radovljica, inšpekcija dela in gozdarska inšpekcija pa sta organizirani na nivoju gorenjske regije s sedežem v Kranju. V letu 1977 se je izvršni svet skupščine občine skupaj z odsekom inšpekcijskih služb prizadeval, da bi organiziral še vodnogospodarsko inšpekcijo, s čimer bi bila zasedenost inšpekcijskih služb v celoti zadovoljiva, vendar pa ni bilo mogoče dobiti ustreznih kadrov.

Osnovna dejavnost inšpekcijskih služb izhaja iz zakonskih predpisov iz področja posameznih inšpekcij, občinskih odlokov in smernic družbeno političnih skupnosti. Pri analizi stanja izvajanja politike družbene kontrole s stališča inšpekcijskih služb, poročevalci ugotavljajo, da je družbena pozornost aktivnosti inšpekcijskih služb v zadnjem času vedno bolj poudarjena.

Ena od funkcij, oziroma dejavnosti inšpekcijskih služb je odkrivanje zlorab, oziroma nepravilnosti pri izvajanju predpisov, kar je tesno povezano z družbeno samozaščito in samoupravnim delavsko kontrolo v delovnih organizacijah, oziroma organizacijah združenega dela. Inšpekcijske službe so poskušale usmeriti svojo obliko delovanja v smeri, ki jo je nakazal družbenopolitični zbor skupščine občine na lanskeletni februarjski seji. Takrat je zbor po obravnavi poročila inšpekcijskih služb sprejel sklepe, med drugim, da se mora v sistem nadzora vključiti sodelovanje inšpekcijskih organov s samoupravnimi organi, zlasti s samoupravnimi delavskimi kontrolami, potrošniškimi sveti ter z drugimi samoupravnimi oblikami delovanja. V lanskem letu so inšpekcijske službe opravile 1447 pregledov in na osnovi tega izdale 167 odločb, 75 prijav, izrekle 48 mandatnih kazni, v 26 primerih pa obvestile organe samoupravne delavske kontrole. To je seveda le en vidik delovanja inšpekcijskih služb, medtem ko se njihov učinek mora čutiti v povečani odgovornosti pri uresničevanju zakonitosti, predpisov in dogovorjenih družbenih meril in norm.

Delegati so prejeli obsežna in konkretna poročila posameznih inšpekcijskih služb, o čemer pa bomo v našem glasilu poročali v naslednjih številkah.

ZAKLJUČNI RAČUN DAVKOV OBČANOV ZA LETO 1977

Komisija za pregled letnega zaključnega računa davkov občanov občine Jesenice za leto 1977, ki so jo imenovali vsi trije zbori skupščine, v skladu s pravilnikom o knjiženju davkov občanov, po opravljenem pregledu daje poročilo vsem trem zborom. V zvezi s tem poročilom je delegatom predložen sklep o potrditvi zaključnega računa davkov občanov občine Jesenice za leto 1977, ki izkazuje:

— predpisani prispevki in davki	25.870.648,05 din
— predpisi stroškov, obresti in kazni	206.284,70 din
— odpisi	89.999,55 din
— plačila	24.326.637,90 din
— saldo zaostankov	1.660.295,30 din

STAROSTNO ZAVAROVANJE KMETOV

— predpisi	240.391,55 din
— stroški	175,00 din
— plačila	203.617,20 din
— zaostanek	50.949,35 din

Odstotek izterjatve davkov v letu 1977 znaša 93,61 %, v letu 1975 je bil ta odstotek 92,0, v lanskem letu pa 93,7.

Delegatom se tudi predlaga, da se izkazani zaostanki v znesku din 2.365.064,90 in preplačila v znesku 653.820,25 din prenesejo v leto 1978.

Za primerjavo navajamo čisti predpis davkov občanov za zadnja tri leta:

1975	12.651.765,45 din
1976	20.044.900,20 din
1977	25.986.933,20 din

PREDLOG SPREMENE DRUŽBENEGA DOGOVORA O OSNOVAH IN MERILIH ZA DOLOČANJE OD IN DRUGIH PREJEMKOV VOLJENIM IN IMENOVANIM FUNKCIONARJEM V PRAVOSODJU

Delegatom vseh treh zborov je predlagan v razpravo in sprejem družbeni dogovor o spremembah družbenega dogovora o osnovah in merilih za določanje osebnih dohodkov in drugih osebnih prejemkov voljenim in imenovanim funkcionarjem v pravosodju, ki ga je v sodelovanju z vsemi pravosodnimi organi v SR Sloveniji izoblikovala komisija podpisnikov sporazuma, med katerimi so tudi vse skupščine občin. Družbeni dogovor je usklajen z zakonom o združenem delu, vendar pa bo veljal le do konca letošnjega leta, v tem času pa bo potrebno pripraviti nov družbeni dogovor.

Osnova mesečnega osebnega dohodka se na osnovi dogovora, glede na družbeni pomen pravosodnih funkcij, glede na odgovornost, strokovnost, samostojnost in delovne izkušnje, ki so potrebne pri njihovem izvrševanju ter glede na obseg nalog in druge pogoje se giblje med 13.312,00 din (predsednik vrhovnega sodišča SRS) in 8.579,00 din (občinski sodnik za prekrške).

PREDLOG ODLOKA O POBRATENJU OBČINE JESENICE Z OBČINO TRBOVLJE

Na osnovi že tradicionalnega sodelovanja med Jesenicami in Trbovljami, od povezovanja delavcev obeh krajev med obema vojnama v skupnem boju za uveljavljanje svojih pravic in pravičnejšo družbeno ureditev, prek narodno-osvobodilnega boja in socialistične revolucije, do povezanosti po osvoboditvi v boju za samoupravni socializem, občinska konferenca SZDL Jesenice predlaga delegatom vseh treh zborov, da sprejmejo odlok o pobratenju občine Jesenice z občino Trbovlje.

VOLITVE IN IMENOVANJA

Delegatom vseh treh zborov je predlagano v razpravo in potrditev več razrešitev in imenovanj.

Razen obravnavanih vprašanj, bodo vsi trije zbori tudi pregledali in potrjevali zapisnike prvih sej, na dnevnem redu pa so tudi delegatska vprašanja.

ZBOR ZDRUŽENEGA DELA

bo poleg navednih vprašanj na svoji seji obravnaval še:

PREDLOG ZA IZDAJO SOGLASJA, DA ODBOR ZA ODPRAVO POSLEDIC POTRESA PRI SKUPŠČINI OBČINE KRANJ, UPORABI SREDSTVA ZBRANA NA PODLAGI REPUBLIKEGA ZAKONA O OBLIKOVANJU SREDSTEV SOLIDARNOSTI ZA ODPRAVO POSLEDIC NARAVNIH NESREČ V LETU 1977.

POROČILO O OPRAVLJENEM LIKVIDACIJSKEM POSTOPKU OBRTNEGA PODJETJA KROJ JESENICE.

25-LETNICA PROSTOVOLJNEGA KRVODAJALSTVA NA SLOVENSKEM

V letu 1978 praznujemo v SR Sloveniji 25-letnico prostovoljnega krvodajalstva v organizaciji Rdečega križa Slovenije. Temelji, na katerih smo začeli razvijati prostovoljno krvodajalstvo in zbirati krvodajalce v Rdečem križu, slonijo na humanizmu in zavesti človeške solidarnosti do sočloveka, kateremu je kri potrebna za zdravljenje, mnogokrat pa tudi za rešitev življenja.

Krvodajalstvo je gotovo ena največjih solidarnostnih akcij Rdečega križa Slovenije. Medtem, ko je bilo v letu 1953 20.210 krvodajalcev, jih je prišlo na odvoz v letu 1976 102.647. Med krvodajalce je od leta 1953 vpisanih preko 600.000 občanov in delovnih ljudi, kar pomeni, da je vsak tretji Slovenec dal vsaj enkrat kri. Ti podatki prepričljivo govorijo o izredni množičnosti prostovoljnega krvodajalstva. Govorimo lahko o krvodajalstvu kot vrednosti, ki v socialistični samoupravni družbi pomeni tisto dejavnost, s katero se na zelo konkreten način odraža vsa veličina človeške solidarnosti.

Tako razvito krvodajalstvo pa je predvsem zaslug številnih aktivistov RK, sindikatov, SZDL, zveze mladine, društev in strokovnih služb, ki nenehno sodelujejo z Rdečim križem Slovenije pri razvijanju in organiziranju prostovoljnega krvodajalstva. Iz tega je razvidno, da Rdeči križ ni več osamljen pri organiziranju krvodajalskih akcij, saj je krvodajalstvo dejansko postalo široka družbena skrb.

Število krvodajalcev iz leta v leto narašča, tako kot naraščajo tudi potrebe po krvi. Razvoj medicine, uveljavljanje sodobnih načinov zdravljenja bolnikov, poškodovancev v prometnih nesrečah, v gospodinjstvu in na delovnih mestih terja in bodo še terjale velike količine krvi. Zato naj bo naš skupen cilj in deloven program, da bi tudi v bodoče prihajalo na odvoz krvi tako število krvodajalcev kot doslej, vendar pa naj se spremeni njihova struktura. Priletni je potrebno vse zdrave in sposobne občane in delovne ljudi, ki niso še nikoli darovali krvi, pa jo bodo lahko potrebovali jutri sami, ali njihovi najbližji. Že sedaj se vključuje v krvodajalske akcije precejšnje število mladih, doseči pa moramo, da bi

se jih v to humano akcijo vključilo še večje število.

Mnogokratne krvodajalce moramo usmeriti še v druge dejavnosti Rdečega križa, kjer lahko prav tako koristno izražajo svoj humani odnos do sočloveka. Takšne krvodajalce, ki dajejo kri večkrat na leto, bomo vedno imeli, zlasti v tistih primerih, ko gre za posebne skupine krvi (plazmofereze, trombofereze, levkofereze), ne smemo pa s tem pretiravati, če hočemo ostati zvesti načelom in ciljem, ki smo jih na področju krvodajalstva na Slovenskem zastavili.

Vsak krvodajalec tudi aktivist Rdečega križa naj bo geslo, ki naj bo delovno prisotno ob proslavljanju 25-letnice prostovoljnega krvodajalstva. To geslo naj nam bo tudi vodilo pri propagandni in informativni dejavnosti na področju prostovoljnega krvodajalstva.

Proslavljanje 25-letnice krvodajalstva na Slovenskem naj ima predvsem delovni značaj.

Zelo pomembna naloga Rdečega križa je, da v tem jubilejnem letu s pomočjo strokovnih služb (zavod SRS za transfuzijo krvi, klinični center, komite za zdravstvo in drugi) informira javnost o dejanskih potrebah krvi in njeni porabi. Zato bo potrebna še večja zavzetost tistih, ki kri odvzemajo jo posredujejo in uporabljajo pri zdravljenju. Ne nazadnje bi bilo potrebno spregovoriti o pomenu in vlogi Rdečega križa Slovenije pri razvoju in organiziranju krvodajalstva.

25-letnica prostovoljnega krvodajalstva je primeren jubilej, ob katerem lahko ovrednotimo delež Rdečega križa Slovenije na področju solidarnosti. Če se zavedamo, da je krvodajalstvo družbena vrednota, ki prispeva k socializaciji družbe, potem nam preostane le še to, da si še naprej prizadevamo za njegov uspešen razvoj.

26. SEJA KRAJEVNE SKUPNOSTI JAVORNIK – KOROŠKA BELA

Predsednik sveta krajevnih skupnosti Zdravko Smolej je za 11. maj sklical 26. redno sejo. Najprej so se dogovorili o pripravi gradiva za deveto razširjeno sejo skupščine krajevnih skupnosti, ki bo v mesecu juniju. Gradivo bo vsebovalo podatke o poslovanju krajevnih skupnosti v prvem polletju in gradivo, namenjeno javni razpravi o preoblikovanju krajevnih skupnosti.

Podpredsednik sveta KS Marjan Tomaš je navzoče seznanil z vsebino resolucije skupščine SFRJ o krajevnih skupnostih, ki je bila pred kratkim sprejeta. V razpravi so ugotovili, da nekatere naloge, iz resolucije že izpolnjujejo, precej nalog pa je še takih, ki jih bo treba opraviti v prihodnji mandatni dobi. Več pozornosti naj bi namenili nalogam na področju informiranja ter delegatskih odnosov med krajevnimi skupnostjo in posameznimi TOZD.

Svet krajevnih skupnosti je na osnovi obširne razprave sprejel sklep o priporočilu TOZD Elektro Zirovnica, da odklopi električno energijo na žagi v Javorniškem rovtu. Objekt bodo ustrezno zavarovali, da ne bo morebitne materialne škode.

Predsednik izvršnega odbora krajevnih skupnosti SZDL Stanko Podobnik je poročal o nedavnem posvetu predsednikov krajevnih konferenc SZDL v naši občini, ki so

že prejeli prve informacije o morebitnem preoblikovanju krajevnih skupnosti na mestnem območju. Gradivo za javno razpravo bo na voljo že v bližnji prihodnosti, tako da se bo v juniju lahko že začela javna razprava.

Ker je bil Zdravko Smolej, predsednik sveta KS, pred kratkim imenovan, oziroma izvoljen za člana izvršnega sveta skupščine občine Jesenice, so za novega predsednika imenovali Marjana Tomaša, dosedanjega podpredsednika, za podpredsednika sveta KS pa Nikoleta Praprotnika. Svet KS je na predlog koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri izvršnem odboru SZDL v skupščino SIS za luški in železniški promet izvolil Stefana Pongraca, za delegata v skupščino samoupravne komunalne skupnosti Franca Vidica in Marijo Koblar iz Javorniškega rovtu za članico sveta potrošnikov.

Člani sveta KS so bili tudi seznanjeni s pismom osnovne organizacije ZKS Javornik v zvezi s problematiko delavskega doma Julke in Albina Pibernik z adaptacijo stare šole v Javorniškem rovtu. Na zastavljena vprašanja bo osnovna organizacija ZKS prejela pismeni odgovor. Rešenih je bilo še nekaj prošelj in tekočih zadev.

SPREJEM UČENCEV PRVIH RAZREDOV V RK

10. maj je bil za učence iz prvih razredov pomemben dan. Zakaj? Sprejeti so bili v podmladek Rdečega križa na naši šoli. Z njimi se je organizacija povečala na 384 članov. Tako smo vanjo vključeni vsi učenci od prvega do osmega razreda.

Svečan sprejem je bil v naši jedilnici. Za začetek je naš pionirski pevski zbor pod vodstvom tov. Amalije Štern zapel dve priklupni pesmici. Sledila je recitacija, nato pa smo malčke seznanili z zgodovino RK, z njenim utemeljiteljem Henryjem Dunantom ter z osnovnim ciljem organizacije RK — to je: pomagati človeku. Nato sta tajnika RK tov. Pavla Pintar in predsednica te organizacije v krajevni skupnosti tov. Majda Štern podelili prvošolčkom izkaznice RK in značke.

Nato so imeli prvošolčki slavnostno pogostitev. Z njihovih obrazov je sijal ponos, saj biti član tako humanitarne organizacije kot je RK ni kar tako.

Reš da je pred našimi novimi člani RK mnogo velikih in pomembnih nalog, toda obljubili so, da so za take cilje, kot jih ima Rdeči križ, vedno pripravljeni delati. Pri nalogah jim bomo pomagali tudi starejši člani.

Pa še nekaj o podmladku RK na naši osnovni šoli. Njegovo geslo je: »Pomagaj človeku!« To geslo vneto izpolnjujemo vsi člani podmladka, kar se je že večkrat izkazalo, npr.: ob potresu v Posočju. Takrat smo v naši krajevni skupnosti zbrali okrog 1,7 milijona dinarjev, člani Rdečega križa pa so pokupili mnogo značk; zbrani denar je bil namenjen solidarnosti.

To je odraz velike plemenitosti in humanosti ljudi v naši krajevni skupnosti. Še naprej bomo plemeniti in pripravljeni pomagati bližnjemu v stiski, saj ne vemo, kdaj bomo potrebovali pomoč sami.

Mateja Ovsenek, 7. b. COS Zirovnica

Folklorna skupina KUD Jaka Rabič Dvojce — Mojstrana se že dalj časa prizadevno pripravlja na letošnje nastope. Člani redno vadijo dvakrat na teden, in sicer nov program starih gorenjskih plesov. Posamezne plesne točke člani skupine uči Pavel Dimitrov, s harmoniko pa jih spremlja Stanko Sekardi. Z novim in dopolnjenim programom se bodo plesalci predstavili na prireditvah ob letošnjih planinskih jubilejih ter na vsakoletni prireditvi jeseniških invalidov. Najprej bodo izvajali dosedanje plesne pod vodstvom harmonikarja Petra Peternele, zatem pa še nov splet gorenjskih plesov (Tekst in foto J. Rabič)

25. MAJA – POHOD PO POTEH KOKRŠKEGA ODREDA

Krajevni odbor ZB NOV Žirovnica in aktiv Kokrškega odreda tudi v letošnjem letu pripravila pohod mladine in borcev po poteh Kokrškega odreda v dolini Završnice. Sodelovali bodo učenci in mladina iz osnovnih šol Žirovnica, Lesce, Radovljica in Begunje. Pohod bo še bolj slovesen, ker prav ta dan po vsej domovini proslavljamo Titov rojstni dan.

TRADICIJE NOB PRENAŠAMO MED MLADE

V lanskem letu so bila obnovljena obeležja, kjer se je med vojno v dolini Završnice zadrževal in bojeval Kokrški odred. Tako smo odkrili 25. maja spominska obeležja v »Titovi vasi«, pod Poljško planino in pri lovskih kočah. Več kot 1500 učencev iz treh osnovnih šol je že jutraj krenilo iz Rodin proti »Titovi vasi«. Na jasi sredi »Titove vasi« so bili obnovljeni vsi objekti. Z obdelanimi hodi so bili označeni prostori, ki so jih med vojno uporabljali borci Kokrškega odreda. Učenci so se utrjevali posesti in borci Kokrškega odreda so jim opisali pomen »Titove vasi« med NOB. Ob prijetnem kulturnem programu je po dolgih letih tu ponovno zadonela partizanska pesem. Organizatorji so se potrudili in pripravili ozvočenje, vojaki so namreč vse naprave skupaj z agregatom prinesli v »Titovo vasi«. Učenci sedmih in osmih razredov so krenili k obeležju pod Poljško planino in k lovskim kočam. Tudi tam so ob kulturnem programu odkrili obeležja. Dolga kolona mladih se je pomikala proti Završnici. Po kosilu so se zbrali ob spomeniku Dragoljuba Milovanovića in pričel se je kulturni program. Združeni pevski zbori so zapeli in iz več kot 200 grl je zadonela borbeno pesem. Borci so se pozdravljali in obujali spominov ni bilo konca. Res, prijetno doživetje za vse, ki so bili tisti dan v Završnici.

POHOD NAJ OSTANE STALNA OBLIKA

Že v lanskem letu je bilo sklenjeno, da pohod postane stalna oblika, prav zaradi tega, ker ne moremo in ne smemo pozabiti na dogodke med NOB. Mladina danes v največji meri koristi priporočene ideale, za katere so bile dane ogromne žrtve. Dolžnost naše družbe je, da poskrbi, da mladi spoznavajo in obujajo tradicijo NOB ter njene moralne vrednote.

Tako bodo tudi letos krenili pionirji in mladinci proti vsem obeležjem. Aktiv Kokrškega odreda, ki se sestaja preko celega leta, je sklenil: Odhod proti »Titovi vasi« bo v četrtek, 25. maja, ob 7.30 iz Rodin do obeležja v »Titovi vasi«. Sedmi in osmi razredi odidejo k obeležjem

OTVORITEV RAZSTAVE UMETNIŠKE FOTOGRAFIJE JAKA ČOPA

V avli osnovne šole Koroška Bela je foto-klub Andrej Prešeren Jesenice odprl razstavo umetniške fotografije fotoamaterja Jaka Čopa, v počastitev 200-letnice prvega vzpona na Triglav. Predsednik kluba Janez Žnidar je spregovoril o dejavnosti foto-kluba na Jesenicah, tovariš Marjan Beg, predsednik PD Javor-nik-Koroška Bela pa o prvem vzponu na Triglav in o pomenu planinstva. Govornika sta prikazala tudi dejavnost odličnega fotoamaterja Jaka Čopa in njegove zasluge pri razvoju planinske fotografije.

Po obeh govorih je članica planinskega odseka podarila šopek cvetja Jaku Čopu z željo, da bi še naprej uspešno iskal nove in nove motive iz gorskega sveta. V programu ob otvoritvi je na harmoniko zaigral učenec glasbene šole nekaj prijetnih melodij znanih skladateljev, s kratkim kulturnim programom pa so sodelovali tudi učenci planinci 7. c. razreda.

Jaka Čop je prisotnim razložil čudovite slike naših planin, gorsko cvetje, redke štirinožne prebivalce visokega sveta. Na teh fotografijah se lepo vidi, da je moral prehoditi ogromno poti, da je lahko ob pravem trenutku fotografiral te enkratne prizore. Najbolj všeč so mi bile slike: Ajdovska baba, Kozorog na počitku in Rogovje, štor, ki spominja na jelena, ki počiva. Razstava bo odprta do 20. maja.

Marjana Kavčič
o. š. Koroška Bela

pod Poljško planino in lovskimi kočami.

Ob 10. uri bo v »Titovi vasi« kulturna prireditev.

Vsi pohodniki se ponovno zberejo ob 13. uri v Završnici ob spomeniku Dragoljuba Milovanovića, kjer bo mladina pripravila prireditev, s katero želi proslaviti Titov rojstni dan.

Prepričani smo, da se bodo pohoda udeležili borci z Gorenjske, še posebej pa tisti, ki jih spomini vežejo na Kokrški odred in Završnico.

LETOS SPOMINSKA ZNAČKA

Mladina bo še posebno vesela odločitve organizatorjev, da za letošnji pohod izdajo spominsko značko. Osnutek je izdelan in prepričani smo, da bodo pravočasno narejene. Velja pa tako kot za vse podobne pohode: značko dobi samo tisti, ki bo krenil na pohod iz Rodin do »Titove vasi«. Pričakujemo lepo vreme in veliko nekdanih borcev.

Krajevni odbor ZB NOV
Žirovnica in
aktiv Kokrškega odreda

PAPIRNA AKCIJA

Prejšnji teden smo na naši šoli izvedli akcijo zbiranja odpadnega papirja, saj se zavedamo, kako pomemben je odpadni papir v papirni industriji. Učenci vseh razredov so se akcije množično udeležili. K širokemu odzivu učencev je prispevalo tudi medrazredno tekmovanje. Zbiralna akcija je trajala tri dni. Večina razredov se je načrtno pripravljala nanjo že prej, ker v enem dnevu prav gotovo ne bi mogli zbrati toliko papirja. Zadnja dva dneva je bilo na zbirališču mnogo ljudi in najrazličnejših vozil, samokolnic, pa tudi avtomobilov. Vrsta za tehtanje je bila dolga, saj naenkrat niso mogli stehati vsega papirja. Postavili smo tudi »stražo«, ker so nekateri učenci iz ogromnih kupov zbirali zanimive stripe.

Tudi naš razred se je že dolgo pripravljaval na to akcijo. Vsakdo je moral prinesiti vsaj 30 kg papirja. Prvi dan smo papir pripravljali, drugi dan smo ga vozili le v majhnih količinah in pri drugih učencih zbujali vtis, da ga nimamo več. Zadnji dan pa so sošolci kar gledali za nami. Nabrali smo 3.352 kg in dosegli prvo mesto. Dobili smo razpisano nagrado – denar, ki ga bomo porabili za končni izlet. Tudi drugi razredi v prizadevnosti in vnemi niso zaostajali.

V celoti so učenci šole zbrali okrog 20 ton odpadnega papirja, kar je največja količina zbranega papirja doslej, kar 8 ton več kot lani. Sklenili smo, da bomo del denarja namenili za potrebe šolske skupnosti učencev.

Helena Dolžan, 7. a,
novinarski krožek,
COS Žirovnica

REPUBLIŠKO TEKMOVANJE »TITO – REVOLUCIJA – MIR«

V soboto, 13. maja, je bilo v Mariboru republiško tekmovanje v znanju pod geslom »Tito-revolucija-mir« na temo Deset kongresov partije. Tekmovanja se je udeležilo 90 tekmovalcev iz vse Slovenije. Udeležili so se ga tudi tekmovalci gorenjske regije, in sicer pet najboljših z gorenjskega tekmovanja, ki je bilo na osnovni šoli Josipa Plemlja na Bledu, 17. aprila.

Na tekmovanju na Bledu se je najbolje uvrstila ekipa osnovne šole Koroška Bela, med posamezniki pa Karmen Bernik in Anica Klančar iz iste šole. Mirjam Katnik iz osnovne šole Žirovnica, Gorazd Rakovec iz OŠ France Prešeren – Kranj in Maja Vavpotič iz OŠ Koroška Bela. Tako so na republiško tekmovanje odšli kar tri tekmovalke iz osnovne šole Koroška Bela, tekmovalci iz Kranja in tekmovalka iz Žirovnice. Na pot smo se podali že v petek. Prespali smo pri sovrstnikih v Mariboru, ki so nas popeljali na ogled mesta in njegovih znamenitosti. Republiško tekmovanje je bilo v poslopju pedagoške akademije v Mariboru. Vprašanja so bila zelo težka in so zahtevala temeljito poznavanje teme. Po tekmovanju smo odšli na kosilo v osnovno šolo bratov Polančičev.

Ob 14. uri je bila razglasitev rezultatov. Med posamezniki sta se med prvih pet uvrstili kar dve tekmovalki iz gorenjske regije. Maja Vavpotič se je uvrstila na prvo mesto, Karmen Bernik pa na tretje. Tudi ekipno smo se zelo dobro uvrstili. Zasedli smo drugo mesto za prvouvrščeno ekipo iz ljubljanske regije. Za nami

Združeni moški pevski zbori gorenjskih društev upokojencev

OBČNI ZBOR GOBARSkih DRUŽIN SLOVENIJE NA JESENICAH

Gobarska družina Jesenice je bila v mesecu aprilu gostitelj občnega zbora zveze gobarskih društev Slovenije. Delegati iz desetih gobarskih društev iz vse Slovenije so temeljito ocenili delo v zadnjem obdobju, razen tega pa so sprejeli tudi okvirni načrt dela do leta 1980. Poudariti velja, da zveza gobarskih društev Slovenije danes šteje že 1785 članov, ki delujejo v enajstih gobarskih društev. Kvalitetne in skrbno pripravljene razprave posameznih gobarskih društev so zagotovile, da slovenski gobarji delajo na najrazličnejših področjih, tako na osnovnem področju poznavanja, nabiranja in zaščite užitnih vrst gob, nadalje strokovnega izpopolnjevanja,

nja, čuvanja narave in okolja, skrbijo za gobarske razstave in podobno.

Na občnem zboru so delo prilagodili delegatskim načelom. V nov izvršni odbor so navzoči delegati izvolili predstavnike vseh gobarskih društev iz Slovenije. S tem bo delo novega izvršnega odbora olajšano, ker bodo delegati skrbeli za stalno vez med društevami. Za novega predsednika Zveze gobarskih društev Slovenije so delegati ponovno izvolili dr. Dušana Vrščaja iz Ljubljane, za jeseniškega delegata v izvršnem odboru pa so izvolili predsednico gobarske družine Jesenice Anico Debevč.

J. R.

IZLET ČLANIC SEKCIJE ZA DRUŽBENOPOLITIČNO AKTIVNOST ŽENSK KS PLAVŽ

V okviru krajevne organizacije SZDL Plavž deluje že nekaj časa pod predsedstvom Gizele Velikonja sekcija za družbenopolitično aktivnost žensk, v katero se vključuje čedalje več žena.

Potrebo po ustrezni organiziranosti so ženske te krajevne skupnosti izkazale že s tem, da so se pričele same zbirati na mesečnih sestankih, ki so kaj kmalu postali redni delovni sestanki ustanovljene sekcije.

Delovno področje se čedalje bolj širi, imajo pa velike težave s prostori, saj so primorane gostovati v prostorih krajevne skupnosti, ki

jim jih prijazno daje na razpolago.

Med drugim so v počastitev 8. marca – dneva žena, priredile uspešno razstavo ženskih ročnih del, o kateri so se številni obiskovalci izrazili zelo pohvalno in spodbudno. Žal zaradi pomanjkanja prostora mnogo lepih izdelkov ni moglo priti do prave veljave.

Preteklo soboto, 13. maja, so izvedle izlet v Hrvaško Zagorje in na Štajersko. Že zgodaj zjutraj so napolnile Viatorjev avtobus in pod vodstvom Hilde Zgonc krenile na pot. Hladno in oblačno jutro ni zmotilo njihovega dobrega razpoloženja, ki je postajalo vedno prijetnejše. Ob veseli pesmi in prijetnem kramljanju so po kratkem postanku v Celju kaj kmalu prispele do Atomskih toplic v bližini Podčetrčka, ki so bile njihov prvi cilj. Kljub dežju in hladu so nekatere izkoristile enurni postanek za kopanje v toplem bazenu, ostale pa so se po krajšem ogledu okrepčale v tamkajšnji restavraciji.

Pot je peljala dalje proti Kumrovcu – rojstnemu kraju našega maršala Tita. Sledil je ogled Titove rojstne hiše in muzeja, ki so si ga udeležence ogledale z velikim zanimanjem. V načrtu je bil tudi obisk mladinsko-borčevskega doma, v katerem pa je bila ta dan konferenca in ogled ni bil mogoč.

Po kosilu v prijetni podeželski restavraciji je bil naslednji postanek pri veličastnem spomeniku Matije Gubca, delu znanega hrvaškega kiparja Antona Augustinčiča in sodelavcev. Zaradi močnega deževnega naliva je bil ogled le bežen.

Naslednji cilj je bila Krapina. V njeni bližini so v podzemeljski jami našli ostanke praljudi, diluvionalnega človeka in kosti izumrlih živali. Njihove podobe – kipa so si ogledale pred in v podzemeljski jami, številne kosti izumrlih živali in številne kose drobnega orodja, ki ga je pračlovek uporabljal, pa so si ogledale v tamkajšnjem muzeju.

Čas je naglo mineval in pred njimi je bil še načrtovani ogled zdravilišča Rogaska Slatina. Žal tudi tu močan dež ni prizanašal. Ogledale so si zato le pivnico zdravilne vode, s katero si bolniki od vsepovsod zdravijo in lajšajo boleznin prebival. Le še bežen pogled na številne hotele in zdraviliški dom, nato pa proti domu.

Čprav je dež precej oviral njihov program, so bile udeležence zadovoljne in so se polne lepih vtisov razšle z željo da bi se še srečale na podobnih izletih.

Ve. J.

POJASNILO KRAJANOM POD GOLICO

Na članek avtorja AK, objavljenega v 18. številki Železarja, dne 11. maja pod naslovom Odnos KS Planina pod Golico do vaščanov, objavljamo naslednje pojasnilo:

Na zboru krajanov Planina pod Golico, dne 25. februarja 1976, je bila med dvema možnima variantama: nadaljevanje rekonstrukcije ceste od Jerce naprej – ali asfaltiranje in ureditev ceste skozi naselje sprejeta prva. Kljub temu, da so bila takrat v planu komunalnih dejavnosti sredstva zamčena, se niti v letu 1976, niti v letu 1977 z deli ni nadaljevalo.

Dne 24. marca letos je samoupravna komunalna skupnost Jesenice poslala svetu KS Planina pod Golico dopis z naslednjo vsebino:

»Obveščamo vas, da razpravljajte o predlogu asfaltiranja ceste skozi vas Planina pod Golico, katero bi bilo možno izvesti v letu 1978. Za odsek ceste od Jerce do vasi še niso izdelani projekti, pa tudi finančna konstrukcija še ni dokončno urejena, zato ta del ceste ni možno v letu 1978 dograditi.«

Člani sveta so na svoji redni seji, 24. marca, imeli pri obravnavi tega dopisa pomisleke glede nadaljevanja ceste, saj so bili trdno odločeni, da zagovarjajo sklep zbora krajanov iz leta 1976. Ker pa so glede na vsebino dopisa videli, da je bolje, da se uredi vsaj nekaj ceste kot nič, so sprejeli sklep, ki so ga sporočili samoupravni komunalni skupnosti Jesenice:

»Svet KS Planina pod Golico je na svoji seji, dne 24. 3. 1978, obravnaval vaš dopis, ki se nanaša na asfaltiranje ceste v Planini pod Golico.

Mnenja smo, da naj ostane plansko ureditev ceste v nadaljevanju od Jerce naprej, da pa se začasno reši najhujši problem, to je ureditev ceste skozi vas, pa je zelo pohvalno.

Obenem prosimo, da se čimprej pristopi k ureditvi odseka pri Erlahu, ki je trenutno najbolj kritična točka na cesti Jesenice – Planina pod Golico.

Predsednik sveta KS Jože Klinar je izrazil priloženost, ko je bilo zbranih na predavanju civilne zaštite, dne 21. aprila, 86 krajanov, da jih obvesti o spremembi.

Dne 24. aprila me je poklical avtor članka in zahteval zapisnik zbora krajanov. Odgovorila sem mu, da je zvečer seja sveta KS in bom vprašala za mnenje članov, ker sem sama le administrativna delavka KS. Člani sveta so menili, da je bilo o cesti že toliko govorjenja, da naj bo stvar zaključena. Tako sem odgovorila drugi dan avtorju članka. Takoj nato je imenovan o tem obvestil predsednika IS Sob Jesenice, ki mi je telefoniral, da ima vsak krajan pravico vpogleda v zapisnik.

Dne 27. aprila, to je na praznik OF je ob 19. uri zvečer avtor članka prišel po zapisnik. Zdi se mi, da imamo pravico do prostega dne, kar pa avtor članka ni upošteval in zato poudarja »večkratno« urgenco. Fotokopijo zapisnika sem mu dostavila, dne 3. maja, to je prvi delovni dan po prvomajskih praznikih.

O cesti pa se bomo krajan lahko pomenili na ponovnem zboru krajanov, kjer se bomo odločili – ali za princip, ki ga zagovarja avtor članka in s tem odložitve nadaljevanja rekonstrukcije ceste ali vsaj za nujno rešitev ureditve ceste skozi naselje.

Smolej Jožica – tajnica
KS Planina pod Golico

KONCERT MOŠKIH PEVSKIH ZBOROV DRUŠTEV UPKOJENCEV GORENJSKE

V organizaciji društva upokojencev Jesenice, pod pokroviteljstvom Zveze kulturnih organizacij in Kulturne skupnosti Jesenice ter Ljubljanske banke — temeljne banke Gorenjske, je bil na Jesenicah, 13. maja, v dvorani amaterskega gledališča Tone Čufar, koncert moških pevskih zborov društev upokojencev Gorenjske.

Na koncertu so sodelovali moški pevski zbori društev upokojencev: Javornik, deset pevcev, zborovodja Jaka Veber; Kranj, 16 pevcev, zborovodja Tone Marolt; Radovljica, 17 pevcev, zborovodja Edo Ošabnik; Škofja Loka, 20 pevcev, zborovodja Tine Pirc; Trzin, 26 pevcev, zborovodja Edo Ošabnik; Zirovnica, deset pevcev, zborovodja Jože Legat in Jesenice, 20 pevcev, zborovodja Janez Ponikvar. Odsoten je bil le pevski zbor društva upokojencev Predoselje, zaradi bolezni zborovodja Milana Bajla.

Vsak zbor je zapel tri pesmi. Na sporedu so imeli skladbe iz narodnega in poljudnega repertoarja, ki so jih za moške pevce zbere priredili skladatelji: Danilo Bučar, Ferdo Skok, Franc Venturini, Mavricij Slatnar, Rado Simoniti, Anton Švab, Karel Pahor, Lovro Hafner, Radovan Gobec, Anton Vračko, Emil Adamič, Franc Marolt, Viktor Fabiani, Edo Ošabnik, Janko Pribošič, Gustav Ipavec, Peter Jereb, Polde Ulaga, Luka Kramolc, Anton Foerster, Alojz Srebotnjak, Ivan Rijavec in Jakob Aljaž.

Srečanje moških pevskih zborov upokojencev Gorenjske je tradicionalno in ga upokojenci izvajajo pod geslom: PESEM NAS DRUŽI! Doslej so bila srečanja že v Škofji Loki 1975, v Kranju 1976 in Radovljici 1977. Srečanje na Jesenicah je bilo četrto po vrsti.

Udeležence je v imenu organizatorja-gostitelja in pokrovitelja Ljubljanske banke — temeljne banke Gorenjske, pozdravil in jim zaželel uspešen nastop in prijetno bivanje na Jesenicah ter uspeha v prihodnosti predstavnik društva upokojencev Jesenice Jurij Dolenc, v imenu kulturnih organizacij in kulturne skupnosti Jesenice pa je navzoče pozdravil in jim zaželel uspeh.

vil in spregovoril o kulturnem pomenu srečanja Marjan Jemec, podpredsednik izvršnega odbora kulturne skupnosti Jesenice.

To je bila lepa kulturna manifestacija, ki izraža aktivnost in vitalnost upokojencev in njihovih društev.

Nekatera društva upokojencev bi morala poskrbeti, da zbere številčno okrepilo. Seveda gre pevcem in društvom vsa zahvala za prizadevanja pri ohranjanju in širjenju naše zborovske kulture.

Zaradi spodbude ostalim zborom in društvom naj omenim številčnost in primerno kvaliteto moškega zbora iz Trzica in njihovega solista Janka Rozmana. Jeseničanom bi zaželeli, da zapojejo vse skladbe tako dobro kot so Foersterjevo Gorenjci.

Na čelu zborov, oziroma 120 pevcev, so se predstavili izkušeni zborovodje, ki so zaslužni, da društva upokojencev gojijo zborovsko petje in našo pesem. Ker so zborovodje neposredno odgovorni za izbiro skladb in programsko načrtovanje, jim lahko zamerimo, da na sporedih niso imeli niti ene borbene pesmi iz naše narodnoosvobodilne borbe. Kaj takega se na bodočih srečanjih ne bi smelo ponoviti.

Za konec srečanja so združeni zbori zapeli Nagelj, skladbo Alojza Srebotnjaka, pod vodstvom zborovodje Tineta Pirca; Ob Kolpi, Ivana Rijavca, pod vodstvom Edo Ošabnika in Oj, Triglav moj dom, Jakoba Aljaža, pod vodstvom zborovodje Janeza Ponikvarja.

Skoraj polna dvorana je prisrčno pozdravljala vse izvedene skladbe. Program je uspešno povezovala Magda Flander, članica amaterskega gledališča Tone Čufar Jesenice.

F. Ropret

SLIKAR DIALEKTIČNIH DOGAJANJ V NARAVI

V petek, 12. maja, so v mali dvorani Delavskega doma na Jesenicah s krajšim kulturnim programom, ki ga je izvajal s koncertom na harmoniko učenec zadnjega letnika nižje glasbene šole Mirko Omejec, odprli razstavo slik akademskega slikarja JANEZA RAVNIKA iz Bohinja, sicer pa likovnega pedagoga na osnovni šoli Bled. O najnovejših slikarjevih delih je spregovoril likovni kritik, umetnostni zgodovinar Cene Avguštin, ki je med drugim dejal:

»Slikarska prizadevanja Janeza Ravnika so že nekaj let usmerjena v raziskovanje predmeta v njegovem okolju. Ta predmet ni mrtev objekt s težko spremenljivimi lastnostmi, temveč biološka stvarina, podvržena zakonom rasti, ploditve, preobrazbe in razkroja. Ti predmeti, ki jim je slikar dal podobo plodov in semen, že po svoji naravi simbolizirajo rast, dinamičnost pa tudi spremenljivost. Tako si je slikar ustvaril široko osnovo za bodoče delo brez bojazni, da bi slikarski poskus zakrnel že v začetni fazi, kajti možnosti slikarske obdelave »žive« tvarine so neizčrpane.

Objekti, ki jih je slikar začel nizati po slikarski ploskvi, so bili spočetka v svojem gibanju močno omejeni, tako kot je bil omejen tudi prostor, ki jih je obdajal. Namesto gibanja, bi to stanje lahko imenovali lebdenje. To lebdenje ni vezano na nek konkretni prostor, temveč na nekakšno z barvami nasičeno atmosfero. S to atmosfero je predmet tesno povezan, včasih se zdi kot bi predstavljala njeno zgosteno jedro. Ta vtis pogosto podkrepljuje sorodna barvna skala, ki se bolj povezuje oba elementa.

Iz razpršene barvne mase sestavljeno ozračje, ki je obdajalo lebdečo telesa, se je v naslednji fazi Ravnikovih poizkusov sintetiziralo v pravo krajino, ki sicer ne veže nekih individualnih potez, vendar vsebuje vse prvine, ki sestavljajo krajinsko sliko.

Želja po spreminjanju kompozicijske zasnove je osrednji motiv slikarja. Predmet pušča vendar vse dotlej, dokler se ni začela razkrajati njegova notranja struktura in z njo vred tudi zunanja lupina. Proces razpadanja biološke stvarine je trdno povezal predmet z obdajajočim okoljem. Nekdanjo krajinsko podobo je zamenjala ena njenih močno abstrahiranih in se spremenila v neke vrste posodo, ki naj bi sprejemala razpadajočo tvar.

Eksplzivni značaj tega biološkega procesa je slikar povezal v likovne elemente na sliki, rešil predmet nekdanje izolacije in ustvaril osnovo za novo kompozicijsko igro.

Razstava slik Janeza Ravnika bo odprta do vključno 24. maja vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 19.30.

OBČINSKA PIONIRSKA FOTO RAZSTAVA

Foto klub Andrej Prešeren Jesenice in šolski foto krožek osnovne šole Koroška Bela organizirata občinsko pionirsko foto razstavo 1978, v počastitev praznovanja 25-letnice Zveze prijateljev mladine in 35-letnice Zveze pionirjev Jugoslavije. Ta razstava je le en kamenček v mozaiku prireditve jugoslovanskih pionirskih iger, ki se odvijajo pod geslom »Narava, zdravje, lepota«.

Na razpis je prispelo 137 fotografij in fotografij iz šestih foto krožkov jeseniške občine. Fotografije za razstavo sta odbrala: Franc Kolman — KMF FSJ in Janez Žnidar — predsednik FK Andrej Prešeren. Najboljšim sta podelila priznanja ter praktične nagrade.

Priznanja so prejeli: Krožki: 1. foto krožek osnovne šole Koroška Bela, 2. foto krožek

osnovne šole Mojstrana, 3. foto krožek osnovne šole Prežihov Voranc — Jesenice.

Posamezniki za kolekcijo: 1. Emil Gašperin, OŠ Koroška Bela, 2. Barbara Malenšek, OŠ Koroška Bela, 3. Branko Čušin, OŠ Koroška Bela.

Posamezniki za fotografijo: 1. Slavko Pezdrižnik, OŠ Mojstrana, 2. Tomaž Stare, OŠ Koroška Bela, 3. Janez Dolžan, OŠ Zirovnica, 4. Tomaž Novak, OŠ Prežihov Voranc — Jesenice.

Razstavljenih bo 100 fotografij 30 avtorjev. Priznanja, knjižne in praktične nagrade so prispevali: občinska zveza DPM Jesenice, Ljubljanska banka, Trg. podjetje Merkur Jesenice, Fotomaterial Ljubljana, Kovi-notehna — poslovalnica Optika Jesenice in foto klub Andrej Prešeren Jesenice. Vsem darovalcem iskrena hvala.

Otvoritev občinske pionirske foto razstave bo v ponedeljek, 22. maja, ob 17. uri v avli osnovne šole Koroška Bela. Razstava bo odprta do 31. maja.

POŠKODBE PRSNEGA KOŠA

Poškodbe prsnega koša zahtevajo od reševalcev na terenu in na rešilni postaji precej izkušenj, tako glede transporta, kakor tudi pri nujenju prve pomoči.

V mnogih primerih so reševalci pogrešili, misleč, da pri intaktnem prsnem košu ni posebno hudih poškodb, izkazalo pa se je, da so bila prizadeta pljuča, ožilje in srce.

Že v začetku je treba omeniti, da so globoke rane na oprsu smrtno nevarne in da jih je treba čim prej z obvezilnim materialom zapreti. Tudi zlom ključnice lahko povzroči močne krvavitve, zračno embolijo in celo smrtni izid. Zlomljena rebra lahko poškodujejo pljuča.

Ce poškodovanec toži o bolečinah, težko diha in izkašljeje kri, ga je treba hitro — v pravilnem položaju — prepeljati v bolnico.

Najpogostejši vzroki pri poškodbah prsnega koša so: stisnjenje, trčenje, padci, udarci, ubodi in urezi. Ločimo tope in prodorne poškodbe, prelome reber, prsnice, ključnice in

lopatic. Posebno poglavje pa je tamponada srca.

Vrsta poškodb je razvidna iz naslednje tabele:

I. tope poškodbe	II. prodorne poškodbe	II. prelomi	III. poškodbe srca
stisnjenje prsnega koša	široko odprte rane	reber	tamponada srca
zaprti pneumotoraks		prsnice	
ventilni pneumotoraks		ključnice	
emfizem medprsja		lopatic	
zbiranje krvi med pljuči in prsno steno			
šok pri pretresu prsnega koša			

Pri topih poškodbah nastopajo tipične posledice, ki so razvidne iz posameznih primerov.

a) Stisnjenje prsnega koša

Najbolj tipično pri stisnjenju prsnega koša so krvavitve in reflektorično zaprtje rime glottidis. Pri močnem stisnjenju prsnega koša pride v področje zgornje glavne dovodnice do maksimalnega venoznega pritiska.

Ta maksimalni venozni pritisk povzroči, da pride do multiplih krvavitev zaradi okvar v kapilarnem sistemu. Navzven so vidne točkaste krvavitve na glavi, vratu in zgornjem delu prsnega koša. Krvavitve so opazne tudi v sluznicah in na konjunkturi. Če pri stisnjenju prsnega koša ni prišlo do hujših okvar, se kri, razlita iz kapilar, kmalu resorbira.

Takšne poškodbe nastanejo pri stisnjenju z žarjavom, oziroma pri transportnih razkladalcih in nakladalcih ter pri premikatih.

b) Zaprti pneumotoraks

Do zaprtga pneumotoraksa pride običajno zaradi padca z višine. Je posledica delovanja tope sile na prsni koš. Zaradi reflektornega zaprtja glotisa, kar je posledica strahu v času nezgode, pride do rupture pljučnega tkiva ali sapnic. Zrak iz pljuč gre v pleuralni prostor. Zaprti pneumotoraks spoznamo po tem, da prizadeta stran pljuč ne sodeluje pri dihanju in da so medrebrni prostori zravnani.

c) Ventilni pneumotoraks

Pri poškodbah pljuč se dogaja naslednje: pri vdihu se robovi rane odpro, zrak gre v pleuralni prostor, pri izdihu pa se robovi rane zapro, tako da pleuralni zrak ne more po isti poti nazaj, ampak se kopiči. Nastali pneumotoraks pritiska na medprse na zdravo stran. To je izredno nevarno in se lahko poškodovanec zaduši, če ni hitre strokovne medicinske pomoči.

Razstava slik Janeza Ravnika bo odprta do vključno 24. maja vsak dan od 9. do 12. ure in od 16. do 19.30.

d) Emfizem mediastinuma (medprsa)

Gre za redkejši pojav pri delovanju tope sile na prsni koš. Raztegajo se pljuča blizu hilusa, tako da gre zrak pod pritiskom neposredno v rahlo vezivo mediastinuma. Podoban primer mediastinalnega emfizema nastopi pri ubodnih udarcih ali sapnic.

Vrste prelomov reber

dvojni prelomi

multipli dvojni enostranski prelomi

komplikirani prelomi

Pri udarcu ali padcu se večkrat zgodi, da rebra niso prelomljena, ampak je prekinjena vez med kostjo in hrustancem.

e) Zbiranje krvi med pljuči in prsno steno

Če je topa sila tako velika, da pride do raztrganja pljuč na pleuralni strani, nastopi krvavitev. Izlita kri se zbira v pleuralnem prostoru. V takem primeru govorimo o hematotoraksu.

f) Šok pri pretresu prsnega koša

Pri udarcu, padcu ali zasutju, kjer deluje topa sila v predelu srca, nastopi hud šok. Čeprav ni najti posebnih sprememb na steni prsnega koša in notranjih organih, nastopi nezavest in stanje, ki privede do poškodovanca v kratkem času v smrt.

Med prodorne poškodbe spadajo široko odprte rane in podkožni pneumotoraks. Posledice takih poškodb so razvidne iz opisa. Prodorne poškodbe kažejo podobne znake in posledice kot poškodbe, nastale zaradi delovanja tope sile, vendar obstoji neka specifičnost.

a) Široko odprte rane:

Pri široko odprtih, oziroma globokih ranah, so najprej prizadeta pljuča, nato srce in ožilje. Do poškodb pride zaradi ubodnih; padcev na šiljaste predmete in podobno.

Pri ranitvah prsnega koša pride do nevarnega pneumotoraksa.

Pri dihanju uha in izhaja sekundaren zrak skozi poškodovano steno prsnega koša. Zrak in kri se nabirata med pljuči in prsno steno ter na ta način odtrgata in stiskata pljuča tako, da poškodovanec ne more dihati. Medprse se zato trese in še dodatno stiska pljuča.

Zaradi kompresije v prsnem košu pride do motenj v cirkulaciji v velikih venah in pri izmenjavi plinov.

Če ni hitre pomoči, poškodovanec umre.

ZLOMI NA ARMATURI PRSNEGA KOŠA

Na armaturi prsnega koša nastanejo pri poškodbah prelomi reber, prsnice, ključnice in lopatic. Med najbolj nevarne prelome prištevamo komplikirane prelome reber in ključnice.

a) Prelomi reber

Najčesteži so prelomi četrtega do osmega rebra. Prvo in drugo rebro sta redko poškodovana, ker ju ščiti ključnica, oziroma lopatica. Nevarnost in posledica prelomov reber je razvidna iz tabele:

Posledice prelomov reber

parcialna ali totalna atelektaza pljuč

paradokсна depresija prsnice

poškodovana pleura in pljuča (krvavitve, emfizem, kolaps pljuč)

b) Prelom prsnice

Pri prsnici ločimo delni, popolni in odprti prelom. Od naštetih primerov

je izredno nevaren odprti prelom, predvsem zaradi možnosti infekcije.

c) Prelom ključnice

Do direktnega preloma ključnice pride pri direktnem delovanju tope sile, drugače pa se prelomi zaradi posredne sile pri padcu na rame ali roko.

Pri komplikiranem prelomu ključnice se lahko nabode arterijo in veno, ki potekata pod ključnico. V takem primeru nastopi huda krvavitev in zračna embolija, če ima zrak dostop do okvarjene vene. Tak prelom je lahko smrtonosen zaradi zračnih mehurčkov, ki dosežejo po žilah v pljuča in možgane.

d) Prelom lopatice

Prelomi lopatice so zelo redki. Najpogostejše pride do preloma vrata lopatice. Prelomi nastanejo zaradi udarca ali padca na lopatico.

POŠKODBE SRCA

Poškodbe osrčnika in srca so brez hitre kirurške pomoči zelo nevarne. V večini primerov nastopijo zaradi ubodov.

a) Tamponada srca

Pri penetrantnih ranah osrčnika je možno, da je prizadeto srce. Kri se izliva v osrčnik in otežkoča normalno delovanje srca. Pri hemoperikardu nastopi motnja v cirkulaciji, spremeni se puls, ki je vedno slabši.

SIMPTOMATIKA POŠKODB

Anamnestični podatki in simptomatika so vodilo za dobro oskrbo poškodovanca.

Pri vseh poškodbah prsnega koša je značilna bolečina v prsih, težko dihanje in značilna drža. Kadar so prizadeta pljuča, poškodovanec pljuje kri. Rane na prsnem košu, ki vsesavajo zrak in izločajo krvave pene, govore, da je pleura odprta.

Pri prelomu reber nastopi bolečina pri globokem vdihu. Pri prelomu prsnice je karakteristična drža: telo je nagnjeno naprej, z rotiranimi rameni navznoter. Glava sega naprej in navzdol.

Prelom ključnice se kaže v tem, da poškodovanec drži nadlakot na poškodovani strani brez moči ob trupu.

Pri prelomu lopatice čuti poškodovanec bolečine v rami, s katero ne more gibati.

Pri tamponadi srca so vratne in obrazne vene prenapolnjene s krvjo.

DELO REŠEVALCEV

Osnovna naloga reševalcev v obratu in na delovišču je, poškodovanca s poškodovanim prsnim košem, ne glede na vrsto poškodbe, čimprej spraviti na rešilno postajo oziroma k zdravniku. Poškodovanca naj leže, napol sede, z visokim zgledjem, namestijo na nosila. Transport naj bo hiter, brez močnejših tresljajev.

PRVA POMOČ

Nudenje prve pomoči pri poškodbah prsnega koša mora biti poenostavljeno in se mora ravnati glede na trenutno situacijo.

V glavnem je prva pomoč v naslednjem:

1. Visoko zglavje — mirovanje
2. Mrzel obkladek na prsi
3. Vdihavanje čistega kisika
4. Uporaba obliža (cingulum)
5. Uporaba oprta
6. Uporaba pestovalice
7. Hermetično zakritje odprte rane (t.j. odprti pneumotoraks je treba zapreti in spremeniti v zaprti pneumotoraks)

Pri prvi pomoči je treba opozoriti na to, da zarinjenih predmetov iz prsnega koša ne odstranjujemo, ampak jih pustimo, da jih odstrani zdravnik.

ZAKLJUČNA BESEDA

Pri poškodbah prsnega koša lahko s prvo pomočjo poškodovancu mnogo ali malo nudimo.

Mnogo v primerih odprtega pneumotoraksa, malo pa pri notranjih poškodbah prsnega koša.

dr. Aleksander Rjazancev

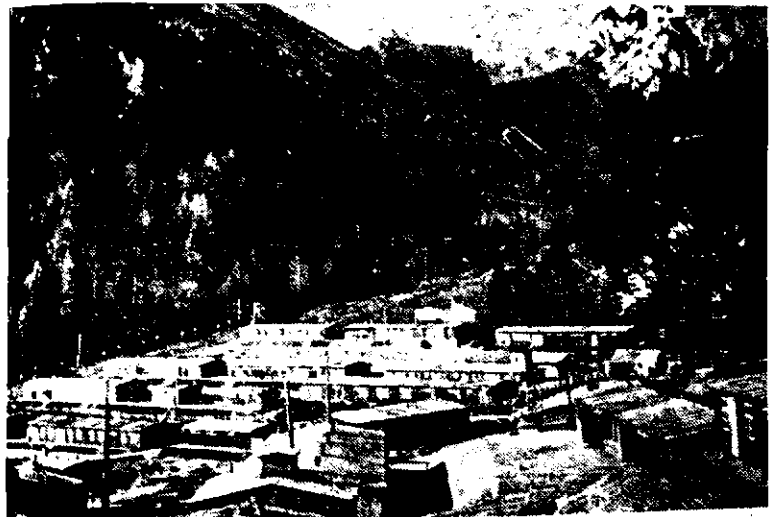
**DOPISUJTE
V ŽELEZARJA**

SREČANJE NA LJUBELJU V SOBOTO 3. JUNIJA

Vsako leto je v mesecu juniju organizirano republiško srečanje bivših političnih zapornikov, internirancev, izgnancev, borcev in aktivistov NOB ter mladine na Ljubelju, na prostoru nekdanjega taborišča - podružnice zloglasnega Mauthausena.

Letošnje srečanje bo v soboto, 3. junija, ob 10. uri. V kulturnem programu sodelujejo iz naše občine: mladinska pevska zbor osnovne šole Tone Čufar in Prežihov Voranc ter člani amaterskega gledališča Tone Čufar z Jesenic. Pričakujemo, da se čimveč naših občanov te slovesnosti udeleži. Za tiste, ki nimajo lastnih prevoznih sredstev, bo organiziran avtobusni prevoz z odhodom ob 8.30 izpred zdravstvenega doma na Jesenicah, s postankom na vseh avtobusnih postajah do Vrbe. Vsak udeleženec prispeva za prevoz 20 din. Prijave z vplačilom sprejema občinski odbor ZZB NOV Jesenice do 26. maja.

Občinski odbor ZZB NOV
Komisija za internirance

Ljubelj - nekdanje koncentracijsko taborišče

VPISOVANJE OTROK V VRTEC

Vpisovanje otrok v vrtec pri osnovni šoli Koroška Bela bo v ponedeljek 22. maja od 8. do 13. ure in v torek 23. maja od 8. do 16. ure v pisarni šolske socialne delavke v osnovni šoli Koroška Bela.

Vpisovanje otrok v vrtec na Blejski Dobravi bo v petek 19. maja od 13. do 16. ure v vrteu na Blejski Dobravi.

Ponovno je treba vpisati tudi otroke, ki vrtec že obiskujejo in želijo, da bi bili sprejeti tudi za šolsko leto 1978/79.

Za VVE na Koroški Beli bomo vpisovali otroke, ki so dopolnili 2 leti starosti, za VVE na Blejski Dobravi pa otroke, ki so dopolnili 3 leta starosti.

K vpisu prinesite zdravstveno izkaznico od otroka.

ISKRA ELEKTROMECHANIKA KRANJ - TOZD Tovarna telefonskih enot BLEJSKA DOBRAVA 124

po sklepu odbora za medsebojna delovna razmerja, razpisuje prosta dela in naloge

VODJE TEHNIČNEGA RAZVOJA

Kandidati morajo poleg splošnih pogojev, določenih z zakonom, samoupravnim sporazumom in družbenimi dogovori, izpolnjevati še naslednje pogoje:

- visoka strokovna izobrazba elektro smeri - šibki tok
- 6 let delovnih izkušenj pri opravljanju ustreznih del in nalog
- poznavanje področja telefonije in elektronike

Mandat za razpisana dela in naloge traja štiri leta in je kandidat lahko ponovno izbran.

objavlja prosta dela in naloge

dveh VIŠJIH RAZVIJALCEV I.

- višja strokovna izobrazba elektro smeri - šibki tok
- 6 let ustreznih delovnih izkušenj

SAMOSTOJNEGA KONSTRUKTERJA I.

- srednja strokovna izobrazba strojne smeri
- 6 let ustreznih delovnih izkušenj

dveh RAZVIJALCEV I.

- srednja strokovna izobrazba elektro smeri - šibki tok
- 1 leto ustreznih delovnih izkušenj

POMOŽNEGA KONSTRUKTERJA

- tečaj za tehničnega risarja
- 3 leta ustreznih delovnih izkušenj

MOJSTRA I.

- srednja strokovna izobrazba elektro smeri - šibki tok
- 6 let ustreznih delovnih izkušenj

PLANERJA I.

- srednja strokovna izobrazba elektro smeri - šibki tok
- 1 leto ustreznih delovnih izkušenj

SAMOSTOJNEGA TEHNOLOGA I.

- srednja strokovna izobrazba elektro smeri - šibki tok
- 6 let ustreznih delovnih izkušenj

SAMOSTOJNEGA KONTROLNEGA TEHNOLOGA II.

- srednja strokovna izobrazba elektro smeri - šibki tok
- 3 leta ustreznih delovnih izkušenj

Za vsa objavljena prosta dela in naloge se kot poseben pogoje zahteva poznavanje področja telefonije in elektronike.

Vloge z opisom dosedanjega dela morajo kandidati poslati v 15 dneh po objavi na naslov: ISKRA ELEKTROMECHANIKA KRANJ, TOZD Tovarna telefonskih enot, BLEJSKA DOBRAVA 124 - Jesenice

ANKETNI LIST

ZA PRIJAVO V ZBOROVODSKI
SEMINAR PRI GLASBENI ŠOLI
V KRANJU

Seminar sačenja sočasno z rednim poukom na glasbeni šoli Kranj in bo trajal dve šolski leti. Seminar je za slušatelje brezplačen, vse stroške prevzema ZKO občine, na katere teritoriju deluje zborovodja.

UCNI OBSEG SEMINARJA:

Pouk bo usmerjen predvsem v praktično smer organiziranja zborovskih skupin, animatorstva in dalje v strokovne discipline: od postavitve glasov preko pevskega uveljavljanja, kulture glasu, do tehnike zborovskega dirigiranja, analize skladb in interpretacije, ter izbire programov.

STATUS ABSOLVENTA SEMINARJA:

Po uspešno zaključenem seminarju prejme absolvent interes dokument (diplomo), ki bo služila občinskimi ZKO kot osnova za njegov honorar pri vodstvu zborov. Dokument pa bo služil zborovodju za vpis na zborovodski oddelki (studija ob delu), ki se bo medtem izoblikoval pri Pedagoški akademiji v Ljubljani.

Ime in priimek kandidata:

rojstni podatki:

naslov bivanja in zaposlitev:

poklic in šolska izobrazba:

ali popolnoma obvlada instrument s klaviaturo:

ali obvlada instr. s klaviaturo toliko, da si z njim lahko pomaga pri učenju zbora:

ali ne obvlada nobenega instrumenta:

ali vodi pevski zbor in kateri:

ali sodeluje v zboru kot pevec in želi postati zborovodja:

in ime zbora v katerem poje

Kateri dan v tednu je najprimernejši za čas študija ob delu: (petek, sobota, ali nedelja, v katerem času in koliko ur pouka)

Posebne želje kandidata:

S tem anketnim listom se prijavljam za dvoletni zborovodski seminar. V dne 1978

Podpis:

Kandidati naj anketni list izpolnijo in pošljejo do 8. junija na naslov: Zveza kulturnih organizacij Jesenice, Trg Toneta Čufarja.

DEŽURNA TRGOVINA

V soboto, 20. maja, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta

DELIKATESA - KAŠTA
2 NA TRŽNICI

VABILO NA TOMBOLO

Gasilsko društvo Cerkno prireja veliko tradicionalno tombolo, ki bo dne 4. junija ob 15. uri pred hotelom ETA v Cerknem.

Glavni dobitki:

1. Avto Zastava 101
2. avto Fiat 126
3. avto Zastava 750 LUX
4. betonski mešalec
5. televizor
6. šivalni stroj in drugi dobutki

Vrednost dobikov je preko 250 tisoč dinarjev.

Pridite in preizkusite svojo srečo!

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Elektrode se iskreno zahvaljujem za prejeto denarno pomoč, ki mi je med boleznijo zelo dobrodošla.

Tatjana Možina

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata Žična II se iskreno zahvaljujem za denarno pomoč, ki sem jo prejela v času moje bolezni.

Miljana Milutinović

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

20. in 21. maja amer. CS barvni kavbojski film OD POLDNE DO TREH, režija Frank D. Gilroy, v gl. vlogi Charles Bronson, ob 17. in 19. uri.

22. in 23. maja franc. barvni pustolovski film VIJOLICASTI TAKSI, režija Yves Boisset, v gl. vlogi Fred Astaire, ob 17. in 19. uri.

24. maja hongkon. barvni karate film V ZMAJEVEM GNEZDU, režija Robert Clouse, v gl. vlogi Bruce Lee, ob 17. in 19. uri.

25. maja ni predstav.

26. maja dom. barvni film LJUBEZENSKO ŽIVLJENJE BUDIMIRA TRAJKOVIČA, režija Dejan Karaklajić, v gl. vlogi Milena Dravić, ob 17. in 19. uri.

27. in 28. maja amer. barvni kavbojski film ENOOKI SERIF IN DAMA, režija Stuart Millar, v gl. vlogi John Wayne, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

20. in 21. maja franc. barvni pustolovski film VIJOLICASTI TAKSI, ob 18. in 20. uri.

22. in 23. maja amer. barvni CS kavbojski film OD POLDNE DO TREH, ob 18. in 20. uri.

24. maja ni predstav.

25. maja franc. barvni kriminalni film V LABIRINTU NOČI, ob 18. in 20. uri.

26. maja hongkon. barvni karate film V ZMAJEVEM GNEZDU, ob 18. in 20. uri.

27. in 28. maja amer. barvni pustolovski film SOKOLOVA SENCA, ob 18. in 20. uri.

Kino DOVJE-MOJSTRANA

20. maja amer. barvni film - melodrama LJUBEZEN BREZ OBVEZNOSTI, ob 19. uri.

21. maja amer. barvni kriminalni film ZA PRGIŠČE DIAMANTOV, ob 19. uri.

27. maja franc. barvni pustolovski film VIJOLICASTI TAKSI, ob 19. uri.

28. maja amer. barvni CS kavbojski film OD POLDNE DO TREH, ob 19. uri.

Kino KRANJSKA GORA

20. maja amer. barvni kriminalni film ZA PRGIŠČE DIAMANTOV, ob 20. uri.

21. maja jap. barvni kriminalni film GOLGO 13, ob 20. uri.

24. maja franc. barvni pustolovski film VIJOLICASTI TAKSI, ob 20. uri.

27. maja amer. barvni CS kavbojski film OD POLDNE DO TREH, ob 20. uri.

28. maja franc. barvni kriminalni film V LABIRINTU NOČI, ob 20. uri.

RAZPIS ŠTIPENDIJ

SOZD SZ - ZELEZARNA JESENICE - Cesta železarjev 8 - 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1978/79 naslednje štipendije:

1. Visoke šole (visokošolski študij)	
FNT metalurgija	8
Fakulteta za strojništvo	5
Fakulteta za elektrotehniko	3
Ekonomski fakulteta	3
Fakulteta za gradbeništvo	2
2. Višje šole (višješolski študij)	
Fakulteta za gradbeništvo (I. st.)	1
Višja tehnična varnostna šola	1
3. Srednje šole	
TSS - metalurški oddelki	25
Upravno administrativna šola	2
4. Poklicna kovinarska, metalurška in elektro šola	
strojni mehaniki	35
ključavničarji - varilci	10
ključavničarji - orodni	5
vodovodni instalaterji	5
strugarji	20
elektrikarji	20
5. Šola za metalurške delavce	
žičarji	15
valjavci	15
talilci	15
hladno valjavci	20
livarji	15

Kandidati morajo prošnji za štipendijo priložiti: - natančno izpolnjen obrazec 1.65, ki ga je izdala DZS (prijava za štipendiranje); pri podatkih o dohodkih pa je treba upoštevati osebne dohodke za leto 1977;

- prepis zadnjega šolskega spričevala in diplome ali potrdilo o številu opravljenih izpitov.

Prošnje je treba poslati najkasneje do 30. junija 1978 na naslov: SOZD SZ - ZELEZARNA JESENICE, kadrovski sektor, 64270 Jesenice.

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Družbena prehrana se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč, katero sem prejel v času moje bolezni.

Mijo Meštrić

ZAHVALA

Ob izgubi moje drage mame se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč TOZD Želbjarna in sodelavcem v delavnici.

Srečko Noč

ZAHVALA

Sindikalnemu odboru osnovne organizacije sindikata TOZD Valjarna žice in profilov se najlepše zahvaljujem za denarno pomoč v času moje bolezni.

Rudi Zorko

ZAHVALA

Ob boleči in nenadomestljivi izgubi dragega moža, očeta, dedka, brata, strica, zeta in svaka

EDVARDA MESOJEDCA

se iskreno zahvaljujem vsem sorodnikom, prijateljem in sosedom za hitro in nesebično pomoč, vsem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrazili sožalje, mu darovali vence in cvetje ter ga spremili na njegovi zadnji poti v prerani grob.

Posebno zahvalo izrekamo gasilcem za spremstvo in častno stražo, Franciju Bahumu za poslovljene besede ob odprtem grobu in pevcem za žalostinke.

Vsem in vsakemu posebej, ki ste karkoli dobrega storili za pokojnika, še enkrat prav lepa hvala.

Zalujoca žena Hermina, hčerka Elfrida z družino in ostalo sorodstvo

ZAHVALA

Osnovni organizaciji sindikata TOZD Plavž se najlepše zahvaljujem za prejeto denarno pomoč, ki mi je v času bolezni zelo dobrodošla. Hkrati se zahvaljujem Francu Jeklerju za pozorno spremljanje moje bolezni in obisk na domu.

Blaž Vasiljevič

GLAS
v vsako
gorenjsko hišo!

ŠPORTNIKI ŽELEZARSKIH JESENIC ZMAGOVALCI PETEROBOJA '78

Želja, ki smo jo pretekli teden izrazili na športni strani ob zaključku sestavka PETEROBOJ '78, se je torej uresničila. Športniki našega kolektiva so zopet dosegli izvrsten uspeh in sicer so v nedeljo, 14. maja, zmagali v skupni uvrstitvi na tradicionalnem, tokrat že enajstem peteroboju, ki je bil letos v Hrastniku.

Športniki, udeleženci PETEROBOJA '78 iz železarskega kolektiva, Steklarne Hrastnik, Ferralita Žalec, Donita Medvode in Sava Kranj, so se pomerili v malem nogometu, rokometu, odbojki, šahu, namiznem tenisu, kegljanju na asfaltu, streljanju z zračno puško, v športnem ribolovu, izven konkurence pa tudi v pikado.

Zasluge za ponovno zmago na tradicionalnem športnem srečanju imajo tekmovalci v vseh disciplinah, še posebno pa nogometaši, odbojkarji in igralci namiznega tenisa, ki so postali ekipni zmagovalci v posameznih panogah. Nogometaši so si priborili vse štiri zmage, najboljši igralci pa dal kar sedem golov. Tudi odbojkarji so dokazali, da so že lep čas nepremagljivi na takšnih in podobnih tekmovanjih med delavci – športniki. Z drugim mestom so nas prijetno presenetili tudi ribiči, ki so se uvrstili takoj za ekipo Steklarne Hrastnik.

Ob zaključku peteroboja so letošnji organizatorji, komisija za šport in rekreacijo Steklarne Hrastnik, zapisali v zaključnem biltenu, da je enajsto tradicionalno srečanje športnikov – železarjev, kovinarjev, kemikov, gumarjev in steklarjev doseglo svoj namen, predvsem kot športna manifestacija z množično udeležbo v vseh disciplinah.

Naši športniki so ob povratku povedali, da so bili s srečanjem športnikov iz petih kolektivov različnih gospodarskih panog zadovoljni, nekaj spodbujaljev gre pripisati le ne najbolj posrečeni organizaciji v nekaterih športnih disciplinah.

REZULTATI PETEROBOJA '78

Mali nogomet: 1. Železarna Jesenice 5 točk, 2. Steklarna Hrastnik 4, 3. Ferralit Žalec 3, 4. Sava Kranj 2, 5. Donit Medvode

1. Rokomet: 1. Donit Medvode 5 točk, 2. Sava Kranj 4, 3. Steklarna Hrastnik 3, 4. Železarna Jesenice 2, 5. Ferralit Žalec 1.

Odbojka: 1. Železarna Jesenice 5 točk, 2. Sava Kranj 4, 3. Ferralit Žalec 3, 4. Steklarna Hrastnik 2, 5. Donit Medvode (ni sodeloval).

Šah: 1. Sava Kranj 5 točk, 2. Železarna Jesenice 4, 3. Steklarna Hrastnik 3, 4. Ferralit Žalec 2, 5. Donit Medvode 1.

Namizni tenis – moški: 1. Železarna Jesenice 5 točk, 2. Steklarna Hrastnik 4, 3. Sava Kranj 3, 4. Donit Medvode 2, 5. Ferralit Žalec 1.

Kegljanje: 1. Steklarna Hrastnik 2605 kegljev, 2. Železarna Jesenice 2565, 3. Donit Medvode 2532, 4. Sava Kranj 2517, 5. Ferralit Žalec 2464.

Najboljši posamezniki: 1. Ptelinkar – Donit Medvode 470 kegljev, 2. Pokrajac – Steklarna Hrastnik 461, 3. Hafner – Železarna Jesenice 456.

Streljanje: 1. Steklarna Hrastnik 706 krogov, 2. Železarna Jesenice 681, 3. Sava Kranj 643, 4. Donit Medvode 614, 5. Ferralit Žalec 578.

Najboljši posamezniki: 1. Željko Hrušič – Steklarna Hrastnik 183 krogov, 2. Janez Otrin – Železarna Jesenice 181, Franc Rešetar – Steklarna Hrastnik 180.

Športni ribolov: 1. Steklarna Hrastnik 5 točk, 2. Železarna Jesenice 4, 3. Sava Kranj 3, 4. Ferralit Žalec in Donit Medvode nista sodelovala.

Pikado – (izven konkurence) ženske: 1. Donit Medvode 98 krogov, 2. Sava Kranj 97, 3. Ferralit Žalec 95, 4. Železarna Jesenice 89, 5. Steklarna Hrastnik ni sodelovala.

SKUPNI EKIPNI VRSTNI RED: 1. Železarna Jesenice 33 točk, 2. Steklarna Hrastnik 31, 3. Sava Kranj 26, 4. Donit Medvode 14, 5. Ferralit Žalec 12.

Ob koncu še omenimo, da so športniki Železarne prešli velik prehodni pokal, razen tega pa še več drugih pokalov za dosežena mesta v posameznih športnih disciplinah.

J. R.

Ekipo, ki je zastopala Železarno na peteroboju v Hrastniku (Foto: J. Rabič)

Košarka

BITKA NA OSMIH FRONTAH

Nova košarkarska pomlad, ki je pravzaprav nadaljevanje sezone 1976/77 in 1977/78, se ni prekinila, saj so ekipe košarkarskega kluba Jesenice že tri leta v stalnem tekmovalnem vzdušju, zaradi stalnih menjav tekmovalnih sistemov v Sloveniji.

V mesecu aprilu so igralci in igralke prvič v dveh letih imeli mirne priprave brez napornih tekem. Vsi v klubu, od trenerja do igralcev, so si takšnega premora že pošteno želeli.

Od marca 1978 je vseh šest klubskih ekip odigralo 180 tekem (brez prijateljskih). V številko niso všteti nastopi članic v obeh selekcijah Gorenjske. To je ogromno delo in napor, še posebno, če vemo v kakšnih pogojih dela košarkarski klub Jesenice. Pomanjkanje prostorov za treninge, pomanjkanje trenerjev za ustrezno usposobljeno, kritično pomanjkanje delavcev, ki bi vodili ta marljiv 110-članski kolektiv. Izgleda, da osrednja slovenska zveza skrbi le za razvoj košarke v Ljubljani. S svojim odnosom, oziroma selekcioniranjem odbija in destimulira amaterske zanesenjake, ki so se dolga leta prizadevali vzgajati mlade košarkarje in košarkarice brez materialnih koristi, edina nagrada za njihovo delo so bili uspehi kluba. Nenehno spreminjanje sistemov tekmovanja je le-ta samo podražilo, obenem pa številne tekme niso omogočale temeljitih priprav in pripravljenosti na sezono.

Že po prvomajskih praznikih so se pričeli novi prvenstveni boji. V njih sodelujejo ekipe kadetov, kadetkin, mladincev, mladink, člani igrajo kvalifikacije za vstop v prvo slovensko košarkarsko ligo, članice pa ponovno tekmujejo v tej konkurenci. Obe članski ekipi čakajo še težki boji v jugoslovanskem pokalu. Skratka, sezona bo težka in dolga. Ekipe kadetkin je letos močno spremenjena, lanske igralke so v večini prešle starostno mejo, toda dobro delo z najmlajšimi obeta tudi dobre rezultate v gorenjskem prvenstvu, kar so dokazale z nastopi za občinsko šolsko reprezentanco.

Kadeti so imeli že prvo gostovanje. V okviru prvega kola gorenjske lige so v Trzinu po razburljivi igri premagali istoimensko ekipo z rezultatom 72:75 (30:32). Glede na to, da so bili pred mesecem dni od istega nasprotnika poraženi celo na domačem igrišču, nam rezultat pove, da je napredek v njihovi igri očiten.

Tudi mladinci so že odigrali prvo kolo v gorenjski ligi. Tudi oni so gostovali v Trzinu in zmagali z rezultatom 64:88 (25:44).

Igrali so zelo dobro, čeprav oslabiljeni, vendar trener Božič upa, da bodo trije visoki igralci, ki so poskodovani, kmalu okrevali.

Mladinke in članice sodijo v sam vrh slovenske ženske košarke. S svojo kvaliteto so se približale tudi vrhu jugoslovanske košarke, vendar pa so nastopi v selekcijah Gorenjske ekipama preprečili, da bi v gorenjski, oziroma slovenski ligi nastopile popolnoma uigrane.

Člani igrajo kvalifikacije za vstop med osem najboljših slovenskih moštev, ki bodo igrali v prvi slovenski ligi. Ekipo sestavlja sedemnajst mladih perspektivnih košarkarjev, ki bodo ob pomoči treh veteranov poskušali priboriti Jesenicam ponovno kvaliteten košarkarski tekmo. Prvo kvalifikacijsko tekmo so košarkarji Jesenice igrali v sredo, 17. maja, z ekipo Radovljice na Jesenicah.

B. r.

OBSEŽEN PROGRAM DRŠALNEGA KLUBA ŠD JESENICE

V četrtek, 4. maja, je bila letna skupščina drsalnega kluba Športnega društva Jesenice. Od 50 vabljenih aktivnih članov, se je skupščina udeležilo 35, drugi pa so bili v glavnem opravilno odsotni. V poročilu, ki ga je podal dosedajni predsednik Anton Arh, je povedal, da klub deluje več ali manj uspešno že od leta 1945. Naprej se je imenoval drsalno-kotlarski klub. Besedo kotlarski so kasneje opustili, ker se v to smer, zaradi pomanjkanja ustreznih betonskih plošč, delovanje ni razvijalo. Kljub temu se zamislili niso opustili, ker predvidevajo, da bodo ploščo vendarle naredili.

Delo kluba je bilo v zadnjem mandatu obdobju uspešno, saj so vsako leto pripravili do dva klubska tekmovalna, udeležili so se medklubskih tekmovalnih Celju ter sodelovali na republiških in zveznem tekmovalnem. Z revijami so gostovali po dvakrat na Bledu in v Kr. gori ter enkrat v Subotici. Predsednik je kot največjo težavo omenil pomanjkanje trenerjev. Sicer so nekaj časa imeli skupaj s Celjem in Olimpijo trenerja iz CSSR, vendar ob precejšnjih izdatkih ni bilo posebnega uspeha. Zato si prizadevajo vzgojiti domač kader, ki bo s srcem pri tem delu. V tem pogledu so se doslej posebno izkazali Robert Gorše, Majda Knaflič in Jožica Magnik.

Po zelo konkretni razpravi so sprejeli obsežen program dela. Med osnovne naloge so razpisali popularizacijo drsanja, usmerjanje k množičnosti, dobra povezava s šolskimi športnimi društvi, z namenom vključevanja mladih v začetne in nadaljevalne tečaje drsanja. Vso skrb bodo namenili sistematični vzgoji trenerjev in vadiateljev ter vključevanju novih metod dela. Kadrovsko bodo okrepili tehnični odbor in čez leto vpeljali suh trening, ki bo vseboval baletne ter ritmične vaje in kondicijski trening.

Ob tej priliki so podelili tudi priznanja za dosežene rezultate. Za uvrstitve posameznikov so prejeli diplome:

Simona Brelj, Sandi Avsenik, Andreja Jenko, Barbi Novak, Sandra Tušar, Irina Vahnik, Anita Rozman, Romana Kučina, Katarina Vidali, Andreja Jenko, Magda Potočnik, Renata Magnik, Tea Mulej, Alenka Bartelj in Suzana Kresvel. Za dobro uvrstitve dvojice sta prejela diplome Romana Kučina in Sandi Avsenik.

Na skupščini so izvolili tudi nov upravni odbor, ki šteje 13 članov. Predsednik bo še naprej Anton Arh.

B.

Nogomet

DRUGO IN TRETJE KOLO MEDOČINSKE REKREACIJSKE LIGE

JESENICE: ŠKOFJA LOKA (SELEKCIJA) – PIONIRJI 1:4

Najmlajši jeseniški nogometaši so bili le en polčas enakovredni starejšim, še zlasti pa fizično močnejšim gostom.

Gol za Jesenice je dosegel Jakupovič.

JESENICE: TRIGLAV – MLADINCI 2:3

Po lepi igri obeh ekip so zasluženo slavili gostje iz Kranja.

Strelca za Jesenice sta bila Omanović in Ljubič.

JESENICE: BLEJ – ČLANI 5:2

Po visokem porazu v Kranju je članska ekipa resneje in bolje zaigrala proti ekipi Bleja. Videli smo hiter in učinkovit nogomet, čeprav so napadalcem zamudili še vrsto priložnosti.

Gole so dosegli: Mlakar in Kovačič po dva ter Kramar.

TRETJE KOLO

BLEJ: JESENICE – PIONIRJI 2:1

Pionirji so gostovali na Bleju in srečanje izgubili. Na težkem terenu so najmlajši pokazali veliko lepih akcij, vendar so bili v zaključku premalo natančni. Gol za jeseniško moštvo je dosegel Pihler.

JESENICE: ALPLES – ČLANI 7:7

V nenormalnih pogojih za igro, saj je ves čas deževalo, vmes pa snežilo, sta obe ekipi dosegli štirinajst golov. Gostje iz Železnikov so z lahkoto dosegali zadetke, kar sta jim omogočala slab vratar in sodnik Dežman.

Jeseničani so bili vso tekmo boljše, zastrejalji pa so tudi enajstmetrovko.

Gole so dosegli: Mlakar, Omanović in Kovačič po dva ter Rakovič.

R-Z

TURNIR V NAMIZNEM TENISU

V okviru letnega programa sodelovanja srednjih šol in družbenopolitičnih organizacij z vojaški-graničarji na območju občine Jesenice je bil v petek, 5. maja, turnir posameznikov v namiznem tenisu. Razen učencev doma ZIC so se turnirja udeležili še pripadniki JLA in učenci strokovnih šol ZIC. Prijavljeni z gimnazije niso prišli, zaradi česar je turnir izgubil na kvaliteti in množičnosti.

Turnir je potekal po KUP sistemu na izpadanje. Zanesljivo je zmagal učenec TMSS Jani Dovžan, drugi je bil Stevo Babič, tretji pa Emir Botonjič, oba iz doma učencev. Ta turnir in naslednji turnirji v odbojki, malem nogometu, šahu, košarki in streljanju, ki bodo izvedeni v mesecu maju, so posvečeni mesecu mladosti in enajstemu kongresu ZKJ.

Naslednji dan se je ekipa doma učencev ZIC v sestavi: Stevo Babič, Dragan Obradović, Emir Botonjič in Mirzet Musić, udeležila prvenstva dijaških domov Gorenjske v Kranju. Poleg ekipe doma učencev ZIC, so se turnirja udeležile še naslednje ekipe: MŠC Kranj, TSC Kranj in dijaški dom Blej. Ekipo doma učencev ZIC se je uvrstila na drugo mesto in prejela diplomu.

Asmir Grudič

TEKMOVANJE STRELSKE DRUŽINE

Streliška družina Triglav Javornik – Koroška Bela sodi poleg Mojstrane med najpriaznejše tovrstne družine v jeseniški občini. V torek, 23. maja, bodo v počastitev dneva mladosti izvedli družinsko prvenstvo v streljanju z malokalibrsko puško serijske izdelave. Streljali bodo v vseh treh položajih 50 m daleč in sicer na strelišču Matija Verdnika v Podmežaklju.

Udeleženci bodo imeli po devet poskusnih in po 30 tekmovalnih strelcev. Prvo-uvrščeni bodo prejeli diplome in dobili pravico do tekmovalja na občinskem prvenstvu, ki bo na dan mladosti, 25. maja, na Jesenicah.

B.

Odbojka

TURNIR V ODOJKI

V telovadnici ZIC je bil v soboto, 6. maja, v okviru letnega programa sodelovanja z vojaški-graničarji na območju Jesenic, turnir v odbojki. Turnirja so se udeležile štiri ekipe: gimnazija, ESS, pripadniki JLA in ZIC. Igrali so vsi z vsakim.

Ekipo gimnazije je premočno in zasluženo zmagovala. Ostale ekipe so bile slabše in so se uvrstile takole: 2. ZIC, 3. ESS, 4. JLA. Tekme sta sodila Franc Divjak, član OK Železar in pedagog Anton Smitek.

Asmir Grudič

LED V ŠPORTNEM PARKU ŽE ZA OBČINSKI PRAZNIK

Pri športnem društvu Jesenice predvidevajo, da bo letos led v športnem parku v Podmežaklju pripravljen že za občinski praznik – 1. avgust. Za ureditev ledene ploskve jim sedaj primanjkuje še približno 600 tisoč din. Jože Jelovčan je v zvezi s tem dejal, da upa, da se bo do takrat denar z združenimi močmi zbral.

Zgodnji led bo ugodno vplival tudi na zmanjšanje stroškov v zvezi s pripravi hokejistov. Le-ti bodo lahko že avgusta trenirali doma in s tem prihranili denar, ki so ga doslej porabili vsako leto za trening v tujini.

B.

PLANINE SO ZAHTEVALE DVOJE MLADIH ŽIVLJENJ

Slabo vreme in skrajno neugodne snežne razmere so v prvih mesecih letošnjega jubilejnega leta Triglava in našega organiziranega planinstva, kljub velikim naporom planinskih društev in alpinističnih odsekov in sekcij, v mnogem zavirale njihovo delo. Planinci in alpinisti se namreč že načrtno pripravljajo na številne poletne prvenstvene vzpone in zahtevnejše alpinistične odprave v tuje gore, Dolomite, Centralne Alpe, v severno ameriške Kordiljere, južno ameriške Ande, gore Kavkaza, Karakoruma, Hindukuša in še na malo znane in zahtevne gore črne kontinenta. Vrh našega alpinizma pa načrtujejo našo VII. JAHO '79 na »tretji zemeljski pol, streho sveta« Mount Everest, za katero so priprave že v polnem teku.

Vse prave in iskrene ljubitelje gore, ki se navdušujejo za zdravo rast množičnega rekreativnega, ljudskega planinstva in napredek plezalnega športa in vrhunškega alpinizma, pa sta v zadnjih dneh meseca aprila presenetili in užalostili dve tragični smrtni nesreči nad Velim poljem in v Paklenici. Obema je botrovala neizkušenost, neznanje, neprevidnost. V obeh primerih sta morali žrtvovati svoja mlada življenja dve dekleti, neizkušeni in slabo opremljeni pripravniki alpinističnih odsekov, brez prave in zadostne plezalnoalpinistične vzgoje in izkušenosti (Barbara Komušič iz Ljubljane in Silva Robič iz Bohinja).

To je vsekakor shrljivo opozorilo pred začetkom letošnje plezalnoalpinistične sezone vsem posameznikom, še prav posebno pa vodstvom alpinističnih odsekov in sekcij, ki so prvi moralno in pravno odgovorni za načrtno in sistematično ter temeljito usposabljanje mladih plezalcev, plezalk in alpinistov. Le-ti se v mnogih primerih brez pravega vodstva in mentorstva lotevajo težkih in nevarnih vzponov in hlastajo po rekordih in senzacijah ter afirmaciji.

Alpinistični odseki in sekcije posvečajo mnogo premalo skrbi mladim, mnogo premalo je teoretičnih predavanj, tečajev in vaj. Le-teh pa si ne moremo predstavljati brez pravega vodstva starejših in izkušenih plezalcev in alpinistov. Prvi dve smrtni nesreči morata biti resno opozorilo, da smo dolžni na področju vzgoje, usposabljanja in opozarjanja stalno delovati.

STRELSKO TEKMOVANJE OB DNEVU VARNOSTI

Delavci postaje milice Jesenice so preteklo soboto, 13. maja, uspešno organizirali tradicionalno strelsko tekmovalje z malokalibrsko puško v počastitev 13. maja – dneva varnosti. Na tekmovalju je nastopilo petindvajset tričlanskih ekip in sicer delavcev organov milice, obmejnih organov, carine, organizacij ZRVS, strelskih druščin, odborov za LO in družbeno samoslužbo iz krajevnih skupnosti, granicarji in predstavniki drugih organizacij. Milan Magazin, namestnik komandirja postaje milice Jesenice, je v uvodnem pozdravu strelcem poudaril pomen takšnih srečanj varnostnih organov z drugimi organizacijami in občani, predvsem v okviru podružbljanja nalog in aktivnosti na področju ljudske obrambe, družbene samoslužbe in varnosti.

Še posebej velja poudariti, da so udeleženci strelskega tekmovalja dosegli izredno dobre rezultate, saj so bile najboljše uvrščene ekipe povsem izenačene.

REZULTATI:

1. Odbor za LO in DS Dvojce-Mojstrana 138 krogov, 2. Postaja milice Jesenice – rezervisti 137, 3. Postaja mejne milice Koroškega sedla 136, 4. Krajevna skupnost Sava 136, 5. SZDL Gozd Martuljek 136 itd.

V soboto je postaja milice Jesenice izvedla tudi tekmovalje v kegljanju na asfaltu. Nastopilo je dvanajst ekip, najboljše pa so bili člani osnovne organizacije sindikata skupščine občine Jesenice pred ekipo Ljubljanske banke – enota Jesenice in ekipa Gozd Martuljka.

J. R.

ENOTE LJUBLJANSKE BANKE SO SE POMERILE V KEGLJANJU NA ASFALTU

V četrtek, 11. maja, so delavci Ljubljanske banke – temeljna banka Gorenjske – poslovna enota Jesenice, organizirali sindikalno športno srečanje v kegljanju na asfaltu med športniki enot Ljubljanske banke iz Kranja, Radovljice, Trzin in Jesenic. Tekmovalci so se pomerili v moški in ženski konkurenci, ob koncu pa so najboljše prejeli diplome.

Ob prijetnem srečanju so zbrani športniki izrazili željo, da bi se v prihodnje večkrat srečali na športnem področju in sicer naj bi tekmovalja potekala izmenično v organizaciji posameznih enot Ljubljanske banke na Gorenjskem. Organizatorji četrtekovega srečanja na Jesenicah se ob tej priliki zahvaljujejo za razumevanje vseh na kegljaču v Podmežaklju, ker so v času tekmovalnega odstopila steze.

liki zahvaljujejo za razumevanje vseh na kegljaču v Podmežaklju, ker so v času tekmovalnega odstopila steze.

REZULTATI:

Ekipo (moški): 1. LB Jesenice 804 kegljev, 2. LB Kranj 717.

Ekipo (ženske): 1. LB Kranj 637, 2. Mešana ženska ekipa (LB Radovljica, Trzin, Jesenice) 632, 3. LB Radovljica 580.

Ženske posameznice: 1. Valjavec (LB Trzin) 184, 2. Krohne (LB Trzin) 179, 3. Dalkomeli (LB Kranj) 174.

Moški posamezniki: 1. Tarman (LB Jesenice) 215, 2. Ribarič (LB Jesenice) 202, 3. Strajnar (LB Jesenice) 199.

J. R.

OBVESTILO UDELEŽENCEM POHODA PO PARTIZANSKIH POTEH NA PRISTAVO

Tudi letos bomo počastili dan mladosti in rojstni dan tovariša Tita z že tradicionalnim pohodom odredov in bataljonov na Pristavo v Javornškem rovtu.

Odbor za proslave pri krajevnem odboru ZB NOV Javornik – Koroška Bela vabi mladino in tudi ostale občane, da se pohoda udeležijo množično tako kot vedno doslej. Opozarjamo, da bo cesta v Javorniški rovt v soboto, 20. maja, na dan pohoda zaprta za ves promet od 7.30 do 10. ure, razen za službena vozila.

Da bi priprave na pohod mladine po partizanskih poteh potekale po programu, vabimo člane ZB NOV ter ZRVS, da se danes v četrtek, 18. maja, ob 17. uri udeležijo sestanka štaba Ježkovega odreda v prostorih delavskega doma Julke in Albina Pibernik, kjer bodo prejeli potrebna navodila.

ŠPORTNA TEKMOVANJA MED JESENIŠKIMI DIJAKI IN GRANIČARJI

Pretekli teden so se na Jesenicah začela športna tekmovalja mladih z jeseniškimi srednjimi šolami in granicarji z obmejnih karavel v jeseniški občini. Pobudnik za ta tekmovalja, ki potekajo v počastitev dneva mladosti in 86. rojstnega dneva tovariša Tita, je aktiv ZSMS v domu učencev ZIC, v tesnem sodelovanju s šolskim športnim društvom Železar na ZIC. Tekmovalja potekajo v šestih športnih disciplinah in sicer: odbojki, košarki, šahu, namiznem tenisu, streljanju in malem nogometu. Na

njih sodelujejo ekipe doma učencev ZIC, gimnazije, šole za zdravstvene delavce, železarsko izobraževalnega centra in granicarji z karavel v jeseniški občini.

Rezultati že zaključenih tekmovalj:

Šah: 1. Gimnazija Jesenice, 2. Tehnična šola ZIC, 3. Dom učencev ZIC.

Košarka: 1. Železarsko izobraževalni center, 2. Gimnazija Jesenice – pedagoška smer, 3. Dom učencev ZIC.

V tem tednu potekajo še tekmovalja v odbojki, namiznem tenisu, streljanju in malem nogometu. Občinska konferenca ZSMS Jesenice bo ob zaključku tekmovalj pripravila svečano razglasitev najboljših ekip s podelitvijo pokalov in diplom.

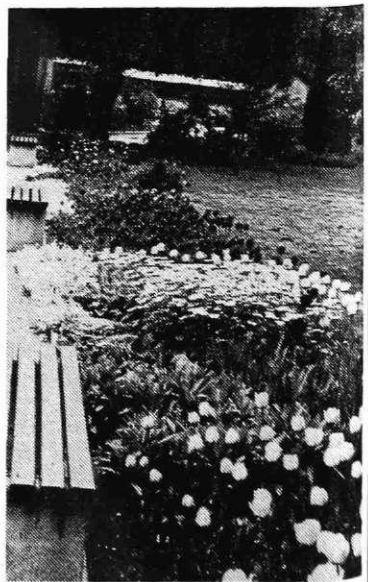
J. R.

TEKMOVANJA V POČASTITEV DNEVA MLADOSTI

Komisija za šport pri občinski konferenci ZSMS Jesenice bo v počastitev dneva mladosti in 86. rojstnega dne tovariša Tita izvedla v sodelovanju s komisijo za športno rekreacijo pri ZTKO Jesenice športna tekmovalja mladih v malem nogometu, odbojki in košarki.

Tekmovalja v vseh treh disciplinah se bodo začela jutri, 19. maja, ob 15. uri na športnem igrišču v Podmežaklju. Pravico nastopa imajo ekipe osnovnih organizacij ZSMS iz TOZD, OZD, delovnih skupnosti in krajevnih skupnosti. Tekmovalje je v vseh treh disciplinah ekipno in bo potekalo po turnirskem sistemu. Ob koncu bodo najboljše ekipe prejele diplome in pokale.

J. R.

Del izredno lepo urejenega spominskega parka na Plavžu